

aile

DİYANET AYLIK DERGİ'NİN ÜCRETSİZ EKİDİR NİSAN 2018

MODERN ÇAĞIN
TEHLİKESİ
PROJE ÇOCUK
YETİŞTİRMEK

İYİ Kİ DUA VAR

HAYATINI BAŞKA
HAYATLAR
ÜZERİNE KURAN
BİREYLER

FEDAKÂRLIĞIN
ÖDÜLÜ

**PROF. DR.
AHMET CEVAT
ACAR İLE BİLİM
VE GELECEK
ÜZERİNE**

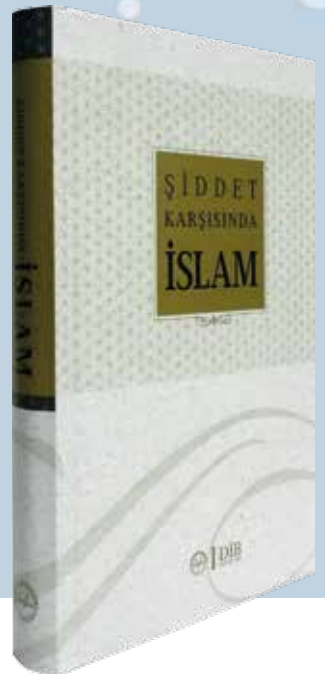
Gençlerimiz ve
geleceğimiz için
umutluyum,
zorluklarımız olsa
da geleceğimiz
inşallah daha iyi
olacak.

İmaj tutkusu

Şiddet Karşısında İslam

Din İşleri Yüksek Kurulu tarafından hazırlanan eserde, İslam dininin şiddete bakışı anlatılmaktadır. On farklı makaleden oluşan eserde, modern dönemlerde şiddet konusunda İslam'a karşı önyargılı saldırılara cevaben tutarlı ve insafli analizler yapılmaktadır. Eser, İslam'ın şiddet dini değil tam aksine bir barış dini olduğunu gerçeğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

İmaj Tutkusu

"G

örünme"nin eyleme yönelik bir "görüntüsü" olan "imaj tutkusu" bütün toplumu etkisi altına almaya başladı. İnsanlar artık imajına bakılarak değerlendirmeye tabi tutuluyor; kişinin yeteneğine ve niteliğine değil, imajına değer biçiliyor. "Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz." sözü günümüz dünyasında "Ayinesi imajdır öze bakılmaz."a evrilmiş durumda. Beklenti bu yönde olunca insanlar kendilerini gerçekte yaşamadıklarını yaşamış, sahip olmadıklarına sahipmiş gibi göstermeye çalışıyor. Bunlarsa beraberinde gerçekten kopuşu, içerik ve özden uzaklaşmayı getiriyor.

"El âlem" beğensin diye vitrine o kadar çok yatırım yapılıyor ki "el-Alîm" ne der sorusu gözden kaçırılıyor çoğu zaman. Görsel imaj fırtınasına kapılıp giderken en güzel elbisenin "takva elbisesi" olduğu unutuluyor. Başkalarından daha üstün, daha meziyetli görünme ve "imaj oluşturma" gayreti riyanın da kapılarını aralıyor.

Bu ay penceremizi imaj dünyasına açtık. Sema Bayar, "İmaj Tutkusu" yazısında giderek dışı odaklanan modern insanın, sosyal yaşantısında imaj tutkusunu pek çok erdemini önüne koyması sonucunda derinliğini kaybettiğine, iç dünyasına yönelik yatırımlarını azalttığına değindi. Aslanan güzelliğin kabukta değil özde aranması gerektiğinin altını çizdi.

Bu ayki söyleşimizi TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar ile gerçekleştirdik. Kendisiyle TÜBA'nın çalışma alanlarını, küresel bilim dünyasındaki yerini ve son zamanlarda oldukça dikkat çeken Türk-İslam Bilim Kültür Mirası Projesi'ni konuştuk.

Kültür Sanat köşemizde Kütüphaneler Haftası vesilesiyle İslam tarihinde kitap ve kütüphaneler konusunda kıymetli çalışmalarıyla temayüz eden Prof. Dr. İsmail E. Erünsal'ın kitabın tarihine ve kütüphanelere yönelik "Orta Çağ İslam Dünyasında Kitap ve Kütüphane" adlı eserini tanıttık.

"Ebeveyn olarak görevimiz çocuklarımıza mükemmel yaşam koşulları sunmak, önlerine hazırı koymak değil onlara hayatın iyi ve kötü taraflarını deneyimleme fırsatı vermektir." cümlesi ise Klinik Psikolog Ayşe Yılmaz'ın "Modern Çağın Tehlikesi: Proje Çocuk Yetiştirmek" başlıklı yazısındaki önerileri arasında.

"Göz rengimiz nasıl oluşur? Sütün pembesi de olur mu canım?" sorularının cevapları Kahve Molası'nda.

"Değdiğini değerlendiren iklimlere varıyoruz. Yükümüzü hafifletme, kirimizden temizlenme, arınma demi bu demler." Berat Kandili vesilesi ile Sümeyra Çelik'in kaleminden dökülenlerden...

Bu ay da dergimizin sabit köşeleri olan Kalbe Dokunan Hikâyeler, Ters Köşe, Hayatın İçinden, Bir Nefes Sıhhat, Bakış Açısı, Aile-ce ve dergimizin ismini zikredemediğimiz diğer köşelerindeki birbirinden kıymetli yazılarla yine karşınızdayız.

Sizleri dergimizle baş başa bırakırken Miraç ve Berat Kandillerinizi kutluyor; biçimin öz'ü perdelediği, imaj tutkusunun pek çok erdemini, değerini önüne geçmediği, riyadan, gösterişten uzak, "olduğumuz gibi göründüğümüz", "göründüğümüz gibi olduğumuz" bir hayat temenni ediyoruz.

İÇİNDEKİLER

36 TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ (TÜBA) BAŞKANI PROF. DR. AHMET CEVAT ACAR İLE BİLİM VE GELECEK ÜZERİNE

Muhammed Kâmil Yaykan -
Mahir Kılınc

Ben; gençlerimiz ve geleceğimiz için umutluyum, zorluklarımız olsa da geleceğimiz inşallah daha iyi olacak. Yeter ki çok ciddi yanlışlar yapmayalım ve her alanda üzerimize düşen görevleri elimizden geldiğince iyi şekilde yapmaya çalışalım.

10 KAHVE MOLASI
Esma Türkseven

12 HAYATINI BAŞKA HAYATLAR ÜZERİNE KURAN BİREYLER
Tülay Kök

16 FEDAKÂRLIĞIN ÖDÜLÜ
Betül Şatır

20 İYİ Kİ DUA VAR
Ayşe Macit

PENCERE Sema Bayar

İMAJ TUTKUSU

"İnsanlık tarihinde, içinde bulunduğumuz dönem kadar madde âlemiyle iç içe geçmiş, konformizm şeklinde adlandırılan rahat düşkünlüğünün ayyuka çıktığı bir çağ yaşanmış mıdır?" diye sormadan edemiyoruz. Giderek dışa odaklanan modern insan, sosyal yaşantısında imaj tutkusunu pek çok erdemini, değerini önüne koyuyor.

22 MODERN ÇAĞIN TEHLİKESİ PROJE ÇOCUK YETİŞTİRMEK
Ayşe Yılmaz

24 LÜTFEN BENİ OKUYUN
Dr. Hafsa Fidan Vidinli

26 ÖNCE DUYGULAR VARDI
Emin Gürdamur

30 KULLUĞU KUŞANMAK
Sümeysra Çelik

32 UÇUŞ!
Meral Günel

40 ŞEHRE, İNSANA VE OTOBÜS YOLCULUKLARINA DAİR
Betül Kılıçarslan

42 ESTERAGON
Seher Meriç

46 BACALARDAN TÜTEN FİKİRLER
Refik Halit Karay

47 ORTA ÇAĞ İSLAM DÜNYASINDA KİTAP VE KÜTÜPHANE
Mahir Kılınc

48 "SON NEFES HAVAYA KARIŞMADAN"

Doç. Dr. Ülfet Görgülü

50 HESAPLARIN ÜSTÜNDE BİR HESAP: KÜTÜ'L-AMÂRE

Mustafa Demir

52 GÜVERCİNLERİN KADERİ

Dr. Şerife Nihal Zeybek

54 ENES B. MÂLİK (R.A.)

Dr. Salih Kesgin

56 İLK YARDIM: YAŞAM ZİNCİRİNDE İLK HALKA

Prof. Dr. Havva Şahin Kavaklı

58 KIRKAMBAR

Murat Öztürk

60 ZİHİN KONTROLÜ

Zeynel Özyurt

62 BULMACA

Ali Osmanoğlu

64 FOTOĞRAFİN ANLATTIKLARI

aile

Diyamet İşleri Başkanı Adına
Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni

Dr. Fatih KURT

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Dr. Elif ARSLAN

Mali İşler ve Dağıtım Sorumlusu V.

Recep GEZGİN

Yayın Koordinatörleri

Muhammed Kâmil YAYKAN

Esmâ TÜRKSEVEN

Sema BAYAR

Tashi

Muhammed Kâmil YAYKAN

Arşiv

Ali Duran DEMİRCİOĞLU

Grafik-Tasarım

Even Medya

www.evenmedya.com

Baskı

Çağlayan A.Ş.

Tel: 0232 274 22 15

Abone İşleri

Tel : 0312 295 71 96-97

Faks: 0312 285 18 54

e-mail: dosim@diyanet.gov.tr

İletişim

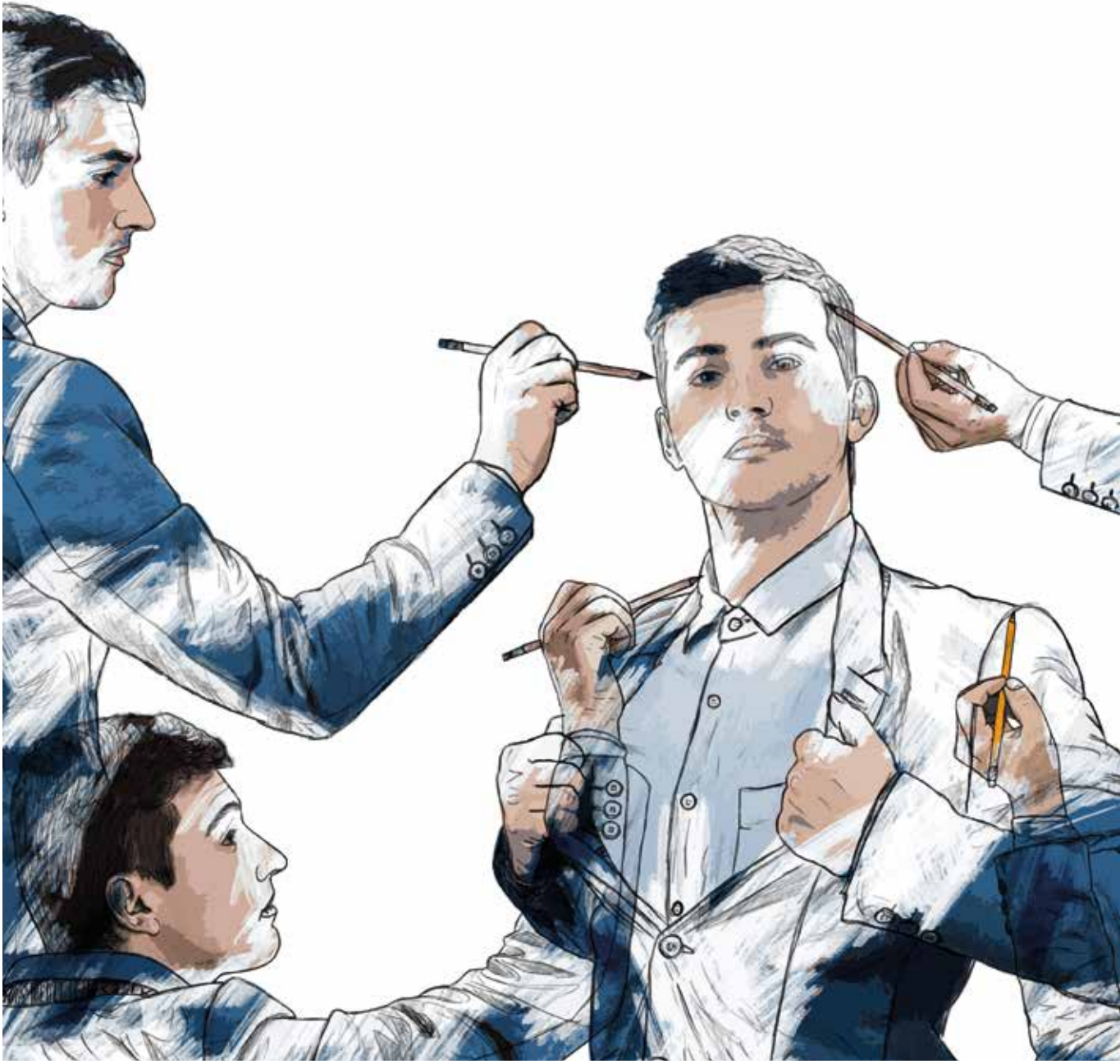
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Blv.
No: 147/A 06800, Çankaya/Ankara

Tel: 0312 295 86 61-62

Faks: 0312 295 61 92

ailedergisi@diyanet.gov.tr

Diyamet Aile Dergisi, Diyanet İşleri Başkanlığı yayınıdır. Dergide yayımlanan yazı, konu, fotoğraf ve diğer görsellerin her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilmeden her türlü ortamda alıntı yapılamaz.

「PENCERE」

İmaj tutkusu

SEMA BAYAR

"İnsanlık tarihinde, içinde bulunduğumuz dönem kadar madde âlemiyle iç içe geçmiş, konformizm şeklinde adlandırılan rahat düşkünlüğünün ayyuka çıktığı bir çağ yaşanmış mıdır?" diye sormadan edemiyoruz. Giderek dışa odaklanan modern insan, sosyal yaşantısında imaj tutkusunu pek çok erdemin, değer önüne koyuyor.

"Her şey üniversiteyi bitirdiği o yazla birlikte değişmeye başladı. İlanları taradığı gazete kupürlerinde sütunlar boyunca kendini tekrar eden o münadi kelime: Prezantabl. İş ilanlarının demirbaşı sayılan, çalışma hayatının bu büyüğü heceleri, dimağına bir çivi gibi çakılmıştı. Gittiği görüşmelerde işverenlerin içten içe süzen bakışlarına maruz kalıyor, üzerinde gezinen o bir çift gözün döküp saçtığı bütün o ifadeleri toplayıp bir mana çıkarmaya çalışıyordu. Özenle hazırladığı CV'sinde hiçbir detayı atlamamıştı. İyi bir tahsili, ileri düzeyde bir yabancı dili, en önemlisi çalışma azmi vardı. Bir gün öncesinden tıraşını olmuş, akşamdan kıyafetlerini annesine ütlettirmiş, ayak-kabıllarını bir güzel boyamış, lodosa yakalanınca toza toprağa bulanmamak için görüşmeye taksiyle gitmişti hâlbuki. Yine de eksik olan bir şeyler vardı ve sihirli kelimeler zihninde dolaşıyordu; prestij sahibi olmalı, imaj değişikliğine gitmeli, çevresinde müthiş bir etki yaratmalı, prezantabl görünmeliydi."

Geçmiş çağlarda diplomasinin olmazsa olmazları arasında yer alan saygınlık, itibar gibi kavramlar 21. yüzyılda yerlerini prestij, imaj, prezantabl gibi kelimelere bıraktılar. Üstelik artık iş hayatından günlük yaşantılara kadar toplumun hemen hemen bütün kesimlerinin gündeminde de yer edindiler. Modern insanın dünyasına eklenen bu kavramlar, yeni kaygıların ve tutkuların da kapısını araladı. Artık iş görüşmelerine giderken bakımlı ve düzenli görünmek yeterli olmayacak, seçilen kıyafetin renginden kravatın desenine, kullanılan aksesuarlardan ses tonuna kadar bütün ayrıntılar bir imaj çalışmasına malzeme edilerek muhabata sunulacaktı. İnsanların, özellikle yeni tanıştığı kişiler üzerinde ya da ilk defa buldukları ortamlarda, olumlu intiba bırakma arzusu elbette doğal karşılanabilirdi fakat içinde bulunulan çağ doğallığa,

sadeliğe bilenmişti. Hâl böyle olunca modern insan için artık günlük yaşantılara dahi sirayet eden "imaj çağı" başlamış oldu. Görünür olma ve beğenilme isteğiyle perçinlenen imaj tutkusunu, bütün bir toplumu etkisi altına almaya başladı. Giyimden kuşama, yeme içme alışkanlıklarından kullanılan dile kadar yeni formlar denendi. Birey, muhabatında şahsına dair üst düzey bir algı oluşturma kaygısına kapıldı.

"İnsanlık tarihinde, içinde bulunduğumuz dönem kadar madde âlemiyle iç içe geçmiş, konformizm şeklinde adlandırılan rahat düşkünlüğünün ayyuka çıktığı bir çağ yaşanmış mıdır?" diye sormadan edemiyoruz. Giderek dışa odaklanan modern insan, sosyal yaşantısında imaj tutkusunu pek çok erdemin, değer önüne koyuyor. İnsanın dünyasında imajın neden önemli olduğu, bireyin zihninde neye tekabül ettiği meselesini Uzman Klinik Psikolog Ayşe Yılmaz'a sorduk.

Eş seçiminden çocuklar için yapılan kariyer planlarına kadar imajın hayatı kuşattığını ve çağımız insanının en büyük sorununun mana âlemindeki boşluğunu madde ile kapatma çabası olduğunu ifadeyle şunları söyledi: "Manevi ve ruhsal ihtiyaçlarını para, marka, dış görünüm, nesne, kariyer, imaj ve eşya ile karşılamak için bir koşturma içerisinde insanımız. Vitrine yapılan yatırım bizi özümüzden kopmaya, derinliğimizi kaybetmeye, iç dünyamıza yönelik yatırımlarımızı azaltmaya götürdü. Dışımıza çok bakınca baş-

kalarının beğenisini alma, onaylanma beklentisine girmeye başladık. Sandık ki mutluluk, huzur dışarıda ve başkalarının bakışında. Beğenildiysek mutlu olduk, beğenilmediyse rahatsız."

Dışa odaklanan insan, kendini şekilciliğin de kollarına bırakır çoğu zaman. Kişisel gelişim adı altında kişiliği örseleyen furyaların peşinden sürüklenir. Beden diline yapılan aşırı vurgu, insan davranışlarını kalıplara sokarak şekillendirmeye başlar. Musesafaha dediğimiz samimiyetle tokalaşmak artık bir güç

İmaj tutkusu, "demode" kavramını her gün değişen içeriğiyle insanın karşısına diker. Öyle ki daha dün gardırobun en kıymetlisi olan bir aksesuar, bugün burun kıvrılan bir eşyaya dönüşmüştür.

aktarımına dönüşmüştür bile. Zira eli uzatma biçiminden muhatabın elinin nasıl kavrandığına kadar her bir detay karşınızdakine mesaj vermekte ve imajınızı, prestijinizi ortaya koymaktadır. Kişisel gelişim kitapları, internette mütemadiyen yolunuzu kesen yaşam koçları, çağın getirdiği yeniliklerden. Değişim, dönüşüm kutsanırken korunması gereken değerler maalesef ikinci plana itilmekte ve bu furya kendi çelişkilerini de beraberinde getirmekte. Bu bağlamda Ahmet Şerif İzgören'in "Size kitap yazan adamların çoğu sizin kadar mutlu değildir, ondan emin olun. Pozitif enerji deyiş duranların belki yüzü hiç gülmüyordu." ifadesini karşımıza alıp bir düşünmek gerek.

İMAJ KISKACINDA İNSAN BEDENİ

Beğenilme, onaylanma arzusu ile modanın ve yeni trendlerin ardına düşen birey, özelde genç, en çetin mücadelesini bedeniyle yapmaya başlar. Saç şekillerinden kıyafet tercihlerine, gidilen mekânlardan okunacak kitaplara kadar neredeyse bütün tercihlere karışan güncel eğilimler, toplumda hâkimiyet kurar. Bireyin seçim hakkı göz ardı edilir ya da belirlenmiş seçenekler ile sınırlandırılarak yapay bir özgürlük alanı oluşturulur.

Çağı etkisi altına alan güzellik algısı, kişinin, yaratılışına gereksiz pek çok müdahalede bulunmasına da sebebiyet vermektedir. Yaşlanma âdeti bir kâbusa dönüşmüştür.

Karakterin yerini beden, erdemini yerini görünüm almaya başlayınca kılık kıyafetinde marka tutkusunu arayan insan; kendi bedeninde de yapay bir takım dokunuşlara başvurmaktadır.

İmaj tutkusu, "demode" kavramını her gün değişen içeriğiyle insanın karşısına diker. Öyle ki daha dün gardırobun en kıymetlisi olan bir aksesuar, bugün burun kıvrılan bir eşyaya dönüşmüştür. Bu tutkunun asıl zararı insan bedenini de konu edinmesidir. Kişi ile ayna arasında artık yüzlerce farklı bakış gezinmektedir ve onu kendi görünümü ile küskün hâle getirecek kadar ileriye gitmektedir. Estetik operasyonlar giderek yaygınlaşırken estetiğe başvuran kişilerin yaş ortalaması da fark edilir derecede düşmeye başlamıştır.

EL ÂLEM NE DER?

İmaj tutkusunun altında yatan sebeplerden biri hatta en önemlisi beğenilme kaygısıdır. Kişi kendini başkalarının gözüyle ve sözleriyle

değerlendirmeye başladığı anda "El âlem ne der?" sorusuyla muhatap olur. Geçmişte "el âlem" denildiğinde kastedilen; konu komşu, akraba, mahalleliydi. Ve bu kişiler özellikle çocuk ve genç üzerinde bir kontrol mekanizması kurarken bazı dezavantajlarına rağmen bir yandan da onların yetişmesinde önemli bir fonksiyonu yerine getirirlerdi. Sosyal öğrenme; sokakta, okulda, çarşı pazarda devam etmekte, kişi pek çok olumlu davranış kalıbını bu çevrelerin de beğenisini ön planda tutarak benimsemekteydi. Yine aynı şekilde toplumun bu yaptırım gücü kişiyi olumsuz davranışlardan alıkoymakta, hoş karşılanmayacağı endişesi insanı bir takım taşkınlıklardan korumaktaydı.

Günümüzde "el âlem" kavramı büyük bir yıkıma uğradı. Ancak insan bu bilinen, görülen, canlı ve sıcak ilişkilerde bulunduğu "el âlem"i hiçe sayarken aslında onun yerine daha karmaşık, soyut, bilinmez bir "el âlem"i getirdi.

İmaj tutkusunun altında yatan sebeplerden biri hatta en önemlisi beğenilme kaygısıdır. Kişi kendini başkalarının gözüyle ve sözleriyle değerlendirmeye başladığı anda "El âlem ne der?" sorusuyla muhatap olur.

Konu hakkında Sosyolog Prof. Dr. Beylül Dikeçligil'in kapısını çaldık. Dikeçligil, "el âlem" algısının zamana bağlı olarak geçirdiği değişim ve dönüşüm hakkında şunları söyledi:

"Görenekçi kültürlerde 'el âlem' kaygısı yüzünden bireyin özgür olamadığı ve kişiliğinin baskı altında kaldığı öne sürülür. Rasyonel ve özgür birey üzerine kurulu seküler-modern kültürde ise 'el âleme' yer yoktur. Yeniçağın bağımsız bireyi tercihlerini ve davranışlarını başkalarına, ele güne göre ayarlamaz. Oysa yaşanan gerçeklik bu söylemlerin geçerli olmadığını göstermekte. Yeni sosyolojik olgular, bazen yeni kavramların üretilmesini bazen de eski kavramların yeniden gözden

geçirilmesini zorunlu kılar. Zamanımızda artık yeni bir 'el âlem' var. Ne var ki, bu yeni 'el âlem' görünür değil. Görenekçi yapılarda hiç olmazsa kişi, evinin kapısını kapattığı zaman 'el âlem' dışarıda kalıyordu. Küreselleşme ile birlikte yaygınlaşan 'ben' çağında birey hiç bilmediği 'sanal el âlem' ile her an beraber yaşıyor. Özgür olduğuna inandırılmış rasyonel bireyin aldığı her beğeni, onu biraz daha esir ediyor. Sosyal medya yaygınlaştıkça 'sanal el âlem'in kontrol gücü de artıyor.

Yeniçağ düzeninde imaj peşinde olduğundan farklı görünmeye çalışan birey, bağımsız davrandığını sanırken onaylanma ihtiyacı nedeniyle, giderek, tanımadığı kalabalıklara bağımlı hâle geliyor."

"YA OLDUĞUN GİBİ GÖRÜN YA GÖRÜNDÜĞÜN GİBİ OL!"

Kimi sözlerin sözler içinde doldurulamaz bir yeri, kalpte titrettiği bir teli vardır. Mevlana'ya atfedilmiş bu söz de çağları aşarak bu günlere ulaşmış, üstelik ne ehemmiyetinden ne de ifade ettiği gerçeklikten zerre kayba uğramamıştır.

Olduğu gibi görünmek; riyaya, gösterişe kapılmamak; ihlas ve samimiyetin ilk basamağı, vazgeçilmez unsurudur. İnsan, sahip olduğu maddi manevi vasıflarla yetinmeyip kendini ötekinden daha üstün, ötekinden daha meziyetli gösterme gayreti içine girdiğinde, imaj tutkusuyula olmadığı bir kişiliğe büründüğünde rıyanın da kapıları aralanmaktadır. Gösteriş adına ibadetler bile kolayca birer araç hâline dönüşebilmektedir. Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de gösteriş konusunda müminleri uyararak: "Ey iman edenler! Allah'a ve ahiret gününe inanmadığı hâlde insanlara gösteriş olsun diye malını harcayan kimse gibi, sadakalarınızı başa kakmak ve gönül kırmak suretiyle boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan ve maruz kaldığı şiddetli yağmurun kendisini çıplak bıraktığı bir kayanın durumu gibidir. Onlar kazandıklarından hiçbir şey elde edemezler. Allah, kâfirler topluluğunu hidayete erdirmez." (Bakara, 2/264.) buyurmaktadır. Yine Kur'an-ı Kerim'de, gösteriş için malını dağıtanlar (Nisa, 4/38.),

caka satmak için yurdundan çıkanlar (Enfal, 8/47.) eleştirilmiş ve gösterişin müminin vasfı olamayacağı açıkça ortaya konulmuştur.

Nitekim Allah Resulü de "... Kim, görsünler ve duysunlar diye bir kişiyi yüceltirse Allah da kıyamet günü onun gösteriş ve insanlara duyurma niyetini ortaya çıkarır." (Ebû Dâvûd, Edeb, 35.) buyurmuştur. Ashâbına, kendileri için en fazla korktuğu şeyin küçük şirk olduğunu söyleyen Allah Resulü'ne, "Ey Allah'ın Resulü, küçük şirk nedir?" diye sorduklarında şöyle cevap vermiştir: "Riyadır. Yüce Allah kıyamet gününde kullarına amellerin karşılığını verdiği zaman, onlara, 'Dünyada kendilerine riyakârlık yaptıklarınızın yanına gidin! Bakın acaba onların yanında bir mükâfat ya da bir hayır görebilir misiniz?' diyecek." (Beyhakî, Şuabü'l-îmân, V, 333.)

Yukarıdaki ifadelerden anlaşılacağı üzere imaj tutkusu ile rıyanın hastalıklı yapısı aslında büyük benzerlikler gösterir ve her ikisi de insanın kendisiyle, toplumla ve yaratıcısıyla arasındaki ilişkiye gölge düşürür. Gündelik yaşamda yer bulan bütün ilişki türlerinden ibadetlere kadar pek çok amel sahipliğini kaybeder. Bu kaybın önüne geçmenin, insan ilişkilerini sahici bir zemine oturtmanın yolu iş, eylem ve yönelişlerde fani olanın değil baki olanın takdir ve rızasını öncelemekten, özü biçimin önüne koymaktan geçer.

Prof. Dr. Aliye Çınar, bir sosyolog olarak toplumsal açı-

İnsan dış dünyasıyla kurduğu ilişkiyi imajdan, riyadan, gösteriştense uzak bir hüviyete büründürürse; huzuru yakalayacak ve ikiyüzlülüğe varan bu tehlikeli kısaçtan da kendini kurtaracaktır.

dan içine düşülen bu açmaz hakkında şunları dile getiriyor: "Nerede, biçim özün önüne geçmişse orada yüzeysellik vardır, sözü günümüz toplumunu özetliyor âdeta. Bir yandan madde yüceltilirken madalyonun diğer yüzünde yer alan ruh, kişilik, sanat ve kültür giderek irtifa kaybediyor. İmaj, günümüz dünyasında bir baskı mekanizmasına dönüşüyor. İmaj furçası, insanlığın anlam ve değer pınarlarını boşaltırken ikiyüzlülüğü de besliyor. Birey, kişiliğin kan kaybettiği,

görselin ve makyajın prim yaptığı kaygan bir zeminde yalpalıyor."

İnsan dış dünyasıyla kurduğu ilişkiyi imajdan, riyadan, gösteriştense uzak bir hüviyete büründürürse; prestij kaygısını bir kenara itip moda adı verilen fani bir takım akımlara kişiliğini emanet etmeyecek, aslanan güzelliği kabukta aramaktan vazgeçecek, böylece iç dünyasında huzuru yakalayacak ve ikiyüzlülüğe varan bu tehlikeli kısaçtan da kendini kurtaracaktır.

İslam dininin estetik operasyonlara bakişını Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı Bahattin Akbaş anlattı.

Beden Emaneti ve Bedene Estetik Müdahale

"İnsan değerli bir varlık olup en üstün bir yaratılışa haiz kılınmıştır. Güzellik salt fiziksel olarak algılanmamalıdır. Zira asıl güzellik derundadır. Maalesef dış görüntü ve imaj saplantısı çağı peşinden sürüklemekte buna odaklanan insanlar imaja, fiziki güzelliğe, estetik yaptırmaya yönelmektedir. Beden bizlere Rabbimizin emanetidir. "Beden benimdir, bedenimde istediğim her değişikliği yaparım." gibi bir tavır isabetli olmasa gerektir.

İnsanı en güzel şekilde yaratan Yüce Allah, onun makul ve mutedil ölçüler içerisinde süslenmesine, güzel görünmesine ve güzelliklerini korumasına da izin vermiştir (A'râf, 7/32.). Vücutun herhangi bir organında, diğer insanlar tarafından aşırı derecede yadigaranan, insanın psikolojik olarak etkilenmesine sebep olan bir anormallik veya fazlalık bulunursa, bunun ameliyatla düzeltilmesini fitratı bozmak değil, bir tedavi, normalleştirme işlemi olarak görmek daha doğrudur. Tedavi amaçlı olarak yapılan estetik müdahalelere dinimizde izin verilmiştir. Buna karşılık dikkat çekmek, daha güzel görünmek amacıyla, yaratılıştan verilmiş olan özellik ve şekillerin değiştirilmesi İslam dininde, fitratı bozma kabul edilerek yasaklanmıştır (Nisâ, 4/119; Rûm 30/30.).

DAĞARCİK

İşte Şimdi Şapa Oturduk!

Kızıldeniz'in bir adı da Şap Denizi'dir. Billur görünümündeki şap taşı bu denizden çıkarılır. Denizaltı haritalarında normal seyre elverişli ve derin olarak gösterilen denizin hiç umulmadık bir yerinde gelişip büyüyen şap kayaları, bazen geminin oturmasına sebep olabilir. Bu hâl, eskiden gemilerle Hicaz'a giden hacı adaylarının sık sık başına gelen felaketlerdendi. "Hacı gemisi yine şapa oturmuş mu?" diye merak edilir; beklenmedik bir olay karşısında ümitleri suya düşen biri için: "Duydun mu, filanca şapa oturmuş." denirdi.

TAVAN ARASI

Bir Ayasofya İki Süleyman

İmparator Justinianos'un, devrin bütün imkânlarını kullanarak yaptırdığı günümüz Ayasofya'sı beş yılda tamamlanmış, 537 yılında törenle ibadete açılmıştır. Kaynaklarda, Ayasofya'nın açılış günü İmparator Justinianos'un, mabedin içine girip -Kudüs'teki Hz. Süleyman Mabedi'ni kastederek- "Ey Süleyman! Seni geçtim!" diye haykırdığından bahsedilir.

Kaderin cilvesine bakın ki "Seni geçtim Süleyman!" diye haykıran İmparatoru, bir başka Süleyman, yaptırmış olduğu Süleymaniye Camii ile geçmiştir.

KISA KISA

Pembe süt

Su aygırları, derilerini güneş ışığından ve çeşitli bakterilerden koruyan kırmızı renkte hipposudorik ile parlak turuncu renkte norhipposudorik asitlerini salgırlar. Bu asitler su aygırlarının sütüne de karıştığı için sütü pembe renge dönüştürürler.

Ne Kadar Kilo O Kadar Ter!

Kilolu insanların vücutları ısı kaybına karşı daha iyi yalıtılmıştır ve vücutlarının yüzey/hacim oranları daha küçüktür. Bu nedenle kilolu kişiler vücutlarında açığa çıkan metabolik ısıyı atarken hayli zorlanır ve diğer insanlara nazaran daha fazla terlerler.

Göz rengimiz nasıl oluşuyor?

Saça, deriye ve göze rengini veren melanin pigmentinin iris tabakasındaki yoğunluğu ve dağılımı, göz rengimizi belirliyor. Melanin miktarı fazla ise kahverengi göz, az ise renkli göz oluşuyor. Her iki gözün iris tabakasında melanin yoğunluğu ya da miktarı farklı ise gözler de farklı renklerde oluyor ve bu durum heterokromi olarak adlandırılıyor. Heterokromi doğuştan ya da sonradan ortaya çıkabiliyor ve insanlarda yaklaşık on binde bir kişide görülüyor. Tarihte Büyük İskender, Mimar Sinan gibi ünlü kişilerin heterokrom oldukları biliniyor.

TAKVİM YAPRAĞI

Amerika Diyanet Merkezi hizmete açıldı.

(2 Nisan 2016)

Titanik battı.

(15 Nisan 1912)

Türk Tarih Kurumu kuruldu.

(15 Nisan 1931)

İlk yerli kâğıt imal edildi.

(18 Nisan 1936)

Kutü'l-Amare zaferi.

(29 Nisan 1916)

Taşı Konuşturan Adam: Mimar Sinan

Sadece Türk değil dünya mimarlık tarihine adını altın harflerle yazdıran; kimliği, doğup büyüdüğü zamanın ve coğrafi sınırların çok ötesine geçen; beş padişahın hükümdarlığına tanıklık eden, bir asırlık ömrüne, beş yüze yakın eser sığdıran; üstatların üstadı, üç sultanın mimarı Mimar Sinan... Çok şeyle anılır Sinan, ama en çok da silüetini şekillendirdiği İstanbul'la... İstanbul ve Sinan: Etle kemik olma hâli. "Ey susan taşın konuşan hacimlerin şairi!" İstanbul arkandan "Geçti bu demde cihandan pîr-i mi'mârân Sinân." diyerek diye gözyaşı dökmekte şimdi...

Nargileyle Akustik Deneyi

Süleymaniye Camii inşa edilirken Sinan'ın mihrapta nargile içtiği söylentisi yayılır. Söylenti duyan Padişah, "Mimarbaşı, camide nargile içilir mi, nedir bunun hikmeti?" diye sorar. Sinan: "Sultanım, dikkat ettiyseniz nargilemde tömbeki (tütün) yoktur. Suyun fokurdamasından meydana gelen ses caminin her tarafına eşit yayılırsa, burada Kur'an okuyacak hocanın sesi de cemaat tarafından duyulacaktır. Bu yüzden, akustiği kontrol ediyorum." diye cevap verir.

NELER OLUYOR HAYATTA?

Dünyayı İyilik Değiştirecek

Türkiye Diyanet Vakfı'nın, 140 ülkedeki iyilik paydaşlarıyla yaptığı ortak çalışma neticesinde; dünyada çığır açan, çevresine ilham veren, tüm insanlığı kuşatan 1500'e yakın iyilik hikâyesi; komisyonlar marifetiyle etraflıca incelenerek içerisinden yedi tanesinin hem milletimize hem de insanlığa duyurulmasına karar verildi. Bu amaçla 13 Mart 2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Külliyesi Kongre ve Kültür Merkezi'nde düzenlenen Türkiye Diyanet Vakfı Uluslararası İyilik Ödüülleri Programı'nda ülkemizde ve dünya genelindeki iyilik öncülerine ödül takdim edildi.

Hayatını başka hayatlar üzerine kuran bireyler

TÜLAY KÖK
Psikolog

insanoğlu, her zaman fiziksel ve ruhsal dünyasını sağlam temeller üzerine inşa edeceği sağlam bir zemin aramıştır. Fiziki dünyada kurallar çok açık ve nettir. Seçme şansı varsa hiçbir insan bataklığa ev yapmayı tercih etmez. Ama ruhsal dünyada kurallar o kadar açık ve net değildir. Ne yazık ki pek çok insan gerçek ruhsal ihtiyaçlarının farkında bile değildir, başka şeylere ihtiyacı olduğunu düşünür. Bu bazen başka bir insandır, bazen para, bazen mal-mülk. Yani insan manevi ihtiyaçlarının neler olduğunu tanımlamakta zorluk çekebilir.

EN TEMEL MANEVİ İHTİYAÇLARIMIZ NELERDİR PEKİ?

Tüm insanlar sevgiye, şefkate, onaylanmaya, kabul edilmeye, ait olmaya, saygı görmeye ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyaçların karşılanması için diğer insanlara

elbette gereksinimiz vardır ama sağlam bir inanç sisteminden yoksun kimseler onaylanma, ait olma gibi ihtiyaçlarının karşılanmasını tümüyle diğer insanlardan beklemek gibi bir hataya düşerler. Elbette hiçbir fâni, fâni olan insanın bu sonsuz ihtiyaçlarını karşılayabilecek güçte değildir. Kişi bunun için ne kadar çabalarsa, kısır döngüye kapılması o kadar kolay, kısır döngüden çıkması bir o kadar zor olur.

Bu dünyadaki hiç kimse; ne evlat, ne ana baba, ne de eş ruhsal dünyamızı inşa edeceğimiz, manevi ihtiyaçlarımızı karşılayabileceğimiz zemin malzemesi değildir. Hayatımızı bir başka insanın üzerine inşa edemeyeceğimiz gerçeğini çoğu zaman acı tecrübelerle öğreniriz. Kime, hangi vesileyle dayanmaya kalksak elimizdekini kaybederiz.

Şimdi ruhsal dünyamızı var edebilmek için düştüğümüz üç temel hatalı tutuma göz atalım.

1 | KENDİNİ FEDA ETTİĞİ SÜRECE VAR OLABİLENLER

Bu düşünce yapısındaki kişiler işe yaradığı; diğerlerini memnun edebildiği; insanların acı çekmesini, sorun yaşamasını engelleyebildiği ölçüde kendini ruhsal olarak tatmin olmuş hissederler. Ama elbette ki bu ulaşılması imkânsız bir hedeftir. Çünkü bu dünyada herkes; eninde sonunda acı çekecektir, hastalanacaktır, üzülecektir, sorunlar yaşayacaktır. Hayatın kanunu budur ve kimse bunu engelleyecek güçte değildir.

Gelin görün ki bu insanlar eğer yeterince çaba harcarsa sevdiklerinin acı çekmesini engelleyebileceklerini düşünür; engelleyemedikleri takdirde kendilerini değersiz, yetersiz ve işe yaramaz hissederler. Çok derinlerde bir yerde sadece işe yararlarsa sevileceklerine dair bir inanç vardır.

Bir anne; çocuğu kötü not aldığı anda, okuldan üzgün döndüğünde, hasta olduğunda üzülür. Bu normaldir ama bu düşünce yapısındaki bir anne, çocuğunun çektiği acıdan çok bu acıyı engellemeyemediği için kahrolmaktadır. "Grip salgını var ve okulun yarısı hasta." deseniz bile "Ben daha sıkı giydirseydim, daha iyi besleseydim hasta olmazdı." diyebilir.

İnsanın yaşanan her acıyı kendisiyle ilgili görmesi, her konuda üzerine düşenden çok daha fazla sorumluluk hissetmesi sağlıklı bir durum değildir. Elinden geleni yapmak güzeldir ama elin-

Verme eylemi diğerinin iyiliği gözetilerek yapıldığında erdemli bir davranıştır. Eğer insan, vicdan azabına ve suçluluk duygusuna dayanmadığı için bir şeyler yapıyorsa bunun adı iyilik değildir.

den gelenin ne olduğunu bilmek de çok önemlidir. İnsani limitlerini bilmeyen kişi; kendini zamanından önce tüketir, kendine iyi bakamaz ve sonunda görevlerini yapamaz hâle gelir. Bu düşünce yapısındaki bir insanın tüketmesi, tahmin edersiniz ki, o insan için çok yıkıcıdır. Çünkü hayatını diğer insanları kurtarmaya adanmış ve başka türlü kendini var edemeyen bir insan için muhtaç

duruma düşmek yok olmaya eş değerdir.

Verme eylemi diğerinin iyiliği gözetilerek yapıldığında erdemli bir davranıştır. Eğer insan, vicdan azabına ve suçluluk duygusuna dayanmadığı için bir şeyler yapıyorsa bunun adı iyilik değildir. Vermeden duramayanların sınıvı, zor durumda el uzattıkları her insanın onlara nankörlük yapmasıdır.

2 | ALABİLDİĞİ SÜRECE VAR OLABİLENLER

Bu düşünce yapısına sapsaplı kalmış insanlar ne kadar değerli olduklarını, ne kadar sevildiklerini, ne kadar saygı gördüklerini diğer insanların onlar için yaptıklarına bakarak ölçmeye çalışırlar. Kafalarında bazı standartlar vardır. Beklentileri genelde yüksektir. Eğer karşılarındaki kişi bu beklentiyi karşılayamazsa kendilerini hızlıca mutsuz ve kötü hissederler.

"Beni gerçekten sevseydin dediğimi dinlerdin."

"Beni gerçekten düşünseydin böyle yapmazdın."

"Ben senin için önemli olsaydım bana bunu alırdın."

Bu düşünce tuzağına takılmış insanlar, beklentileri karşılandığı sürece kendilerini değerli hissederler. Beklentilerin makul olup olmadığını, karşı tarafın da bir dünyası olduğunu; yorgun, morali bozuk olabileceğini; parasının olmayabileceğini düşünemezler. Her şeyi kişisel algılarlar ve yeterince sevilmediklerinin bir kanıtı olarak kabul ederler.

Yaratıcının kendisine verdiği sonsuz değeri algılamayan insan, değerini fanilerin gözünde arar durur. Hayatını başka insanlardan alabilecekleri üzerine inşa eder ve inşa ettiği bu hayat eninde sonunda yıkılır.

3 | SEVDİKLERİ KİŞİ YA DA KİŞİLERİ İYİLEŞTİRMEYE ÇALIŞARAK VAR OLABİLENLER

Bu düşünce yapısındaki insanlar sevdiği insanın problemleri bir davranışına takıntılı şekilde saplanmışlardır. Alkol bağımlılığı, kumar, aşırı yemek, borçlarını ödememek, sağlığına dikkat etmemek suretiyle kendi hayatındaki sorumlulukları yerine getirmeyen bir insanla; eşi, annesi, kardeşi olmak vesilesiyle bir arada yaşamak gerçekten çok zordur. Sürekli başına felaketler getiren bir insanın yakınlarından şu cümleleri sık sık duyabiliriz:

“Ne yapayım yani bırakayım da ölsün mü?”

“Ne yapayım yani borcunu ödemeyeyim de hapse mi girsin?”

“İlgilenme demek kolay, çocukları sokakta perişan mı olsun?

Evet, her insan kendisine verilebilecek bir-iki şans hakkı eder. Ama insanlar yaptıkları hataların bedelini ödemezlerse öğrenemezler. İnsan nasihatle, azarla, tehditle, bağırıp çağırma ile öğrenmez. Yaptıklarının sonucuna katlanırsa, sorumsuzluğunun bedelini öderse öğrenir. Vicdan azabıyla ve suçluluk duygusuyla sürekli başka insanların yaptığı hataların bedelini ödersek hem kendimizi tüketiriz hem de onların öğrenme fırsatını elinden almış oluruz. Zaman zaman her insan hata yapar ama sorunlu bir insanla kısır döngüye girmiş bir ilişkimiz varsa bunu fark etmeli ve kendimizi bu döngüden kurtarmalıyız.

Özetle söylemek gerekirse; insan kendini bazen almak, bazen vermek, bazen de kurtarmak suretiyle var etmeye çalışıyor. Aslında esas derdimiz ne almak ne vermek ne de kurtarmak. İnsanın derdi; kendini değerli hissetmek, beğenilmek, sevilme. Oysa her birimiz Yaratıcımızın gözünde doğuştan öylesine değerliyiz ki! İşte bunu göremediğimizde, kendi değerimizi sürekli başkalarının gözünde aramaya kalktığımızda hem büyük hayal kırıklığı hem büyük yorgunluk hem de acı bizi

bekliyor. İnsan en önce kendinden sorumlu. Bu yüzden her ne yapıyorsanız kendinizi tüketmeden yapın. Değerinizi fânilerde değil, Allah'ın size sunduğu güzelliklerde arayın ve bol bol şükredin. Hayatınızı hiçbir vesileyle hiç kimsenin üzerine kurmayın.

Bu dünyada herkesin geçmesi gereken bir sınav var. Kimse kimsenin yerine sınava giremiyor, herkes kendi dersini ne pahasına olursa olsun öğrenmek zorunda kalıyor, unutmuyor.

Vicdan azabıyla ve suçluluk duygusuyla sürekli başka insanların yaptığı hataların bedelini ödersek hem kendimizi tüketiriz hem de onların öğrenme fırsatını ellerinden almış oluruz.

Fedakârlığın Ödülü

BETÜL ŞATIR

Ayla dul kaldığında, şimdilerde birçok kadının yeni evleneceği yaşlardaydı. Elif ve Mustafa adında iki çocuğu vardı. Muzaffer Bey'in ölümü ani olmuştu; çamaşırlar kururken, çocuklar suç-çeği çıkarırken, pirinçlerin taşları ayıklanırken, dolmalık biberler doldurulurken, akşam için pişirilen yemeğin altı kısılrken ya da balkondaki tozlar süpürülürken. Camgüzeli saksısına su verilirken ve daha yapılacak bir sürü iş varken, bulaşıklar yarım kalmışken, Ayla'nın ellerinden köpükler akar-ken, çocuklar büyüyecekken, okulları bitecekken, sırası gelen evlenecekken birden bire gündeme gelip kurulmuştu ölüm. Ecel, Muzaffer Beyin iki kaşının ortasına oturmuş ve oradan bütün ahaliye sayısız derslerinden birini daha vermişti ansızın.

Mevsim sıcak, ölüm ise soğuktu. Sessiz mizacı, sakin kişiliği olan Ayla, kanepede hareketsiz duran eşinin öldüğünü anladığında çığlık çığlığa bağırılmaya başlamıştı. Kocasını şiddetle sallamış, yüzüne bir bardak su dökmüştü. Ama nafile. Ölüm, yakalarına yapışmış bırakmamıştı. Saati gelen herkes gibi Muzaffer Bey de dünyada alacağı nefeslerin sayısını tamamlamıştı. Önceden hasta olmadığı, her hangi bir şikâyeti bulunmadığı için Ayla bu kadar şaşırılmıştı belki de. Kocaman açtığı gözlerinde hayretler yanıp sönerken sesini duyanlar yanına gelmişti. Aynı şaşkınlığı yaşayan komşularından metanet tavsiyeleri almaktan başka çaresi yoktu. Terzi Muzaffer Bey, bir gün sonra küçük atölyesine gidememiş, boynuna mezurasını asamamış, kara makasını bir daha kullanmamıştı. Ayla Hanım ise gencecik yaşta yalnız kalmıştı.

Tülbent dolabını açınca iğde kokusu havalandı odanın ortalarına doğru. Cam sürgüsünü açarken duyduğu hüznü çok büyüktü. Özel günler için ütülenip katlanmış yazmaların içinden mevlitlerde takılması uygun olan örtüsünü çıkardı. İğne oyasından güllerini elleriyle gezindi, çeyizi için hazırladığı bu yarım kanat mevlit örtüsünü işlerken kurduğu hayallere için için ağladı. Oğlunun sünnetinde, kızının düğününde, komşuların okuma davetlerinde takınmayı umduğu örtüyü; Muzaffer Bey'in ölümünü takip eden kırkıncı günde takacak olması çok ağırla gitmişti.

Tüm komşuları, artık atlattıkları üzüntüyü o gün tekrar takınarak Muzaffer Bey'in ruhuna okunacak Yasin'i dinlemeye gelmişlerdi. İçeriden gelen mevlidin sesi acıklı etkiler bırakıyordu dinleyenlerde. Beyaz başörtüsü ile kalabalıkta oturan en mahzun kişiydi Ayla. Biraz ayrılığa, biraz yoksulluğa en çok da kendine ağlıyordu sessizce. Çocuklarını teselli edecek cümlelerinin olmayışına ağlıyordu. Onların hiçbir şeyi anlamayan gözlerine, yetim kalışlarına ağlıyordu. Söylediği kelimeler, evlatlarının kulaklarından kalplerine bir ağırlı kesici gibi yayılıyordu zaman zaman.

Herkesin sevip saydığı bir kadındı Ayla. Çocuklarıyla kıt kanaat geçinecekti. Eşinin mesleğini evinden sürdürerek hayata tutunacaktı. Çocuklarını büyütecek, yaşamına hüznü fakat onurlu bir şekilde devam edecekti. Elbette zaman zaman türlü zorluklar çıkacaktı karşılıklarına. Ama bir yandan da zaman ilerleyecek ve bütün yaraların üzerine üfleyecek, kanattığı acıların tesellisini verecekti.

Ayla atölyeyi kapatarak kumaş toplarını ve diğer malzemeleri evin bir odasına dizmişti. Böylece masrafları azaltmıştı. Yarım kalan işleri bitirmek ve yeni siparişleri almakla işe koyuldu. Uykusundan çokça fedakârlık etmesi gerekmişti. İster istemez zor ve dar bir koridora girmişti. İşlerini yoluna koydukça genişleyen, ferahlayan bir girdapta savrulmadan ilerlemeye çalışıyordu.

Yıllar birbirini kovalarken Ayla'nın bu mücadelesini ha-

Herkesin sevip saydığı bir kadındı Ayla. Çocuklarıyla kıt kanaat geçinecekti. Eşinin mesleğini evinden sürdürerek hayata tutunacaktı. Çocuklarını büyütecek, yaşamına hüznü fakat onurlu bir şekilde devam edecekti.

fifletecek teklifler gelmeye başladı. Onun rahat ettirecek talipleri oldu. Ama Ayla, hiçbir evlenme teklifini kabul etmedi. Arabulucu kadınları nazıkçe geri çevirdi. Kendisini çocuklarına adadı. Kumaş biçerek, teyel sökerek, dikmiş dikerek, ütüyü yaparak faturalarını ödedi. Evinin ihtiyacını gördü. Çocukları büyüdü. Kızı hemşire oldu, oğlu öğretmen. Onun en büyük mutluluğu yavrularının kendilerini kurtarmaları oldu. Ekmeklerini kazandılar. Tam Ayla'nın yükünü hafifletecekleri sırada evlenip gittiler. Babadan kalma arazi düğün ve çeyiz ek-siklerini tamamlamaları için satıldı. Ellerinde avuçlarında ne varsa okumak, mezun olmak, yuva kurmak için kullanılmıştı.

İnsanın ihtiyaçları belirliyordu, yoksul olup olmadığını. Ayla'nın bu fani dünyadan, çocuklarının huzurundan başka bir isteği kalmamıştı. O yüzden onun gözlerinde yokluk, fakirlik hiçbir zaman seğirmede bile.

İnsanların hayata tutunmak için şeref, onur, dostluk, iffet, sadakat, komşuluk, namus, vefa, sevgi, samimiyet gibi çok büyük nedenlerinin olduğu zamanlarda yaşamak; yeni elbiselere, yeni eşyalara harcamak için banknotlara ihtiyaç duymamak demektir. Elinde bulunanlarla yetinmek, olana şükretmek, olmaya sabretmek olağandı. İnsanların kapılarını kilitlemeye gerek duymadığı, terekte duran tabakların birbirinin aynı olmadığı, sofraya illaki takım kaşık çatalların dizilmediği, kızartma kokularının tüm

balkonlardan taştığı, cacık yapılırken salatalığın en taze kısmının, eteğinde yemek hazır mı diye bekleyen çocuğa verildiği yaz akşamları, birbirini tekrar ediyordu. Bir kap yemeğin komşuya da gönderildiği, sokakta turfanda meyve yenilmediği, yemek vakti geldiğinde bahçede oynayan çocukların başka bir bahaneyle ya da işaret diliyle eve çağırıldığı zamanlarla beraber akıyordu vakitler. Dün doğan bebeler liseye başlıyor, lise talebeleri çoluk çocuğa karışıyor, anne olanlar nine oluyor ve âdeta zaman alaycı çalılar atarak insanlarla dalgasını geçiyordu.

Ayla elindeki eteğin teyellerini sökerken uyuyakalmıştı yine. Bazen zil bazen de telefon sesi onu kendisine getirirdi. Bu sefer "Huuuu!" diye seslenen Fatmaana Teyze'ydi, gürültülü nefesiyle oflaya pufloya içeri girdi. Ayla hemen toparlandı. Misafirini karşıladı. Uzun zamandır uğramayan misafirini içeri buyur etti. Fatmaana Teyze mahallenin büyüklerindendi. Kızı Elif'in kısmetine de o ön ayak olmuştu. Oğlu Mustafa, eşini kendisi bulup getirince Fatmaana Teyze, mahallede söz verdiği kızlara biraz mahcup olmuştu ama Mustafa'nın düğününde el çırpmayı, oynayanları seyretmeyi, evlenecek yaşa gelmiş kızları arşivlemeyi, gelini baştan aşağı tedirgin edecek kadar süzmeyi ihmal etmemişti. Elbette her şey kısmetti. Bunu en iyi bilenlerden birisi Fatmaana Teyze'ydi. Kimi zaman ödüllere boğulan bu kadın, kimi zaman da hakaretlere

uğrayabiliyordu. O bölgenin aracılık işlerini yapan yaşlı kadın, getirdiği haberin kişisini anlatırken öyle ballandırıyordu ki gülümserken gerilerde bulunan altın dişi ışıldıyordu. Hele de "Sen bu işi yap, dile benden ne dilersen." diye gelen teklifleri daha bir iştiyakla anlatıyordu. Altın dişi ve gülümsemesiyle, hiç bitmeyen kelimeleriyle ardı arkası kesilmeyen cümleleriyle bu sefer diyecekleri Ayla içindi. Eşini uzun zaman önce kaybetmiş, hâli vakti yerinde, emekli, çocuklarını evlendirmiş olan Hacı Muhittin Bey'den haber getirmişti. Bu talibine de diğerleri gibi hiç sıcak bakmadı Ayla.

"Kız etme bir düşün." dediye de laf dinletemedi, Fatmaana Teyze.

"Bak çocukların seninle işi bitti. Bu yalnızlık çekilir mi? Çok pişman olursun." dedi ama nafile. "Kız gezersiniz, çok iyi anlaşsınız, ikinizin derdi de yalnızlık, birbirinize çare olursunuz işte ne güzel. Bırak artık, milletin teyellerini sökmekten usanmadın mı?" dedi demesine ama Ayla, Nuh dedi Peygamber demedi yine.

Çok yakında oğlunun çocuğu olacaktı. Gelini de öğretmendi. Çocuğa bakmak konusunu kendisine vazife edinmişti. Hatta torun heyecanı ile aşırı gönüllüydü. Kızının çocuğu olduğunda yine bakacak birisine ihtiyaç olacaktı. Ayla evlenmeyi, hele bu saatten sonra hiç istemedi. Omuzlarına dökülen saçları seyrelmiş, rengini yorgun bir griliğe terk etmişti. Ela gözlerinde ışık

Kısa bir zaman sonra ismini Muzaffer Efe koydukları torunu dünyaya geldi. Dünyalarına bir heyecan, tatlı bir telaş katılmıştı böylece. İsmi de etkisiyle bu bebek Ayla'nın uzun zamandır yaşadığı en büyük teselli idi. Gelinin soğuk davranışlarının, çalılı konuşmalarının baskılayamayacağı bir sevinçti bu.

azalmış, göz altları torbalanmıştı. Alnında, çene altında yılların imzaları, acılarının hatırası çizgiler çoğalmıştı. Yazmayla örttüğü saçlarını sıkıca toplarken aynada kendini izledi. Muzaffer Bey'in eşi olduğu günlerde sahip olduğu güzellik, kaybolmuştu sanki. Üzerinde bulunan elbisenin renkleri gibi solup gitmişti gençliği de. Aynada kararlılıkla süzdü kendisini. Söz verdi bir defa daha. "Yok, evlenmeyeceğim." diye fısıldadı aynadaki yorgun sureti sanki dert arkadaşı bir başka kimseymiş gibi.

Kısa bir zaman sonra ismini Muzaffer Efe koydukları torunu dünyaya geldi. Dünyalarına bir heyecan, tatlı bir telaş katılmıştı böylece. İsmi de etkisiyle bu bebek Ayla'nın uzun zamandır yaşadığı en büyük teselli idi. Gelinin soğuk davranışlarının, çalılı konuşmalarının baskılayamayacağı bir sevinçti bu. Gecisini gündüzünü vereceği bir mutluluğun kıyısında bulmuştu kendisini. Ayla günlerin geçtiğini Muzaffer Efe'nin girdiği yaşlarla anlamaya başladı. Üç aylık, dokuz aylık, iki yaşında... Zaman artık hesabını minik torunu üzerinden işletmeye başlamıştı. Okuldan dönen gelin; çocuğunu en iyi şekilde bakılmış, evini toparlanmış, yemeğini hazırlanmış olarak buluyor ama teşekkür bile etmiyordu. Güler yüz göstermeyi bile çok görüyordu kayınvalidesine. Bütün bu kırıcı tavırları, torunuyla geçirdiği mutlu saatlerin bedeli olarak gören Ayla, aldırış etmemeye çalışıyordu. Lakin bir gün ge-

linini ve oğlunu tartışırken duyduklarına çok kırılmıştı.

Gelini, "Eve geldiğimde gitmiş olmasını istiyorum, karşılaşmak bile istemiyorum." diye bağıyordu Mustafa'ya.

Bir an kendisinden bahsedildiğine inanmadı. Onca iyiliği dokunduğu, emek verdiği, sevgi gösterdiği birinden böyle incitici sözler duymayacağına emindi. Ama sözler bizzat Ayla'yı işaret ediyordu. Oğlu, annesini savunmak yerine karısını sakinleştirmeye çalışıyor ve "Tamam konuşurum biz gelmeden evine geçer." gibi cevaplarla eşini yatıştırmaya uğraşıyordu. Fenalaşır gibi olmuştu Ayla. Bu duydukları karşısında sitem edecek, hesap soracak gücü kendinde bulamamıştı. Sessizce ayrıldı evlerinden. Çok sonra anlayacaklardı duyduğunu, kırıldığını, çekip gittiğini. Kendi evine doğru geçerken ne kötülük

yapmış olabileceğini düşünmedi bile. Emindi, sevgisinden, emeğinden... iyilikten başka verdiği hiçbir şey yoktu evlatlarına. Belki de Muzaffer Bey'in ölümünden daha çok canını acıtmıştı duydukları. Taziyesiz, kefensiz, salasız, kabirsiz bir şekilde ölmüş; diri diri toprağa girmişti sanki.

Aynanın karşısında, yaşlılığın alametlerinin sardığı yüzünü elleriyle yokladı. Bunun için miydi bütün bunlar? Derken yalnızlığın içinde kaybolan günlerini, yoksulluk içinde geçirdiği ay sonlarını, uykusuz gecelerini, iğne batan, bobin saran ellerini, sürekli makine sesiyle inleyen beynini, sayıları silinmiş mezurasını, dikiş kutusunda eskiyen yüksüğünü, gıcırdayan ütü masasını, ağırların sardığı eklemlerini düşündü. Ellerini hayretle ağzına götürdü ve sessizce ağladı. Çok kırılmıştı. İstenmediğini hoyratça duy-

Uykusuz gecelerini, iğne batan, bobin saran ellerini, sürekli makine sesiyle inleyen beynini, sayıları silinmiş mezurasını, dikiş kutusunda eskiyen yüksüğünü, gıcırdayan ütü masasını, ağırların sardığı eklemlerini düşündü. Ellerini hayretle ağzına götürdü ve sessizce ağladı.

mak zoruna gitmişti. Sevil-memek ağır gelmişti Ayla'ya.

Her şeyin tesellisi derdi ile birlikte yaratılıyordu bu dünyada. Derde duchar olan devasını da kendi elleriyle dertop edebiliyordu. Ayla gençliklerine mi verdi; duyduklarını yanlış yorumladığına mı inandı bilinmez bu keskin acının da üstesinden gelmeyi başardı bir şekilde. Engin anne yüreği kim bilir hangi bahaneyle affetti evladını. Kurşun gibi dertlerin ağırlığı altında ezilirken kuş gibi hafiflemenin yolunu nasıl buldu bilemeyiz. Başına gelen bütün sıkıntılar gibi bu da bir imtihandı. Oğluna hiç ilenmedi. Ona kötü bir son dilemedi. Yaptığı fedakârlıkları başlarına kalkmadan devam etti annelik serüvenine. Mustafa da anlayacaktı bir gün hatasını; ama akli başına geldiğinde boynuna sarılıp af dileyeceği bir anne bulacak mıydı orasını kimseler bilemeyecekti...

AYŞE MACİT
DKAB Öğretmeni

"Allah ne istersek verir mi bize?" diye sormuştum anneme çocukluğumda. "Elbette verir kızım." diyeceğini biliyordum ve aynen öyle oldu. Bu cevap için hazırladığım cümlemi söyledim hemen: "Ama anne, hâlâ vermedi bana istediğim şeyi." Annemin cevabını bu kez tahmin edememiştim. "Daha çok istemelisin kızım." Evet, annem haklıydı ama daha ne kadar çok isteyebilirdim ki? O anda "Allah, istediğim şeyi bana satın alması için babamın kalbine bir duygu versin." diye dua etmek geldi aklıma. Bütün gün bu duayı tekrarlayıp durdum. Ertesi gün babam, istediğim beyaz düğmeli ayakkabılarla yanıma geldiğinde gözlerime inanamadım. Bu nasıl olmuştu? "Demek doğru kelimeleri seçersek Allah istediklerimizi veriyormuş." diye düşündüm. Yıllar sonra bu olayı hatırladığımda, beni dua ederken gören annemin bu işte bir katkısı olduğunu düşünsem de bu olaydan sonra yaptığım diğer duaların duygusu hep o samimiyette oldu.

insan fitratının temel ihtiyaçlarından olan dua, büyükler için olduğu kadar çocuklar için de bir sığınma aracıdır. Çocuklar isteklerini, düşüncelerini

Allah'a ulaştırmak ister; tek başına başaramayacakları bir iş konusunda yardım etmesi için Allah'a dua ederler. Bu dualar genellikle çocuğun beklentilerinin, ihtiyaçlarının, zayıflıklarının dışı yansıması-

dır. Çocuklar kendilerine has bir tavırla ve sade bir dille dileklerini Allah'a iletirler. Bu masumca yakarışlarının, bir şekilde sonuç vermesiyle de hayatları boyunca sürecek bir dua istikrarı sağlanmış olur.

Çocuklar farklı yaşlarda, ihtiyaç hissettikleri dualara, yaş grubu özelliklerine göre farklı anlamlar yüklerler ve dua etme tarzları da buna göre değişir.

Dinî yaşantıların temellerinin çocukluk döneminde atıldığını düşündüğümüzde sağlıklı bir dua eğitiminin de çocukluk çağından itibaren verilmesi gerektiğini söyleyebiliriz. Henüz anne karnındayken annenin yapacağı dua telkinlerinin bile çocuğun ileriki dinî yaşantısında olumlu etkisi olabilir. Konuşmaya yeni başlayan bir çocuğa dua ifadelerinin öğretilmesiyle dua etme yaşam içerisinde bir alışkanlık hâline dönüştürülebilir. Bu sayede çocuk, hayatının her aşamasında ihtiyaç duyduğu anlarda Allah'la aracısız bir şekilde iletişim kurmaya alışmış ve O'na yaklaşmış olacaktır. Ayrıca çocukluk döneminin geçici korkularından Allah'a sığınarak ve O'nun koruyuculuğunu hissederek kurtulacaktır. Temeli çocuklukta atılan dua bilinci, çocuğun güven ve emniyet hissi gelişmiş bir birey olmasına katkı sağlayacaktır. Başlangıçta yalnızca ihtiyaçların karşılanması için yapılan dua, zamanla samimi bir ibadete dönüşerek bireyin Allah'la gerçek bir iletişim kurmasına yardım edecektir.

Okul öncesi dönemde çocukların günlük rutinleri içerisinde pek çok dua etme fırsatı oluşturulabilir. Zaten dua kavramına yabancı olmayan bu dönem çocukları için yemek öncesi ve sonrası, uykudan hemen önceki zaman

dua öğretimi için en uygun fırsatlardandır. Bu dönemde ve hayatlarının sonraki aşamalarında çocuklarla birlikte duaların yapıldığı ve hep birlikte bu dualara âmin denildiği zaman dilimleri oluşturulması çocuklar için güçlü bir manevi paylaşım fırsatı olacak ve zamanla bu eylem alışkanlığa dönüşecektir.

7-9 yaş dönemi çocuklarından sınıfını başarıyla geçmek, son model araba sahibi olmak gibi maddi isteklerle dolu dualar duyabiliriz. Dualarını sesli bir şekilde tekrar

etmekten kaçınmadıkları bu dönemde onlara Allah'ın her zaman onları duyduğunu ve isteklerine mutlaka cevap vereceğini söylemek onların dua isteklerinin devamını sağlayacaktır. Dualarının basit, bencilce ve gerçekleşmeyecek dualar olduğu gibi yanlış ifadeler kesinlikle kullanılmamalıdır.

9-12 yaş dönemi çocuklarının dualarında, soyut düşünmeye başlamalarının da etkisiyle; tüm dünyanın iyilikler içinde olması, ülkesinin kötülüklerden korunması, sevdikleriyle hep birlikte yaşamak gibi daha kapsamlı istekler görebiliriz. Dualarında millî veya evrensel değerler bulunabilir. Çocukların ahlak ve vicdan gelişimine katkı sağlayacak olan bu durum hassasiyetle takip edilmelidir. Çocukların arkadaşları, sevdikleri, ülkelerinde veya dünyanın herhangi bir yerinde yaşayan insanlar için yapabilecekleri işlerin başında dua etmenin geldiği ve sonrasında onlar için eyleme dönük planlar oluşturabilecekleri ifade edilmelidir.

Artan yaşla birlikte bireyler, duanın isteklerin yerine getirilmesi yanında bir ibadet ve Yüce Allah'la en etkili bir şekilde bağ kurma yolu olduğunu fark edeceklerdir. Ebeveynler çocuklarının dua alışkanlığı edinmeleri için onlara her zaman ve her yerde dua ederek örnek olmalıdır. İsteklerinin yerine gelmesi için önce ellerinden geldiğince çalışmanın da dua etme sürecine dâhil olduğu, aileler ve eğitimciler tarafından çocuklara hatırlatılmalıdır.

Başlangıçta yalnızca ihtiyaçların karşılanması için yapılan dua, zamanla samimi bir ibadete dönüşerek bireyin Allah'la gerçek bir iletişim kurmasına yardım edecektir.

modern çağın tehlikesi PROJE ÇOCUK YETİŞTİRMEK

Koşulsuz sevgi insanın kendisiyle, başkalarıyla ve hayatla barışık olması için son derece önemlidir. Başkalarını sevmek ancak kendini gerçekten sevmekle mümkündür.

Modern çağın başarı odaklı dayatmaları bazı ebeveynlerde mükemmeliyetçilik sendromu olarak etkisini göstermiş durumda. Kendilerini “süper ebeveyn” olarak tanımlayan bu anne-babaların çocukları da “süper” olmak zorunda.

Çocukluk ve gençlik dönemlerinde kendisinden sorgulamaksızın itaat etmesi beklenen bir sistemle yetişen ebeveynler, sanki yaşadıklarının acısını çıkarırcasına kendilerine yapılanın aksini yapmaya çalışmakta. “İtaat et, rahat et” sloganını şiar edinen, zulme uğradığında bile ses çıkarmamayı efendilik sayan ebeveyn prototipinin yerini, kendi yaşanmamışlıklarını çocuğu üzerinden telafi etmeye, onun üzerinden var olmaya çalışan ve “proje çocuklar” yetiştirmeye odaklanan ebeveynler almış durumda.

Özellikle eğitilmiş ve yüksek gelirli aileler arasında varlık gösteren bir akım “proje çocuk” yetiştirmek. Çocuğun eğilimlerine, becerilerine, mizacına nerdeyse hiç bakmadan ona beklentiler yüklenir. Hem okulda başarılı olması hem de sanat ve spor faaliyetleri açısından yeteneklerini mükemmel bir

şekilde geliştirmesi beklenir. Yaşamlarının her dilimi onlar daha dünyaya gelmeden planlanır. Hangi okula gidecekleri, kimlerle arkadaş olacakları, ders çalışma, uyuma, yeme, giyinme, arkadaşlarıyla görüşme saatleri onlar adına süper anne-babaları tarafından belirlenir. Bu çocuklara eğitim, konfor, iyi giyim, oyuncaklar ve her türlü imkân sunulur. Çocuklar kurstan kursa, etkinlikten etkinliğe koşturulurlar. Her istedikleri alınır ve hayatın en iyi imkânlarına sahip olurlar. Kusursuz görünürler, ambalajları güzeldir. Çocuklarına karşı görevlerini mükemmel bir şekilde yaptıkları için anne-babalarının içleri rahattır.

Bu çocuklar hayatlarını fanusta yaşayan balıklar gibi dış dünyadan habersiz sürdürürler ve kendilerini yalnızca ‘süper anne ve babaları’ tarafından onaylanmaya adanmışlar. Aynen anne-babaları gibi mutluluğun güzel imkânlarla sahip olmakla mümkün olduğuna inanır ve bunun için çaba gösterirler. Ebeveynleri tarafından sevilmelerinin sadece ve sadece başarılarını devam ettirdikleri sürece mümkün olduğunu düşünürler (koşullu sevgi). Fakat bir zaman gelir ki iç dünyalarında kocaman bir boşluk hissetmeye başlarlar.

AYŞE YILMAZ
Klinik Psikolog

Çocukların eksikliğini hissettikleri şey nedir?

Proje çocuklar kendilerini yalnızca 'süper anne ve babaları' tarafından onaylanmaya adanmışlar. Mutluluğun güzel imkânlarına sahip olmakla mümkün olduğuna inanırlar. Fakat bir zaman gelir ki iç dünyalarında kocaman bir boşluk hissetmeye başlarlar.

Sevgi... Koşulsuz sevgi... Sahip olduklarından vazgeçebilecek kadar güçlü bir ihtiyaç. Koşulsuz sevgi insanın kendisiyle, başkalarıyla ve hayatla barışık olması için bu denli önemli bir şeydir. Başkalarını sevmek ancak kendini gerçekten sevmekle mümkündür.

Öyleyse ebeveynler olarak bizlere düşen görev ne?

Bırakalım çocuklarımız çocukluklarını yaşasınlar. Oynasınlar, eğlensinler, çocukluklarına doysunlar. Bu dönem tekrar gelmeyecek.

Çocuklarımızla duygusal bağ kuralım, özlerini sevelim, içimizden geldiği gibi olalım, onların içlerinden geldiği gibi olmalarına fırsat tanıyalım.

Çocuklarımızın fitratını bozmayalım, onları özünden uzaklaştırmaya çalışmayalım. Başarılı, çalışkan, uslu vs. olursan sevilirsin, onaylanırsın mesajı vermeyelim. "Seni olduğun gibi seviyorum ve başarılı, ahlaklı, dindar vs. olduğun zaman çok mutlu oluyorum." mesajı verelim.

Çocuğumuza ihtiyaç duymadığı şeyi vermeyelim. İhtiyaç duyulmadan verilen şey kişiyi israfa meylettirir ve onu zamanla memnuniyetsiz bir hâle getirir. Kişinin bazı yoksunlukları yaşaması, karşılaştığı zorluklarla baş edebilme becerisini geliştirir.

Görevimiz çocuklarımıza mükemmel yaşam koşulları sunmak değildir. Onların önüne hazırı koyma yerine hayatın iyi ve kötü taraflarını deneyimleme fırsatı vermek daha geliştirici olacaktır.

Çocuklarımıza mutluluğun, elimizde olanlarla yetinmek ve şükredebilmekte gizli olduğunu öğretelim.

Onları kendi hayatlarına hazırlayalım, yaşayamadıklarımızı onlara yükleyip projemizi gerçekleştirmeye çalışmayalım.

Son olarak; çocuklarımız bizim projemiz değildir. Ebeveyn olarak bizler de onların sahibi değil sadece emanetçisiyiz.

Lütfen beni okuyun

DR. HAFSA FİDAN VİDİNLİ

Böyle bir başlığı görsem, ben de hemen okumaya başladım. Teşekkür ederim ilgin için. "Lütfen" kelimesine olan hassasiyetimi anlatacaktım, aslında bu senin de hassasiyetin. Hem nazik hem hassas bir toplum yapısı içinde büyütüldüğümüzü düşünüyorum. Evet, senin de ve diğerlerinin. "Lütfen bana yardım edin, lütfen Allah rızası için şu resme bir iki saniye bakın da şu banka hesabına para gönderin." türünden içeriklerle sosyal medyada her gün bilmem kaç kere karşılaşan bizlerin.

İngilizler, nereden daldım başka milletlere böyle bir den bilmiyorum, "lütfen" anlamında kullanılan "please" kelimesini her zaman cümlenin sonunda kullanırlar, daha doğrusu nazik olmak istedikleri zaman. İngiliz asaletine gönderme mi yapacaksın diye sitemkâr veya belki de kıskanç duygulara gömülmeyin. Ben asaleti severim, ama sadece İngilizlerde değil. İsteyecekleri şeyler her ne ise önce onu ifade eder, ardından "please" derler. Biz Türklerin, İngilizceyi ne kadar iyi öğrense de istek cümlelerine genelde "please" sözüyle başlamalarına ise pek bir anlam veremezler ya da daha nazik ifadesiyle gücenirler. Hâlbuki onlar, bizlerin bireysel, toplumsal hassasiyetlerine vakıf olsalar, Türkçe hissedip İngilizce konuşmanın zorluklarını anlayabilirlerdi elbette. Ama ben bu durumda, hissiyatımızın her zaman erdem taşımadığını anlatmak istiyorum. Ya da ne bileyim, fazla duygusal olmanın da her zaman duygusal sonuçlar üretmediğini.

Hemen her gün, sosyal ağlarda ağa takılmış gibi sık sık karşımıza çıkan "lütfen" ile başlayan talepleri diyordum. Genelde ekranda bütün annelik, babalık, kardeşlik vb. duygularımızı şahlandıran bir resim eşliğinde başlıyor lütfenler; "Lütfen beni okuyun! Acil!" "Şu numarayı lütfen arayın! Allah rızası için!" gibi. İnsan olmanın en ince hassasiyetlerini o gün o anda iliklerimize kadar hissettirecek bir resim oluyor seçilenler. Mesela yeni doğmuş bir bebeğin anomalilerini (anormalliklerini demek istedim) gösteren veya güya bir yangında bütün vücudu yanmış bir çocuk resmini bütün çıplaklığıyla göz önüne seren resimler. Mutlaka karşılaşmışsınızdır canım. Bazen bizlerin hassasiyetlerini sömürme çabası içinde olmadıklarını doğrulamak için telefon numarası bile veriyorlar ilanlarında. "Na-

sıl, sen inanmıyor musun bu numaralara?" diyenlerin sesi geliyor kulağıma. Ne diyordum, numara. İnanın denedim, o telefon numaralarını çevirdim. "Numara çevirme, artık tuşlamak var, hiç inandırıcı değilsin!" diyen ötekilerin sesi de çalındı kulağıma. Aslında tuşlamak da yok artık, dokunmak kaldı geriye ya neyse. Aradığım numaralara ulaşamıyordu her defasında. Ya da karşıdan cevap veren otomatik ses "Yok böyle bir numara." diyordu bana. Numaraların dışında delillerim de var. Bu tür taleplerde kullanılan resimlere dikkat edin, başka benzer taleplerde de defalarca kullanılmıştır. Fotoğrafçı değilim ama görüntünün bir

fotoğraf çekimi olup olmadığını anlayabilirim. Bu resimler zaten çekilmiş fotoğraf değiller, bir diğer tabiriyle "kurgulama" resimler, başka bir tabirle kolajlar.

İçinizden bazılarının "Ne kadar insafsızca bir yaklaşım." dediği de doğar gibi oluyor içime. İçimden bir ses zorlamamı söyledi her defasında, kendimi inanmaya zorlamamı. Hem ne kaybederdim, üç beş kuruş. Ama zorla inanç olmuyor işte. Bu üç beşin üç beş kişi tarafından daha önemsenmemesi hâlinde bazı üçü beşi geçmeyen kişilerin bir servet bile edinebileceğini düşündüm. Yine sesler geldi kulağıma. Kimileri, "Üç beşe bakma!" diyor. Ne yapayım, matematisiz de yaşanmıyor. Diyeceksiniz ki "Ya doğru ise, bu tür reklamların bazıları gerçekse?". Reklam ve gerçeklik çelişkili geldi bana ama o ihtimali de düşündüm. Ben diyeyim üç yüz milyonda bir, siz deyin üç yüz milyonda iki. Neden üç yüz milyon, belki de

milyar demeliydim. İstatistiği yapılmış bir konu değil, matematiğim de hiçbir zaman iyi olmadı. Yine de üç beşe bakmayı öğrendim.

Bir gün işyerinde yanıma bir bayan geldi. Bu tür reklamlara hep ılımlı cevaplar verirmiş. Bana şöyle bir soru sordu: "Büyük insanlar demiş ki eğer biri sizden 'Allah rızası için şunu benim için yap!' diye rica ederse, mutlaka yapmalı imişiz, değil mi?". "Her istediğini mi kastediyorsunuz?" dedim. "Elbette." dedi, "Allah rızası için." Ben böyle bir büyük insan tanımıyorum. Ama Allah rızasını cümlenin sonunda zikrediyorsa en azından nazik olduğunu düşünebilirim. Amacım elbette Allah rızasının nerelerde aranabileceğini sizlere öğretmek değil. Hicap ederim. Bununla birlikte sizlere çok acil, önemli bir mesajım var: "Lütfen" kelimesiyle başlayan içerikleri bana göndermeden önce bir kere daha düşünün lütfen. Allah rızası için.

Önce duygular vardı

EMİN GÜRDAMUR

insan çevresiyle sürekli etkileşim içindedir. Bu etkileşim, daha anne karnından başlayıp ölünceye kadar devam eden, öğrenmeyi ve öğretmeyi içeren ama dur durak bilmeyen bir iletişim süreci olarak tezahür eder.

Tarih boyunca duygu ve düşüncelerin paylaşımı, çıkarılan seslerden jest mimiklere, mağara duvarındaki resimlerden beden hareketlerine varıncaya değin geniş bir

alanda kendini gösterir. Yazı da bu amaç doğrultusunda ortaya çıkmış ve gelişmiştir. İletişimin temel dürtüsü anlamak, anlaşılma ve paylaşmaktır. Birey ve toplum için yalnızlık ve yalıtılmışlık kimi zaman arızı sonuçlara sebep olmuş, içe doğru kendine dolanan düşüncelere kapı aralamış ve hüsrarla neticelenmiştir. Geçmişte olduğu gibi bugün de kimi zaman çevre duyarlılıkları veya inanç hassasiyetleriyle kendilerini dış dünyadan yalıtarak kapalı

İletişimin temel dürtüsü anlamak, anlaşılma ve paylaşmaktır. Birey ve toplum için yalnızlık ve yalıtılmışlık kimi zaman arızı sonuçlara sebep olmuş, içe doğru kendine dolanan düşüncelere kapı aralamış ve hüsrarla neticelenmiştir.

yaşam alanları oluşturmaya çalışan örnekler bize bunu açıkça göstermektedir.

Sadece insan değil, onu ayakta tutan duygu ve düşünceler de rüzgâra, fırtınaya, sarsıntıya ihtiyaç duyarlar. Kendi başına, hareketsiz, devinimsiz kalan düşünceler kuruma ve yozlaşma tehlikesiyle karşı karşıya kalırlar. Yeknesaklık duygu ve düşüncenin en sinisi düşmanıdır. Eşsiz bir huzur kılığında gelir, dingin limanlarıyla göz boyar, sessiz sedasız, hissettirmeden kişiyi var eden

kaleleri zehirli sarmaşıklarla kuşatıp yıkmaya kalkışır. Hayat devinim gerektirir. Ayrıca bir düşünceyi gerçek manada tanımak için onun hareket hâlinde müşahade edilmesi elzemdir. Hayatla doğal etkileşime girmeyen her söz, her fikir, her inanış bulanır ve kurur. Hâlbuki doğal etkileşim süreçlerinin yorucu, yaralayıcı ve yer yer yıpratıcı aşamaları daha derinlerde bir sağaltıma dönüşür ve ruhun ayaklarını güçlendirir. Burada o meşhur örneği hatırlayabiliriz. Çocuk, kelebeğe yardım etmek için kozasını eliyle açar ve fakat kelebek ölür. Çünkü kelebek kozadan çıkarken sergileyeceği eforla vücudundan atması gereken zararlı sıvıları atamamış, doğal gelişimine vurulan sekte sonucu ölmüştür. Doğal etkileşim, bireye ve topluma ait kazanımları yontar, şekillendirir ve görünmez bir mahfazayla zamana karşı dirençli hâle getirir.

Yapılan araştırmalarda bir insanın zamanının üçte ikisini iletişim temelli etkinliklerle geçirdiği, sözlü, yazılı ve görsel etkileşimlerle duygu ve düşüncelerini sürekli güncellediği tespit edilmiştir. İletişim literatüründe göndericinin yaptığı işleme kodlama, alıcının yaptığı işleme ise kod çözme denilir. Kod çözme; iletişimin niteliğini, başarısını ve başarısızlığını belirleyen en temel faktördür. İnsanlar arasında anlaşmazlıklar hatalı veya eksik kod çözmekten kaynaklanır. Yer, zaman ve psikolojik durumun yanı sıra kaynak hakkındaki ön bilgi ve yargılar kodun doğru

çözümünde kritik önem taşır. Söz gelişi, bir insana dair müspet duygularımız ondan sadır olacak söz ve davranışlara tolerans göstermemize, anlayış temelli bir mukabelede bulunmamıza neden olacaktır. Düşüncenin hisse, hissin de düşünceye tesiriyle ilgili Ahmet Hamdi Akseki: "Efkârın hissiyâta te'siri olduğu gibi, hissin de efkâra te'siri vardır. Zira insanın efkârı birçok zaman hissiyâtın taht-ı te'sîrindedir." der. Sevdiğimiz kişilerden neşet eden

Yeknesaklık duygu ve düşüncenin en sinsî düşmanıdır. Eşsiz bir huzur kılığında gelir, dingin limanlarıyla göz boyar, sessiz sedasız, hissettirmeden kişiyi var eden kaleleri zehirli sarmaşıklarla kuşatıp yıkmaya kalkışır.

kötülükleri iyilik şeklinde görmeyi "hissiyâtın efkâra olan te'sîrine" yoran Akseki; örnek olarak da, kötülükler içinde büyümüş, kötülüklerle iftihar eden şerir ve cani evladı, annesinin "her türlü lekelerden beri görmesini" verir. Bu durumun sadece anne-evlat ilişkileriyle sınırlı olmadığını, sevilen arkadaşlar arasında da düşüncelerin böyle tecelli edeceğine dikkat çeker.

Düşüncelerin oluşumunda duygu dünyasının önemi zannedildiğinden fazladır. Doğrusu sosyal bir varlık olan insan, karakterini ve dünya görüşünü dış tesirlerden bağımsız inşa edemez. Aile ve sosyal çevre, yeni tanışlıklar, bilgi ve tecrübeler, bilincin gizli koridorlarında yeni farkındalıklara ve kavrayışlara zemin hazırlar. Beri yandan duygular, kalp gibi duvarları aynalardan müteşekkil bir odada doğup büyüdüğünden onlar için netlik ve mutlaklık çoğu zaman imkânsızdır. Çoğalmak, azalmak, kırılmak, solmak, parlamak duyguların aynı anda bürünebilecekleri libaslardan sadece birkaçıdır. Zaten mutlak duygu, insanın tabiatına ve yaratılışını anlamlı kılan imtihan düzeneğine muvafık değildir. O yüzden sevgi, hasret, saygı, nefret, merhamet gibi duygular yükselip alçalan dalgalar gibi hem kendi debilerini hem de kendi burgaçlarını oluştururlar. Bu noktada Hz. Peygamber'in (s.a.s.) duyguların evi olan kalple ilgili betimlemesi yol göstericidir: "Kalbe kalp denilmesinin sebebi çok değişken olduğundandır. Kalbin misali çöldeki bir ağacın üzerinde asılı kalan kuş tü-

İnsanlar saatlerce dinledikleri sözlerden daha çok o sözlerin nakış nakış işlendiği hayatlardan etkilenirler. Göz kamaştırıcı belagatler bile, kaynak ve hedef arasında bir gönül, bir samimiyet, bir iyi niyet köprüsü yoksa ziyan olmaya mahkûmdur.

yünün misali gibidir. Rüzgâr onu bir oraya bir buraya savurur.” (Ahmet b. Hanbel, Müsned, IV. 409.)

Kalp bütün dalgalanmalarıyla beraber insanın ve onun yaşadığı hayatın kuluçkasıdır. İslam düşünce geleneğinde kalbe verilen değer bir bakıma düşünceye verilen değerdir. İslam filozofu Farabi, Medinetü'l-Fazıla (Erdemliler Şehri) isimli eserinde devleti insan bedenine benzettikten sonra yaptığı hiyerarşik sınıflandırmada kalbi amir ve egemen organ olarak tespit eder. Bir vakıa olarak kalbe hiçbir organın emir veremeyeceğini, akli temsil eden beynin asıl vazifesinin ise kalbin emirlerini uygulama

mak olduğunu söyler. Ona göre Erdemliler Şehri, birbiriyle uyum içinde hareket eden organlar gibidir. İşbirliği ve ahenk olmadığı zaman Medinetü'l-Fazıla hayat bulamayacaktır. Bu senkronizasyon bozulduğundaysa en büyük görev Medinetü'l-Fazıla'nın başkanına düşer. Şehrin herhangi bir parçası bozulduğunda bu bozukluğu giderme vasıtalarını işlevsel kılacak olan başkan kalptir. Kalbe, yani hissiyata mesken organa, insan düşüncesine egemenlik payesi veren bir diğer İslam âlimi Gazalî'dir. O da kalbi bir memleketin hükümdarı, akli ve düşüncüyü ise onun vezirleri olarak imler. Fakat aklın ve düşüncenin kalbe yol gösterme

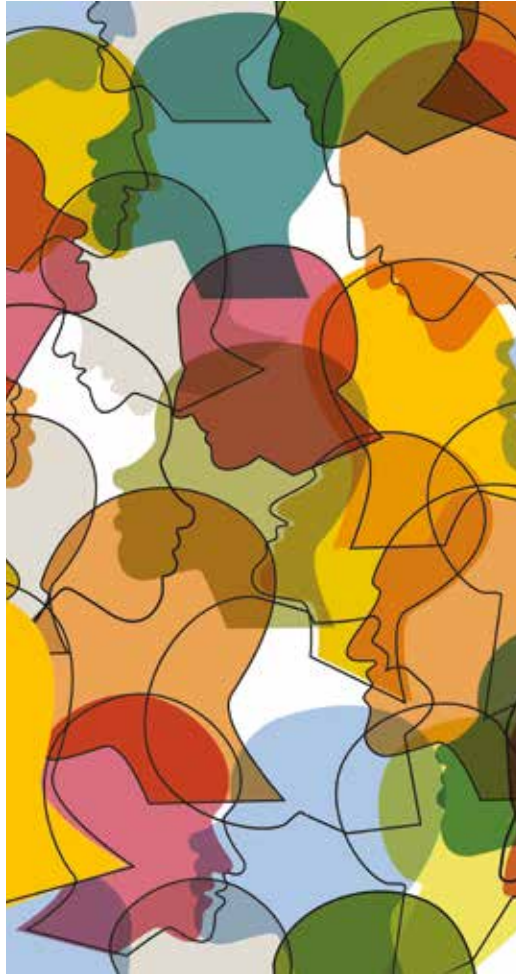

Nefret, sevgisizlik, kırgınlık gibi unsurlar iletişimde “gürültüye” neden olur. Nitekim iletişimi sekteye uğratan nedenlerin başında, fiziksel ve psikolojik gürültüler gelir. Fiziksel gürültüler giderilebilir ancak hedefe karşı duygusal iklimi temsil eden psikolojik gürültü kolaylıkla dindirilemez, değiştirilemez.

görevi olduğunu da kurduğu metafora ilişitirir.

Duygular aynı zamanda insan şahsiyetinin dokusunu belirler. Bu noktada ahlaki örnekliğin söze değil eyleme, inceliğe değil içtenliğe, dayatmaya değil sevgiye yaslanan yanıyla karşılaşırız. İnsanlar saatlerce dinledikleri sözlerden daha çok o sözlerin nakış nakış işlendiği hayatlardan etkilenirler. Göz kamaştırıcı belagatler bile, kaynak ve hedef arasında bir gönül, bir samimiyet, bir iyi niyet köprüsü yoksa ziyan olmaya mahkûmdur. İnsanın ruhunda barındırdığı değerlerin, derin duygularla beslendiğinin altını çizen Prof. Dr. Yılmaz Özakpınar; vatan duygusunun, güzellik duygusunun, şeref ve sadakat duygusunun, aşk ve vefa duygusunun, menfaat ve güç duygusunun biri ya da bir kaçının ağırlık kazanarak bireyin iradesine hâkim olması hâlinde onun karakterinde belirleyici bir etkene dönüşeceğini ifade eder. Çeşitli derecelerde insanın duyabileceği diğer duygular ise o hâkim duygu etrafında yapılıp ve ona tâbi olur. (Prof. Dr. Yılmaz Özakpınar, İnsan İnanan Bir Varlık, Ötüken Yay. İst. 1999, s. 98.)

Bireyle toplum arasında karmaşık, besleyici ve aynı zamanda aşındırıcı bir ilişki vardır. Yaşamı boyunca bilecek veya bilmeyerek pek çok rüzgârdan etkilenen insan aynı zamanda başkalarının hayatına dokunan rüzgârların da faili olarak yaşar. Yalnızca söz ve hareketleriyle değil, susuşu ve hareketsiz-

liğiyle de çevresindekilere sürekli tesirde bulunur. Özellikle davranışlar, sözlerden daha derin etkilere neden olur. Jean Paul Sartre'nin ifadesiyle, "Bir insan yaptıklarının dışında hiçbir şeydir." bir bakıma. Bu açıdan Kur'an'ın insanın sadece yaptıklarından değil "bıraktığı izlerden" de sorumlu tutulacağına dair ikazı çarpıcıdır. (Yâsîn, 36/12.)

Kendisini bir iyiliğin, bir inancın, bir ahlaki öğretinin mümessili olarak gören kişilerin hiçbir zaman unutmaması gereken husus, iletişimde duygusal zeminin aktarılan

Sosyal bir varlık olan insan, karakterini ve dünyaya görüşünü dış tesirlerden bağımsız inşa edemez. Aile ve sosyal çevre, yeni tanışlıklar, bilgi ve tecrübeler, bilincin gizli koridorlarında yeni farkındalıklara ve kavrayışlara zemin hazırlar.

mesajın akıbetini belirlediği gerçeğidir. Kur'an'da, Cenabı Hakk'ın Musa'dan (a.s.) Fırvun'a gidip güzel söz söylemesini istediğini (Taha, 20/44.), Hz. Peygamber'e de (s.a.s.) "Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi..." (Âli İmrân, 3/159.) dediğini öğreniyoruz. Vahye memur olan peygamberlerin yine vahiy tarafından çevreleriyle iletişimde duyguları esas almaya özendirilmeleri dikkat çekicidir. İnsan kendisini sevmeyen birine dünyanın en doğru, en isabetli kanaatini bile aktarmakta güçlük çekecektir.

Nefret, sevgisizlik, kırgınlık gibi unsurlar iletişimde "gürültüye" neden olur. Nitekim iletişimi sekteye uğratan nedenlerin başında, fiziksel ve psikolojik gürültüler gelir. Fiziksel gürültüler giderilebilir ancak hedefe karşı duygusal iklimi temsil eden psikolojik gürültü kolaylıkla dindirilemez, değiştirilemez. İnsanlar arasındaki anlaşmazlıkların, kopuşların ve tahammülsüzlüğün kaynağında da bu gürültüler vardır. Gürültünün son raddesi iletişimin çöküşüdür. Düşünce bağından önce duygusal bağ kuramayan, birbirini anlamayan, anlamak için çaba sarf etmeyen insanlar, eninde sonunda yalıtılmış süreçlere hapsolmek, düşünceleri içe doğru kendine dolanan, düğümler oluşturan ve toplumun iletişim kanallarını tıkayan pürüzlere dönüşmek tehlikesiyle karşı karşıya kalırlar.

KULLUĞU KUŞANMAK

SÜMEYRA ÇELİK

Keçiören Müftülüğü/Kur'an Kursu Öğreticisi

Geçip gidiyor günler. Ardına bakmamaya ant içmiş gibi hızla uzaklaşıyorlar. Bugün, yarın diye ertelenen şeylerin burukluğu gönülde birikedursun, bir taraftan kıymetli zamanlara uğruyor ömrümüz. Değdiğini değerlendiren iklimlere doğru varıyoruz. Gök kubbenin altında akıp giden zaman nerede birikiyor bilinmez ama birikimlerimizi kulluğa yatırmak, kulluğu kuşanmak demi bu demler.

Saklanacak, gizlenecek, mahcup olacak bir durum olmadığında "Her şey ortada!" deriz ya. Ne güzel bir hâldir kendinden emin olma hâli; her durumda, her şeyimle

ortadayım diyebilme. Ortalığa saçılmadan, ortadan kaybolmadan, orta yolu bularak devam etmektir kulluk yürüyüşü. Berat Gecesi'nin üç ayların ortasında olması kanaatimizce denge hâlinde bir hayat vadediyor bize. İster Berat Kandili, ister mübarek gece, istersek kurtuluş gecesi diyelim maksadımız bir ömür "ümmeten vasaten" (Bakara, 2/143.) şiarınca yaşamak ve bu kıvamda kalmak.

Berat Kandili ifadesi aslında ta harflerinden başlamış artmaya, aklamaya. Karanlıklara giren bir kandil ışığının aydınlığı gibi dile gelen bu ifade; kurtuluş ışıkları saçıyor gönüllere. Nasıl olacak, ne yapmam gerek, nelerle geçirmeliyim

Saf olma ve bu hâl üzere kalabilmektir berat. Doğduğunda kulağına okunan ezanla Müslümanlık beratını alır insanoğlu, artık bütün vazifesi ömür boyu bu beratı korumak olmalıdır. Yanlış yönere gitmemek, batıla meyletmemek bir beratır.

diye tek seferlik gündemlere düşmeden Berat muştusu niyeti ile her daim kulluğu kuşanır olma bu durum.

Saf olmak ve bu hâl üzere kalabilmektir berat. Yanlış yönere gitmemek, batıla meyletmemek bir beratır. İman etmek beratır; kurtuluştur küfürden. Malayani şeyleri bırakıp seccadenin başına varabilmek ve bütün namaz vakitlerini aynı heyecanla gözlemektir berat. Resûlullah ifadesi ile "iki günü bir olan ziyadadır." ölçüsünü esas almak ve hep daha da güzel işler gayretinde olmaktır. Oruçla mideyi aç bırakırken ruhu maneviyatla doyurmaktır. "Yaratılanı severim Yaratandan ötürü" bakış

acısıyla tüm varlığa hürmet göstermektir. Bir yetimin başıyla beraber gönlünü okşamaktır berat. Nefsinden başlayıp hakikati, imanı, ahlakı tüm nesillere ulaştırma çabasıdır. Resûlullah'ın "Ya hayır söyle ya da sus." çağrısına uyarak yalan ve gıybetle olmamak; şükür, hamt ve zikrin tellallığını yapmaktır. Her yolculuğun bir adımla başlaması gibi hayra bir adım atmak sürekli o yolda yol almaktır.

Aslında 'isteyince güzel şeyler yapılabilir'in resmidir kandiller. Demek ki bambaşka bir âleme sokabiliyor insanoğlu kendini. Kandil gecesi niyaz ederken Rabbine ne kadar titizleniyor seçtiği kelimelere. Dua dua yakarışlarla çaldığı Rabbin kapısından ayrılamıyor. Ne yapıp ediyor bir yolunu buluyor beratını ummak için. Arınmak istiyor hata, kusur ve eksikliklerinden.

Hep bir yerden başlamak lazımdır ya. Tam da sırası şimdi. Ertelelediğimiz her çeşit kulluğu önümüze alalım, işe koyulalım. Zaten gözyaşları eşliğinde semaya kalkacak eller bu gece. Rabbinin rahmetini ısrarla dileyen kullar dolduracak camileri. Gözden geçirilecek eksik kalan ibadetler, yarım bırakılmış kulluklar. Yaşayanlara da asil yurduna göçenlere de bol bol dualar edilecek. Gündüzden yol almaya başlayanlar oruçla karşılayacak Berat Gecesi'ni. Secdeler çoğalacak, kiraatler artacak bu gece.

Öyle ise bu güzel niyetlere şunlar da eklensin: Edepsizlikten berat etsin kişi mesela,

yersiz öfkelerden kurtulsun tüm hayatı boyunca. Fazla titizlensin ahlakına. Hassasiyet göstereceğinden bundan gayri diline, eline, özüne, sözüne, gözüne...

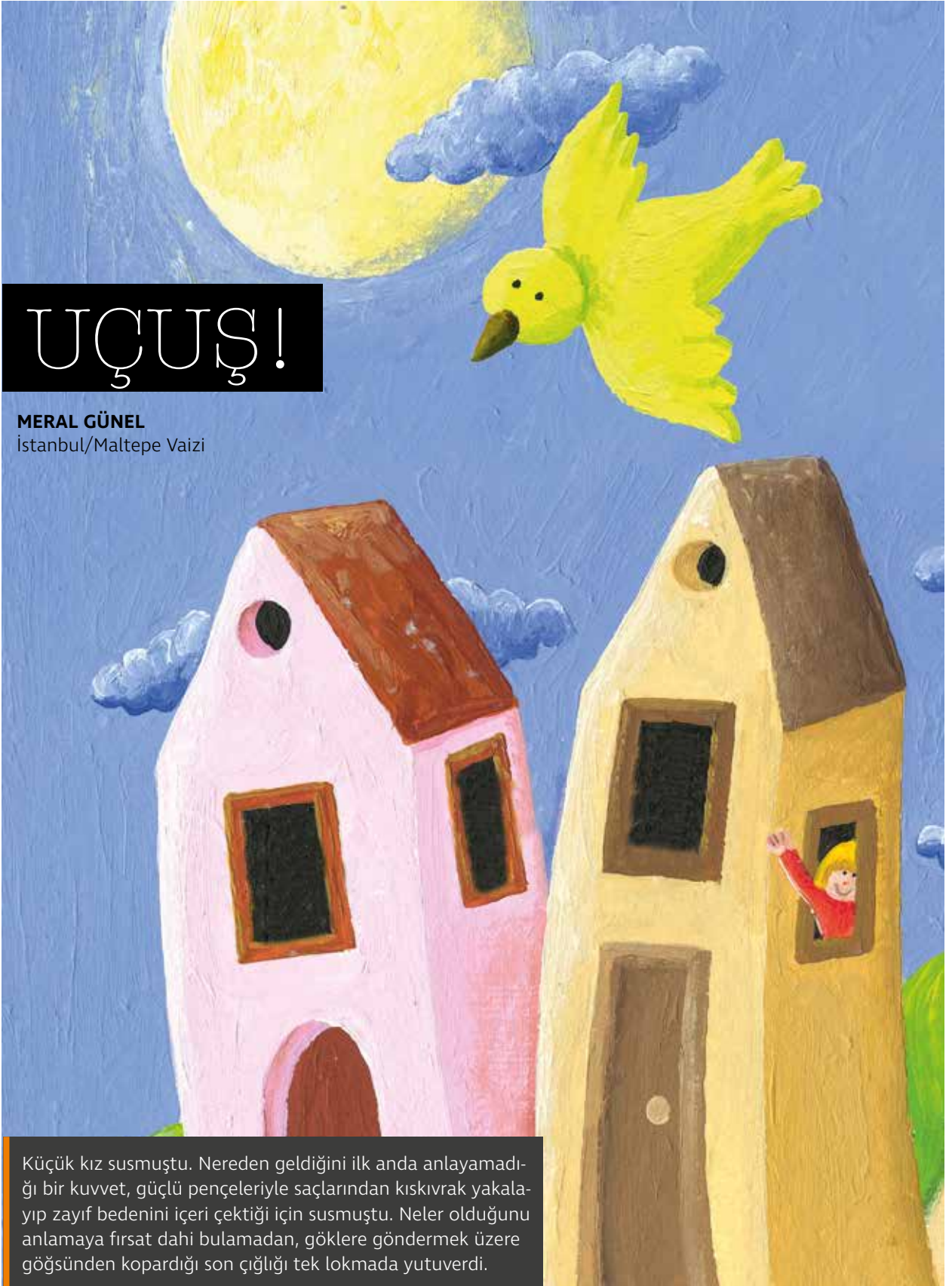
Ataletten berat etsin insanoğlu bu gecenin eşliğinde. Kurtulsun gönlünü kemiren cimrilikten. Azat etsin suizanlarını, salversin haddi aşan hâllerini. Kavl-i leyyin'e çevirsin sözlerini. Daha yaklaşmasın israfın semtine. Kapatmasın kapılarını mazlumlara ve haykırsın hakikati şecaatle.

Bu berat kandili bir başlangıç olsun. Bu gece sanki İslam'a ilk giriş heyecanıyla yeniden kelime-i şahadetler çekilsin ve yanlışlar resetlensin. Bu kutlu yolun lideri, önderi, peygamberi olan Resûlullah'ın izinde seferler tamamlasın.

Kur'an'a olan muhabbet, Resul'e olan hürmet, kandilden sonra da devam etsin.

Bu gece, gün ışıkları yeryüzüne ulaşınca aydınlığın her tarafı kaplaması gibi boca edilsin samimiyet insanlığın üzerine. Bir daha hiç gitmemek üzere mukim olsun ihlas yeryüzünde. İslam'ı ta yüreğinden yaşayan, basit ve bayağı hesapları olmayan insanlar doldursun âlemi. Yalnızlığın, çaresizliğin, umutsuzluğun pençesinden kurtaracak ameller sarsın gönülleri. Bir hayır, bir fedakârlık, bir isar muştusu almış gibi çarpsın ritmini kaybetmiş sudûrlar. Kimsenin olmamasıyla ilgilenmeyip "Ben varım." deyip hakikatin beççiliğine soyunsun niyetler. Eller semaya kalkarken ahlaklar da şaha kalksın bu gece. Tesbih dilde, tekrar tekrar rahmet dilerken Yaradan'dan; bir daha ve bir daha hiç pes etmeden kötülükler mağlup edilsin. Yayılsın dört bir yana Resul'ün (s.a.s.) öğretisi nezaketler. Konuşmanın da susmanın da edebî hazzını tatsın zarafete lal olmuş diller.

Bu Berat Kandili bir başlangıç olsun. Bu gece sanki İslam'a ilk giriş heyecanıyla yeniden kelime-i şahadetler çekilsin. Bu kutlu yolun lideri, önderi, peygamberi olan Resûlullah'ın izinde seferler tamamlansın. Fethedilsin çorak gönüller, zafer sancakları dikilsin iman burçlarına bu gece. Hayra anahtar, şerre kilit olsun muhabbetler. Ve böyle sürüp gitsin...

UÇUŞ!

MERAL GÜNEL
İstanbul/Maltepe Vaizi

Küçük kız susmuştu. Nereden geldiğini ilk anda anlayamadığı bir kuvvet, güçlü pençeleriyle saçlarından kısıvrak yakalayıp zayıf bedenini içeri çektiği için susmuştu. Neler olduğunu anlamaya fırsat dahi bulamadan, göklere göndermek üzere göğsünden kopardığı son çığlığı tek lokmada yutuverdi.

Kaldırım taşlarının asfaltla yer değiştirmedeği günlerdi. İki üç katlı betonarme binaların arasındaki yorgun ahşap evler de tedavülden kalkmamıştı daha. Apartmanda oturmanın bir nevi ayrıcalık sayıldığı mütevazı sokakta, bir feryat yırttı sabahın sessizliğini. Henüz ağarmaya başlayan gün, birazdan yaşanacaklara şahit olmamak için, geceyle nöbet değiştirmek istedi. Rızıkların aramaya hazırlanan kuşlar, korku ve telaş içinde havalandılar. Döne döne süzülen tüyleri kapladı kaldırımları. Feryat varsa acının da var olduğunu, acının olduğu yerde de boğaz derdine düşmenin yakışık almadığını bildiler; bildiler de sokağı terk ettiler. Sağda solda kuytuda sinmiş kediler, muhtemel sabah ziyafetlerinin ardından bakakaldılar öylece.

Sokaktaki iki apartmandan birinin ikinci katından sokağa dökülüyordu ses. Komşular rahat uykularından uyandı, başkasından duymanın ezikliğine dayanamayacakları haberi ilk önce yakalama telaşıyla, gizlice yarışarak pencerelelere koştular. Dağınık saçlar ve yıkanmamış yüzlerle kimseciklere görünmemek için perde aralığının elverdiği ölçüde etrafı kolaçan ettiler. Ne kadar eğilseler ne kadar bükülseler de babaannesinin kollarında, pencereden sarkarak ağlayan küçük bir kızdan başka kayda değer bir şey görmediler. Gözlerini ovuştura ovuştura, kulaklarına gerdikleri perdenin hışırtısını arşin titrettiğinden habersiz, içeri

Onu ardından görerseniz kayıtsızlığına şaşar, önden görerseniz acılar içinde ölüme gidiyor sanırdınız. Yaşadıklarından daha fazlası için mecali kalmamış bu genç kadın, var gücüyle yürümeye zorluyordu kendini.

çekildiler. Hiçbiri küçücük gözlerden sokağa dökülen kocaman yaşların sahiciliğine inanmadı. "Arsız şey!", "Aman canım çocuk işte..." ya da "Bir çocuğu terbiye edemiyorlar!" diye geçiştiriverdiler.

Bu sırada kaderinden yorulmuş bir kadın, başı hafif öne eğik, sokakta ağır ağır ilerliyordu. Çaresizliğin omzuna dayanmasa, kulağından çok yüreğinde yankılanan o feryadın oyduğu boşluğa düşüreceği gibiydi. Onu ardından görerseniz kayıtsızlığına şaşar, önden görerseniz acılar içinde ölüme gidiyor sanır-

dınız. Yaşadıklarından daha fazlası için mecali kalmamış bu genç kadın, var gücüyle yürümeye zorluyordu kendini. Ağlayan kız için durmak istese de duramayacağını, dönmek istese de dönemeyeceğini biliyordu. Öyle ya; çalışılacak, kazanılan para kocaya verilecek, o parayla evin borcu ödenecek, köydeki üvey kızın bilmem hangi ihtiyacı görülecekti. Ardına hiç bakmadı, bakamadı bu yüzden. Şimdiye kadar, geride bıraktıkları ile önünde bekleyenlerin tercihi hiç ona bırakılmamıştı ki. Bu defa da öyle oldu, sadece gitme-

Yerde bir çocuk ağlarsa gökte melekler ağlar mıydı? Kalbi kanar mıydı insanlığın mesela; bir çocuk gülse güler miydi insanlık? Bu soruları soracağı günlerin henüz çok uzağında, sadece annesinin peşinden ağlıyordu küçük kız.

si gerektiği söylendi. "Git, kulaklarını tıka ve git, sakın ardına bakma. Kalbini kilitle sıkı sıkı, merhameti unut gitsin. Ne de olsa merhamet para etmez, oysa bize para lazım." Şimdi o; yenilmişlikten, çaresizlikten, belki biraz da kendinden vazgeçerek var olmaktan başka bir yol bilememekten, her adımda yüreğini kanatarak yürüyordu.

Yerde bir çocuk ağlarsa gökte melekler ağlar mıydı? Kalbi kanar mıydı insanlığın mesela; bir çocuk gülse güler miydi insanlık? Bu soruları soracağı günlerin henüz çok uzağında, sadece annesinin peşinden ağlıyordu küçük kız. Kendi aklınca, yeteri kadar ağlar, meleklerle duyurabilirse sesini, annesini dönmeye ikna ederler diye düşünüyordu belki de. Feryat figan edışı bu yüzdendi. Belli mi olur, gök evinin sakinleri kızın göz yaşını siler, bulutlar annenin ayaklarına kapanır, rüzgâr kulağına küçük kızını bırakmamasını fısıldar, ikna ederdi gitmemeye. Ama olmadı; anne yürümeye, kız canhıraş ağlamaya devam etti, annesinin akittiği inci tanelerinden habersiz. Komşuların yapacak bir şey bulamamalarına karşılık, kaldırım taşlı sokak, ikisinin gözlerinden akan yaşlara açtı bağırını sessizce.

Aslında anne; çoğu günler yine böyle erkenden kalkar, evi şöyle bir toplarlar, yemekleri pişirir, işine giderdi. Diğer günler güle oynaya gönderdiği anneye şimdi yakılan bu ağıtlar niyeydi? Kötü bir rüya mı görmüş, gece korkmuş muydu küçük kız? Yoksa bazı günler aniden içinde

peyda oluveren, pörtlemiş gözleriyle küçük kızı korkutan, akla hayale gelmeyecek korkunç hikâyeleri gizlice kulağına fısıldayan, yavrucak korktukça zevkten kuduran dev, çoğu zaman içinde tembel tembel uyuyan o dev mi uyanmıştı da kız onunla yalnız kalmak istemiyordu? Yahut bu sabah, annesinin ara sıra ona yaptığı ekmeğinden mi canı çekmişti? Hani, annesi bir dilim ekmeğe margarin ve reçeli sürüp sonra da onu küçük küpler şeklinde keser, bir tabağa dizer ve "Bak ne güzel pasta oldu." diye küçük kıza yedirirdi ya, işte o pastadan. Öyle ya, anne gidiyorsa pastayı kim yapacaktı?

Ne oldu nasıl oldu anlaşılmasın, feryatlar başladığı gibi bitiverdi birden. Bu o kadar ani oldu ki kuşlar, kediler, komşular, ardına bakmadan giden kadın, boşluğa düşer gibi oldular. Sokak, üzerinden düşen sessizlik örtüsüne tekrar büründü. Küçük kız susmuştu. Nereden geldiğini ilk anda anlayamadığı bir kuvvet, güçlü pençeleriyle saçlarından kısıvrak yakalayıp zayıf bedenini içeri çektiği için susmuştu. Neler olduğunu anlamaya fırsat dahi bulamadan, göklere göndermek üzere göğsünden kopardığı son çığlığı tek lokmada yuttuverdi. Yuttuğu bu çığlık, yeterince pişmemiş, çiğnenip küçülmek yerine ağızda gitgide büyüyen et parçası gibi boğazında takıldı kaldı. Gitmeye niyeti olmayan davetsiz misafir misali oraya bir güzel yerleşti. Kız, bu meşum misafirin yükünü, zayıf iç

Kızı bu yolculuğa çıkaran kişi, hem gürültüye uyandırdığı hem de kendisini konu komşuya rezil ettiğini düşündüğü için öfkesinden deliye dönen babasıydı. O gün işe geç gideceği için henüz evde olan babası...

çekişlerle titreyen omuzları arasında bölüştürdü. Şimdi minik omuzlar daha güçlü inip kalkmaya başladılar. O sırada, babaannenin az önce çocuğu sınımsız tutan elleri çaresizce çözüldü, kucığı kayganlaştı. Kız, uzun ve gür saçlarına dolanan güçlü elin altında havalanarak uçmaya başladı.

Kızı bu yolculuğa çıkaran kişi, hem gürültüye uyandırdığı hem de kendisini konu komşuya rezil ettiğini düşündüğü için öfkesinden deliye dönen babasıydı. O gün işe geç gideceği için henüz evde olan babası... Annenin yokluğunda buz kesen evde, kız, babasını o hâlde görünce iyice dondu. Eli ayağı boşaldı. Kendini akısa bırakıverdi usulca.

Hepi topu yetmiş beş metre-karelik evin içinde baba-kız uzun bir yolculuğa çıktılar. Kızın zayıf kolları ve artık kı-

salmiş pijamasından sarkan ayakları havada eğri büğrü daireler çiziyor; baba, kızını uçuruyordu. "Evimiz ne kadar da büyükmüş." diye aklından geçirdi kız, saç dipplerindeki acıyı hissetmemeye çalışırken. Sahi, saçları bu kadar uzun, tutulabilecek kadar gür olmasaydı babası onu böyle uçurabilir miydi? Annesi keşke saçlarını kesseydi miydi? Baba ve kız önde, ağlamakla yalvarmak arasında bir şeyler söylemeye çalışan babaanne arkada katedildi mesafeler. Uçuş nasıl başladıysa, evin arka odasında öylece bitiverdi. Ani, keskin ve sert. Küçük kız neden ve nasıl başladığını anlayamadığı gibi bitişini de anlayamadı. Demir karyolada tüm olan bitenden habersiz uyuyan büyük ablanın üstüne fırlatılıverdi. Ne yapılsa susturulamayan bozuk bir çalar saatin duvara fırlatılması gibi.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ (TÜBA) BAŞKANI PROF. DR. AHMET CEVAT ACAR İLE **BİLİM VE GELECEK ÜZERİNE**

Ben; gençlerimiz ve geleceğimiz için umutluyum, zorluklarımız olsa da geleceğimiz inşallah daha iyi olacak. Yeter ki çok ciddi yanlışlar yapmayalım ve her alanda üzerimize düşen görevleri elimizden geldiğince iyi şekilde yapmaya çalışalım.

Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, 1960 yılında Kastamonu-Taşköprü'de doğdu. 1980 yılında Atatürk Üniversitesi İşletme Fakültesini bitirdi. Yüksek lisans ve doktorasını İstanbul Üniversitesinde tamamlayan Acar, İÜ İşletme Fakültesi İnsan Kaynakları Yönetimi Ana Bilim Dalında yardımcı doçent, doçent ve profesör olarak kariyerine devam etti. Akademik çalışmaları yanında çeşitli komisyon ve kurul üyelikleri/başkanlıkları ile Fakülte Kurulu ve Fakülte Yönetim Kurulu Üyesi, İşletme İktisadi Enstitüsü Müdür Yardımcılığı ve Yönetim Kurulu Üyesi, Eğitim Koordinatörlüğü, Stratejik Planlama Kurulu Üyesi, Kariyer Merkezi Yönetim Kurulu Üyesi, Yüksek Lisans Program Başkanlığı ile İÜ Rektör Yardımcılığı (2010-2012) görevlerinde bulundu. Kamu kesimi ve özel kesimde alanıyla ilgili çeşitli projelerde görev aldı. Ağustos 2012'den bu yana Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Başkanlığı görevini yürüten Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, evli ve iki çocuk babasıdır.

2

012 yılından bu yana başkanı olduğunuz Türkiye Bilimler Akademisini sizlerden dinlemek isteriz. En genel anlamıyla TÜBA nedir? Çalışma alanları nerelerdir?

Türkiye Bilimler Akademisi; Türkiye'nin bütün bilim alanlarını kapsayan, özerk millî bilimler akademisidir. Bilim camiasının saygın bir kuruluşu olan Akademimizin kökeni Osmanlı döneminde 1851'de kurulan ve bu günkü anlamıyla ilk Türk akademisi sayılan Encümen-i Dâniş'e dayanır. Bugünkü şekliyle TÜBA, 1993'te kurulmuştur.

TÜBA'nın başlıca amaçları: "Türkiye'de tüm bilim alanlarındaki araştırmaları, bilimci kişiliği ve araştırmacılığı özendirmek; bu alanlarda emeği geçenleri onurlandırmak; gençleri bilim ve araştırma alanına yönleltmek; Türkiye'deki bilimcilerin ve araştırmacıların toplumsal statülerinin yükseltilmesi ve korunmasına çalışmak; bilim ve araştırma standartlarının uluslararası düzeye çıkarılmasına yardım etmek." şeklinde belirlenmiştir. TÜBA; TÜBİTAK, YÖK, üniversiteler ve ilgili diğer kurumlarla yakın ilişki içinde faaliyetlerini sürdüren; Türk bilim camiasını uluslararası akademik platformda temsil etme gibi görevleri yerine getiren bir danışmanlık ve prestij kuruluşudur.

Bilindiği üzere TÜBA, bilim dünyasında saygın üyeleriyle ülkemizi uluslararası bilim camiasında da temsil ediyor. TÜBA'nın küresel bilim camiasındaki ilişkileri, yeri ve önemi konusunda neler söylemek istersiniz?

Daha önce ifade ettiğim gibi TÜBA, ülkemizi uluslararası akademi dünyasında temsil ediyor. Bu temsil; esas olarak ikili ve çoklu ilişkilerimiz çerçevesinde, seçkin üyelerimizin gönüllü katkılarıyla gerçekleştiriliyor. Şu anda dünyadaki 33 ulusal akademi ile ikili işbirliği anlaşmamız var. Avrupa, Asya, Akdeniz ülkeleri, Türk Dünyası Akademiler Birlikleri gibi 12 uluslararası akademik kuruluşa da üyeliğimiz var. Akademimiz, ayrıca G-20 ülkelerinin ulusal bilim akademilerinin oluşturduğu S-20 forumunda da ülkemizi temsil ediyor.

Uluslararası alanda yürüttüğümüz pek çok faaliyet var. Örneğin; geçtiğimiz yıl Asya Bilim Akademileri ve Toplulukları Birliğinin (AASSA) "Mülteciler ve Göçmenler: Küresel Bir Sorun mu Yoksa Bir Fırsat mı?" konulu uluslararası sempozyum ve AASSA Genel Kurul Top-

lantısı TÜBA ev sahipliğinde Ankara'da yapıldı. 2016-2017 dönem başkanlığını üstlendiğimiz Türk Dünyası Ulusal Bilim Akademiler Birliğinin II. Genel Kurul Toplantısı ve Bakü Türkoloji Kongresi'nin 90. yılı anısına "Türk Dünyası'nda Akademik İş Birliği" konulu bilimsel toplantı da geçtiğimiz yıl TÜBA ev sahipliğinde Ankara'da düzenlendi. Yine aynı birlik kapsamında beş günlük "Uluslararası Hukuk, Diplomasi ve İş Birliği Yaz Okulu"nu ev sahibi olarak İstanbul TÜBA Rabi Medrese'de gerçekleştirdik. Geçen yıl; Necmettin Erbakan Üniversitesi ve İslam Dünyası Bilimler Akademisi işbirliğiyle Konya'da; Akdeniz Akademiler Birliğiyle İstanbul'da ortak bilimsel toplantılar düzenledik. Kore Bilim ve Teknoloji Akademisi ile geçen yıl karşılıklı iki ortak sempozyum yaptık, üçüncüsünü mayıs ayında Seul'de yapacağız.

Çalışma alanları yalnızca ülkemizle sınırlı kalmayan Akademimizin temel unsuru Akademi Üyeleri'dir. Akademimizde 41'i Şeref Üyesi, 101'i Asli Üye, 52'si Asosye Üye olmak üzere toplam 194 üye bulunuyor. Üyelerimiz; Nobel Ödüllü ilk Türk bilim insanımız olan Aziz Sancar, Gazi Yaşargil, Münici Kalayoğlu, Kemal Karpat, İlber Ortaylı, N. Serdar Sarıçiftçi ile ebediyete uğurladığımız Halil İnalçık ve Şerif Mardin gibi alanında uluslararası üne ve başarıya sahip seçkin bilim insanları. Ayrıca yabancı üyelerimiz de var.

Akademimizin uluslararası alandaki yeri konusunda da şunu söyleyebilirim: Yerimiz, Türk bilim hayatının ve bütün olarak Türkiye'nin yeri veya konumu ile paralellik göstermektedir.

Bilim hayatımız ve ülkemiz geliştikçe Akademimizin yeri, konumu ve önemi de artmaktadır.

TÜBA, hem bilimsel hem de kültürel alanda yürüttüğü çeşitli projeler ile gerek ülkemiz gerekse dünya mirasına önemli katkılar sağlıyor. Özellikle son zamanlarda oldukça dikkat çeken Türk-İslam Bilim Kültür Mirası Projesi'ni dinlemek ve öğrenmek isteriz.

Ülkelerin her bakımdan geçmişinin ve geçmişten kalan bilimsel ve kültürel mirasının, bugünün ve geleceğin kuşaklarınca bilinmesinin önemli olduğu bir gerçektir. Tarihi birikimin gün ışığına çıkarılması, iki bakımdan özellikle önemlidir: Birincisi, geçmiş tecrübe ve birikimde bugün bile sağlayabileceğimiz fayda-

“Ülkelerin her bakımdan geçmişinin ve geçmişten kalan bilimsel ve kültürel mirasının bugünün ve geleceğin kuşaklarınca bilinmesinin önemli olduğu bir gerçektir.”

lar vardır. İkincisi -belki bu, çoğu zaman gözden kaçan bir husustur- bilimsel alanda ve topyekûn olarak bir milletin başarılı bir performans gösterebilmesi için sağlıklı bir öz güvene ve motivasyona sahip olması gerekir. Geçmiş birikimin bugünün ve geleceğin kuşaklarına ulaştırılması, toplumsal özgüven ve motivasyona katkı açısından önemlidir. Kalkınma Bakanlığının mali desteğiyle yürüttüğümüz TÜBA Türk-İslam Bilim Kültür Mirası Projesi'ni özellikle bu iki husus açısından önemli görüyoruz. Atalarımızın kaleme aldığı on binlerce eser var. Maalesef bunların birçoğu bugün ulaşılabılır durumda değil. Bu proje ile bugünün ve geleceğin kuşaklarına atalarımızın savaştan başka şeyler yaptığını da göstermek istedik, çünkü bu konudaki bilgi ve anlayışımızın geliştirilmesine ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz. Maalesef milletimiz 200 küsur yıldır, uluslararası bilim ve uygarlık yarışında kaybeden tarafta. Bunu hepimiz biliyoruz. Ve bu durum, millî öz güvenimizde ciddi bir hasara yol açtı. Bu projenin bence en önemli amacı, bilimsel ve topyekûn gelişme ve kalkınma için ihtiyaç duyduğumuz/duyacağımız öz güven ve motivasyona -sembolik gibi görünse de- bir katkı ve destek sağlayacak olması. 2014 yılında başlattığımız, Sayın Cumhurbaşkanımızca desteklenen ve 12 Şubat 2018 itibarıyla Cumhurbaşkanlığı himayelerine alınan Türk-İslam Bilim Kültür Mirası Projesi (TİBKM) kapsamında; Türk ve İslam medeniyetine mal olmuş Osmanlı Türkçesi ve diğer Türk Lehçeleri ile Arapça, Farsça, vs. dillerdeki telif, tercüme ve şerh kitapların çevirileri yapılarak yayımlanmasını amaçlıyoruz.

Projemiz kapsamında, Bursalı Mehmed Tâhir'in Osmanlı Müellifleri, İshâgûcî'nin Mantığa Giriş, Hoca Dehânî Divanı, Şeyhülislam Arzları ve Padişah İradeleri, Fenn-i Terbiye, Şemseddin Semerkandî'nin es-Sahâifü'l-İlâhiyye eseri gibi 20 kadar eser okurlarıyla buluştu. 2018 yılı içerisinde yayın planına alınan İskendername, Kitâbü'l-Menâmât, Sofracı Divanı, Asâr-ı Bakiye, Enverî Tarihi gibi pek çok eserin hazırlıkları ise devam ediyor. Proje kapsamında hedefimiz, yüz eser yayımlamak. Burada bir hedefimiz de şu: Bir ülkenin bilim kuruluşları ve bilim akademisi kendi kültür ve bilim tarihine yüz çevirmemeli. Pek çok zorluğuna rağmen başlattığımız bu projede şu ana dek önemli mesafeler kat ettik. Çünkü bu milletin geçmişinde ürettiğini ortaya çıkarmak ve bu yolla gençlerin bilimsel motivasyonlarına katkıda bulunmak da ülkemizin millî akademisine düşen bir görevdir. Aynı zamanda

bu; geçmiş bilim insanı, yazar ve sanatçılarımıza olan vefa borcumuzun ödenmesidir.

Türkiye, genç nüfusun yoğun ve aktif olduğu bir ülke. Gençlerimizin bilimsel çalışmalara teşviki, bilimsel çalışmalara katılım gösterenlerin sayılarının artırılması bağlamında siz Türkiye Bilimler Akademisi Başkanı olarak neler söylemek istersiniz?

Öğrenme ve ilim tüm insanlara, daha çok da gençlere düşen bir görev. Çünkü, gençlerin bilim ve öğrenmeye olan ihtiyaçları da bu konudaki yetenekleri de daha fazla. Dolayısıyla gençlerimize düşen ilk iş ilmin peşine düşmek, onu sürekli kovalamak ve nihayetinde özgün ürünler meydana getirmek. Rekabet dünyasında yaşıyoruz. Milletler arasında ciddi bir rekabet, hatta savaş var. Bu rekabet veya savaşta,

bilimsel gelişim belirleyici bir role sahip. Bu süreçte, her ülkenin kendi tarihî, kültürel, maddi ve manevi değerlerine sahip çıkması; bunları önemsemesi ve gün ışığına çıkarması; bunlarla tutarlı yeni atılımlar, değişiklikler yapması da önemli. Yani başka ülke ve kültürleri taklit ederek gidebileceğiniz yol da sınırlı. Rekabetle başa çıkabilmek için özgün ve yeni şeyler keşfetmek, kısaca bilim ve yenilikçilik performansınızı geliştirmek zorundasınız.

Burada özellikle gençlerle ilgili şunu söylemek lazım. Başarı için iki şey gerekiyor: Bunlardan birisi yeterlilik ya da yetenek, diğeri de motivasyon veya isteklilik. Çok yetenekli olabilirsiniz ama hoşunuza gitmeyen, sizi cezbetmeyen, sizi heyecanlandırmayan, size hoş gelmeyen bir alanda eğitim görmeye, çalışmaya yönelirseniz performansınız yeteneğinizle mütenasip olmaz, hatta daha düşük yetenekli insanlar kadar bile iyi performans gösteremezsiniz. Buradan çıkan ders şudur: Kişi; yeteneklerine ve isteğine uygun, hoşlandığı, çalışmak istediği, merak ettiği alanlara yönelmelidir. Bu konuda, eğitimin her düzeyinde ve iş hayatında rehberlik ve kariyer danışmanlığının önemli olduğuna inanıyorum.

TÜBA şeref üyemiz ve Nobel ödüllü ilk Türk bilim adamı Aziz Sancar, önceki sene Türkiye ziyareti esnasında "Aslında bilimsel başarıyı belirleyen şey zekâ değildir, çalışmaktır." diyerek önemli bir konuya vurgu yaptı. Bilimsel başarıyı ve performansı belirleyen asıl faktör zihinsel üstünlük ya da üstün zekâlılık değil; bundan daha çok, disiplinli ve sistematik bir şekilde

Bilimsel gelişmeler, bir toplumun gelişim ve bekası için olmazsa olmaz şart. Bunun yanı sıra, değerler ve ahlak ilkeleri ise insanı insan yapan en önemli hususların başında geliyor.

sürekli çalışmaktır. Bu önemli gerçeği gözden kaçırmamak gerekiyor. Kısaca, düzenli ve çok çalışmayı tavsiye ederiz gençlerimize.

İkincisi, kendimize ve yeterliliklerimize güvenimiz en azından yeterli düzeyde olmalı. Kendine güvenmeyen, yani özgüveni düşük olan bireylerin de toplumların da başarılı olma ihtimali düşüktür. Bu tip toplumlardaki insanlar -diğer faktörleri de sabit kabul edersek- ancak yeterli, sağlıklı bir özgüvene sahip toplulukların takipçisi olurlar. Demek ki yeteneklerimize ve isteklerimize uygun alanları tercih etmeliyiz ilk olarak. İkinci adımda ise çalışmak, özellikle disiplinli çalışmak çok önemli. Burada sürekli okuma meselesi de çok önemli. Gençlerimize çokça okumalarını tavsiye ediyorum. Mutlaka en az bir yabancı dil öğrenmeli ve mümkünse yeterliliklerini arttırmalıdır. Teknolojinin nimetlerinden de sağlıklı bir şekilde faydalanmaya gayret gösterebilirler. Günümüzde bilgiye ulaşmak artık çok daha hızlı ve kolay ama gençlerimiz özellikle sosyal medyada ve bilgisayar oyunlarında çok zaman harcıyorlar maalesef. Toplum olarak teknolojiyi doğru amaçlar için, doğru şekilde kullanabildiğimiz ölçüde ülkemiz daha iyi yerlere daha çabuk gelebilecektir.

Verdiğiniz kıymetli bilgiler ve değerli tavsiyeleriniz için teşekkürlerimizi sunuyoruz. Söyleşimin sonunda bizlere son olarak neler söylemek istersiniz?

Bilimsel gelişmeler, bir toplumun gelişim ve bekası için olmazsa olmaz şart. Bunun yanı sıra, değerler ve ahlak ilkeleri ise insanı insan yapan en önemli husus-

ların başında geliyor. Bunun için, temel insani ve ahlaki değerlere sahip olmak, dürüstlük ve güvenilirlik gibi özelliklerin, her alanda başarı ve mutluluk için gerekli nitelikler olduğunu da hiçbir zaman unutmamak gerekiyor. Dünya dürüstlükten ve ahlaktan hızla uzaklaştıkça, insani ve ahlaki değerlerin kıymeti daha iyi anlaşılıyor. Bugün hayat boyu öğrenme, gerekli bilgi ve becerilere sahip olma önemli. Ama bu bilgi ve becerileri; dürüstlük ve ahlak ilkelerine uygun bir şekilde kullanmak da gerekiyor. Ancak böyle yaparsak hem bireysel hem de toplumsal olarak daha huzurlu ve başarılı olabiliriz.

Ben, gençlerimiz ve geleceğimiz için umutluyum, zorluklarımız olsa da geleceğimiz inşallah daha iyi olacak. Yeter ki çok ciddi yanlışlar yapmayalım ve her alanda üzerimize düşen görevleri elimizden geldiğince iyi şekilde yapmaya çalışalım. Burada, ülkemizin çeşitli saldırılara maruz kaldığı bu süreçte millî birlik ve beraberliğin çok önemli olduğunu da belirtmek istiyorum. Bu nedenle, farklılıklarımızı zenginlik olarak değerlendiren ve ayrılıklarımızı değil ortak paydalarımızı önde tutan bir yaklaşımla davranmanın, milletimizin gelişimi, bağımsızlığı ve bekası için hepimize düşen millî bir görev olduğunu unutmamamız gerekiyor. Geçmişimizden ders alarak geleceğe bakmamız ve adımlarımızı düşünerek, tartarak atmamız da önemli. Sadece kendimizi değil yakın çevremizden başlayarak, milletimizi ve tüm insanlığı düşünerek hareket etmeliyiz.

Kendime ve dostlarıma hep söylediğim bir sözle bitireyim: Niyetiniz halis, ameliniz salih olduğunda, inanıyorum ki akıbetiniz hayırlı olacaktır.

Şehre, insana ve otobüs yolculuklarına dair

BETÜL KILIÇARSLAN

insan bir çırpıda söylüyor ama öyle bir çırpıda alı şamıyor işte. Son sınıftayız, son sınavlarımıza giriyoruz amfilerde. Dile kolay tam beş yılımı bu şehirde geçirdim. Dün gibi hatırımdadır şehre ilk adım atışım. Otogar öyle kalabalıktı ki bizim ilçede yaşayanları toplasak belediye meydanında, yine de o kalabalığın yanında küçük, küçücük bir yığın olarak kalırdı zannederim. Şehir demek kalabalık ve gürültü demekti. Hayatı ilçe ve köy arasında geçmiş birini üst üste yığılmış binaların, uç uca

eklenmiş otobüslerin, kalabalık çarşıların, seslerin, insanların, kısacası büyük şehrin bir anda nasıl da ürpertiğini tarif etmek zor.

Otobüs yolculukları, şehirde baş edilmesi en zor şeylerden biriydi benim için. Beş yıldır o tıkiş tıkiş metal kütlenin içinde, kimi zaman yürüme hızını dahi geçmeyen bir biçimde bir yerden bir yere varma çilesi... Sabah bütün telaşelerimizi kuşanıp ayrıldık yurttan. Sınav öğle sonrasıydı, arkadaşlarla geç saatlere kadar çalışmış, son tekrarları okulda yapmak üzere kavilleşmiştik. Saat

Otobüs yolculukları, şehirde baş edilmesi en zor şeylerden biriydi benim için. Beş yıldır o tıkiş tıkiş metal kütlenin içinde, kimi zaman yürüme hızını dahi geçmeyen bir biçimde bir yerden bir yere varma çilesi...

ona yaklaşıyordu ve şehir iyiden iyiye uyanmış durumdaydı. Bizim için ise oldukça geç bir saattti. Her sabah daha gecenin siyah örtüsü çekilmeden sokakla buluşmaya, durakta birbirimize sokulup biraz tedirgin, biraz ürkek otobüs beklemeye alışkındık.

Otobüs durağı oldukça kalabalıktı. Sabahları insan seline alışkındık da "Bu saate neyin nesi böyle?" dersiniz, "Kalabalığın sebebi durakta bekleyen dedeler." derim. Bostonlu bastonsuz, gözlüklü gözlüksüz dedeler. Saçı sakalında akla kara seçileme-

yenler... Memur ya da asker emeklisi olduğu her hâlden belli, bir türlü kravattan vazgeçemeyenler...

Bilen bilir. Saat on oldu mu, başkentin duraklarında yaş ortalaması bir hayli yükselir. Her ilçeden merkeze doğru başlayan bu akın, Hacı Bayram civarında son bulur. Caminin bahçesi namaz vaktini bekleyen ihtiyarların buluşma noktasıdır. Ve hemen yanındaki çarşı; tespih, takke, esans bakan dedelerle dolup taşar. Ulus Heykel ve Ankara Hali de bu kalabalıktan payına düşeni fazlasıyla alır.

Kendimizi otobüse zor attık. Baktık sırayı beklersek bize yer kalmayacak, dedeler birliğinin boş mevzilerinden süzöldük içeri. Nihayet demir kütle herkesi yuttu. Hayır, herkesi değil. Biri dışarıda kaldı. Orta kapıya yöneldi, gördü ki oradan da binmek imkânsız, bir kere daha şansını ön kapıdan denemek istedi, kapı çoktan kapanmıştı. Birkaç kez camı bastonuyla tıklattı, bastonun sesi otobüsün homurtusuna karıştı. Sadece küçülmüş, çakır gözleri dikiz aynasına yapışıp kaldı. Sesi, soluğu ve bastonu artık uzaktaydı. Biz gittik, otobüs gitti fakat çakır gözler bizimle gelmeye devam etti. Otobüsten biri, "Ne işi var bu yaşta, otursa ya evinde, rahat köşesinde." dedi. Diğeri, "Bir koli yumurta, bir kalıp beyaz peynire buradan kalıp hale giderler işte. Fuzuli kalabalık ederler." diye ekledi. Homurtular birbiri ardına otobüsün içinde gidip geldi.

BİR ÇİFT ÇAKIR GÖZ

Ben emekli zabıtim, belki sizin yaşınız kadar kalmışımdır memuriyette. Bundandır hâlen daha kravatsız çıkamam sokağa. Alışmışız işte. Her sabah tıraşımı olur, kahvaltımı yapar dışarı çıkarım. Hanım, sağ olsun elinden geldiğince ağırılar beni. Çayımı, çorbamı eksik etmez. Fakat yine de bütün günü evde geçirmek, ne bileyim, harcamı değildir. Arada konu komşu uğramaya görsün, koca ev dar gelir bana. Nereye sineceğimi, sak-

Durakta insanlar çoğu zaman yaşlılara oflayan gözlerle bakarlar. Otobüste bir fazlalık olarak görürler bizi. Öyle miyiz gerçekten, diye düşünürüm bazen.

lanacağımı kestiremem. İsterim ki hanım da eşiyile dostuyla rahat hoşbeş etsin, keyfince vakit geçirsin. Gelen kadıncağızlar varlığımla tedirgin olmasın.

Kendimi dışarı atarım. Kimi zaman cami bahçesinde ahbablarla sohbet eder, namaz vaktini beklerim. Kimi zaman da eksik-gedik görmeye çarşıya inerim. Benim gençliğimde bir Ulus vardı, çarşı-pazar dedin mi halk oraya koşardı. Alışkanlıklar kolay bırakılmıyor, ne yaparsınız. Şehir artık eski şehir değil. Başka yere gitsem evin yolunu çıkaramam, kaybolurum diye korkarım. Saat on oldu mu, otobüslere ücretsiz binebilirim. Emekli maaşına kalınca bu küçük kazançlar önemli oluyor. Böylelikle ne eve ne de sokağa hapsolup kalmam; çıkıp biraz dolaşır, vakit geçirir, yaşadığımı ve bir işe yaradığımı hissederim.

Durakta insanlar çoğu zaman yaşlılara oflayan gözlerle bakarlar. Otobüste bir fazlalık olarak görürler bizi. "Öyle miyiz gerçekten?" diye düşünürüm bazen. Bugün de pek kalabalıktı durak. İtiraf etmeli biz dedeler oluşturuyoruz bu kalabalığı. Otobüs yaklaştığında bir grup gencin telaşla binmeye çalıştığını gördüm. Belli ki okula yetişecekler; elleri kolları kitap, defter dolu. Bekleşen kalabalıkta onlara yer açmak için bir adım geri çekildim. Bindi yavrucaklar. Ben geride kaldım. Orta kapıdan bineyim dedim nafile, ön kapı çoktan kapanmış. Sağlık olsun. Nereye, kime yetişiyorum ki sanki. Ama onlar öyle mi?

ESTERGON

SEHER MERİÇ

Beni esas buralara getiren sebep, atalarımın izinden gitmek isteyişim. Orta Asya'dan önce Anadolu'ya sonra da Avrupa'nın kalbine kadar ilerleyen atalarımın ayak bastığı topraklara ben de adım atmak istedim.

Hani "İçim geçmiş." denir ya... İşte ben de öyleyim şimdi... Etrafımdaki konuşmaları sanki çok uzaktan gelir gibi dinliyorum... Birileri "Hadi ama Seher uyan, az kaldı." diyor. Nereye az kalmıştı? Ve ben neredeydim?

Yaklaşık bir haftadır yollardaydık. Sürenin kısıtlı olmasından dolayı, elimizden geldiğince fazla yer görmeye çalışıyorduk. En son hatırladığım başımı cama yasladığımdı... Evet aynı yerdeydim...

Gözlerimi açtığımda otobüsteki bir arkadaşım, elime bir bardak sıcak kahve verdi. İlk birkaç yudumdan sonra biraz daha kendime geldim.

Slovakya'dan Macaristan'a doğru gidiyoruz. Schengen vizesinin güzelliği... Bir ülkeden diğerine sanki bir mahallede başka bir mahalleye geçer gibi geçebiliyorsunuz. Ama ülke dediğime bakmayın. Bu ülke dediklerimin üçünü beşini toplayın bizim güzeller güzeli İstanbulumuz kadar bile etmezler. Hazır konu açılmışken şu

Schengen vizesi denilen şeyden de bahsetmek isterim.

Schengen, aslında küçük bir köy. Lüksemburg, Almanya ve Fransa sınırlarının kesiştiği noktada Lüksemburg sınırları içinde bulunuyor. Moselle Nehri'nin hemen kıyısında kurulmuş. "Peki buranın önemi ne?" dersanız, hemen açıklayayım. Küçük olan bu köyde, Moselle Nehri'nde betondan yapılmış bir tekne var. Üye ülkeler burada Avrupa Birliği vize sisteminin temeli olan Schengen Antlaşması'nı imzalamışlar. Dolayısıyla da or-

tak kullanılan bu vize sistemi ismini bu bölgeden almış.

Neyse konumuza dönelim. Ben ne anlatıyordum, evet en son Slovakya topraklarındaydım... Devam edeyim... Şimdi üzerinden geçtiğim nehir; adı güzel, kendi güzel Tuna Nehri ve köprü'nün adı ise Maria Valeria...

İşte bu köprü beni Esztergon Kalesi'ne ulaştıracak...

İsmi bize hiç yabancı gelmeyen bu kale için nice marşlar yazılmış, filmler çekilmiş. Bir dönem Yeşilçam filmlerine

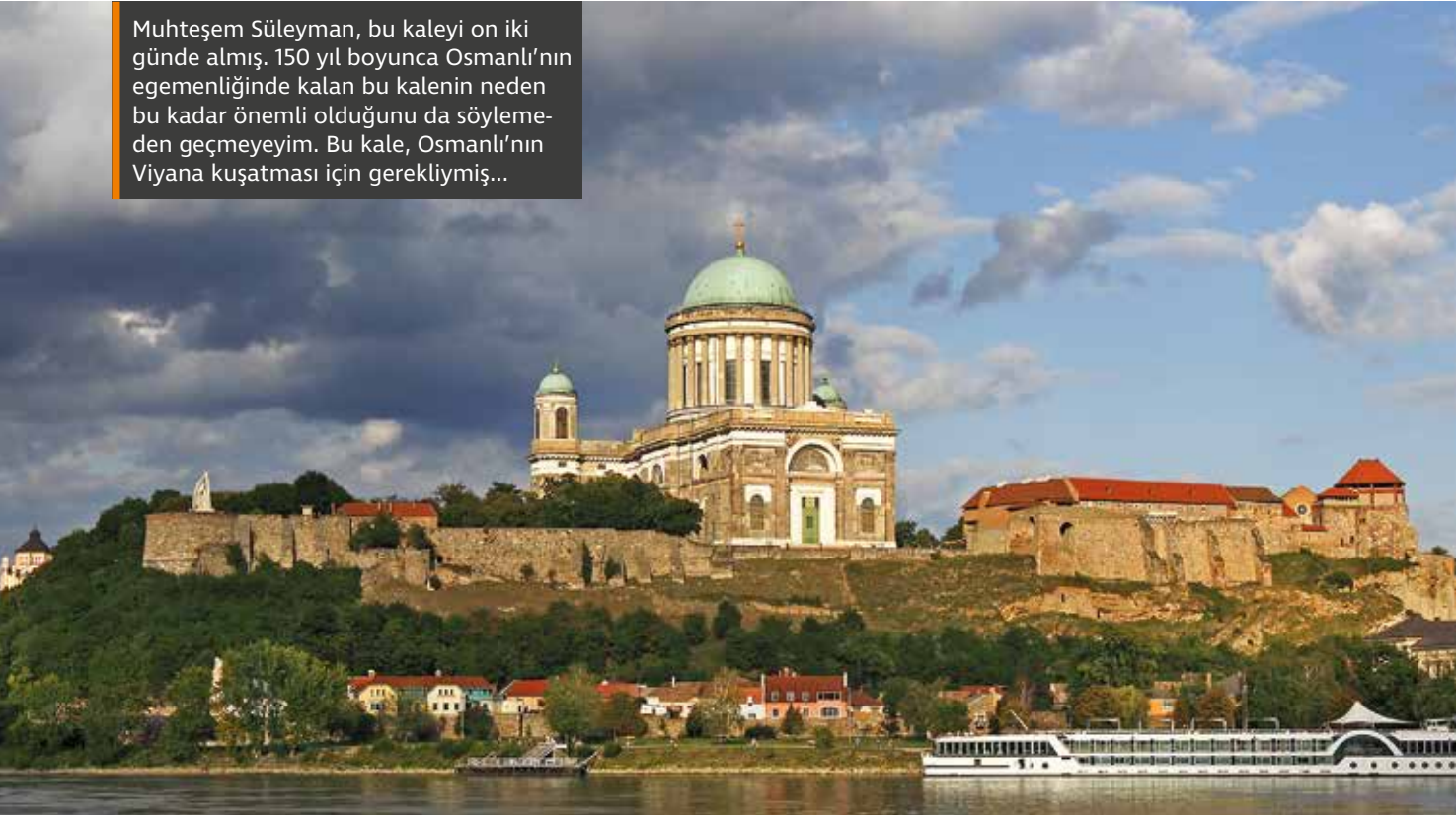
epey bir konu olmuş. Ama beni esas buralara getiren sebep, atalarımın izinden gitmek isteyişim. Orta Asya'dan önce Anadolu'ya sonra da Avrupa'nın kalbine kadar ilerleyen atalarımın ayak bastığı topraklara ben de adım atmak istedim. Unutmadan bir bilgi daha vereyim: Esztergon aslında Macaristan'ın ilk başkentiymiş.

Buraya benim gibi Slovakya üzerinden gelebileceğiniz gibi, Macaristan'da konaklayıp şimdiki başkent Budapeşte'den otobüsle de ulaşabilir-

Sanki her şey yeni yapılmış gibi. Kale kapısının içinden geçince yemyeşil çimlendirilmiş büyük bir avlu bizi karşılıyor. Avluda eski bir iki tane top ve yemek yapımı için kullanılan ocak var. Burası bir kale değil de sanki butik bir otelin bahçesi gibi duruyor.

Muhteşem Süleyman, bu kaleyi on iki günde almış. 150 yıl boyunca Osmanlı'nın egemenliğinde kalan bu kalenin neden bu kadar önemli olduğunu da söylemeden geçmeyeyim. Bu kale, Osmanlı'nın Viyana kuşatması için gerekliymiş...

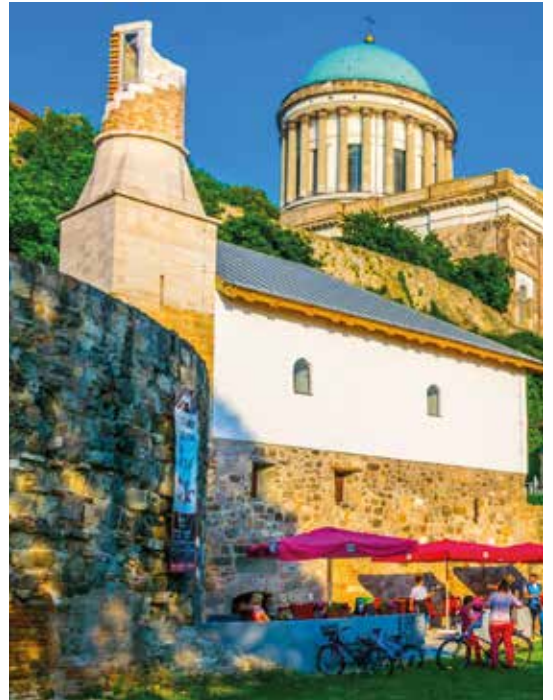

siniz. Tuna Nehri'nde seyahat eden teknelerle de buraya ulaşım mümkün. Anlayacağınız ulaşım çok kolay. Ama küçük bir hatırlatma; Macarlar, İngilizce falan bilmiyorlar. Yani iletişim biraz zor.

Otobüsten indikten sonra epey bir merdiven tırmanıyoruz. Ama ilk anda kaşımıza çıkan, ön tarafında bol bol sütun bulunan bir kilise. Bu şehir aslında Macaristan'ın sadece eski başkenti değil aynı zamanda din merkeziymiş. Ve şu anda önünde durduğumuz bu kilise de ülkenin en büyük, Avrupa'nın ise üçüncü büyük kilisesiymiş. Osmanlı 1500'lü yıllarda burayı alınca bu bazilikayı camiye çevirmiş. Daha sonra Hristiyanlar tarafından tekrar kiliseye dönüştürülmüş.

Bizi esas ilgilendiren Esterгон Kalesi olduğu için o tarafa doğru yöneliyoruz. Etrafında büyük bir bahçe var. Kalenin şimdilerde ahşap olan kapısına doğru yürümeğe başlıyorum. Geniş kapıdan içeri giriyorum. Ama Yeşilçam filmlerinden alışık olduğumuz eski bir kale yapısı yok. Sanki her şey yeni yapılmış gibi. Kale kapısının içinden geçince yemyeşil çimlendirilmiş büyük bir avlu bizi karşılıyor. Avluda eski bir iki tane top ve yemek yapımı için kullanılan ocak var. Burası bir kale değil de sanki butik bir otelin bahçesi gibi duruyor.

Bir an duraksadığımı itiraf etmem lazım. Benim hayallerini kurduğum, nice şehit verdiğimiz, kılıç seslerinin duvarlarında yankılandığı, şanlı

Dikkatle baktığımda minaresi yarı beline kadar yıkık, küçük bir cami görüyorum. Bu cami şimdilerde TİKA tarafından onarılıyor...

bayrağımızın dalgalandığı ve ihtişamlı tarihimizde özel bir yere sahip olan Estergon Kalesi'ni bu hâlde görmek beni üzdü. Ama yine de burada olmak, buranın havasını solumak iyi geliyor. Bir anlık duraksamadan sonra dolaşmaya başlıyorum. Ön avludan sonra arka tarafı da dolaşyoruz. Arka taraf dediğim, Tuna Nehri'ne bakan kısım. Yani tam karşımızda Slovakya... Oradan bakarken yanıma, benim gibi sırt çantasıyla gezen 60'lı yaşlarda bir Türk yaklaşıyor. Ve bana "Aşağıdaki şu küçük binayı görüyor musun?" diyor. Dikkatle baktığımda minaresi yarı beline kadar yıkık, küçük bir cami görüyorum. Şimdilerde TİKA tarafından onarılıyor..." Bir anda Estergon Kalesi'ni ilk gördüğüm anki hayal kırıklığı azalıyor. Ve tatlı bir ümit kaplıyor içimi. "Camimiz onarılıyor." diyorum. "Camimiz onarılıyor." Yanımda duran amcaya teşekkür etmek için döndüğümde onun gittiğini fark ediyorum. Sağa sola bakıyorum, göremiyorum. Ama yüzümde hafif bir tebessümle Tuna'nın kenarındaki bu camiye bakıyorum.

Birden gözümde o koskoca Osmanlı ordusu canlanıyor. Kanuni Sultan Süleyman, Buda ve Peşte topraklarını almış, Estergon'a doğru ilerliyor. Atların nal seslerini ve Yeniçerilerin toprağa basarken "Allah Allah" deyişlerini duyuyorum... Batıların tabiriyle Muhteşem Süleyman, bu kaleyi on iki günde almış. 150 yıl boyunca Osmanlı'nın egemenliğinde kalan bu kalenin neden bu kadar önemli olduğunu da söylemeden

geçmeyeyim. Bu kale, Osmanlı'nın Viyana kuşatması için gerekliymiş...

Gelelim tekrar kaleye... Kalenin içinde gezebilmek için aslında iki farklı rota var. Biri yürüyüş biletli, diğeri rehber biletli. Yürüyüş biletli ile sadece ana açık alana, kalıntıların olduğu bir mahzene ve silah salonuna girebiliyorsunuz. Rehberli turla ise kaledeki farklı diğer yerleri de gezebiliyorsunuz. Ücretleri biraz farklı. Seçim size ait tabii.

Eğer vaktiniz varsa bazilikanın üst tarafında bulunan, kahve içebileceğiniz bir mekân da var. Buradan Tuna Nehri'ni, Estergon'u ve Slovakya'yı epey bir yukardan

Eğer vaktiniz varsa bazilikanın üst tarafında bulunan, kahve içebileceğiniz bir mekân da var. Buradan Tuna Nehri'ni, Estergon'u ve Slovakya'yı epey bir yukardan görebilirsiniz.

görebilirsiniz. Kale bölgesini gezdikten sonra biz Estergon'dan hemen ayrılmak istemedik. Araçların park edildiği yönün tam tersine doğru küçük ve güzel bir patikadan manzarayı seyrede seyrede merkeze indik. Bu patikanın sonu bizi küçük küçük renkli evlerin olduğu bir sokağa ulaştırdı.

Ama ne derler bilirsiniz, "Güzel zamanlar çabuk bitermiş." Bizim için de öyle oldu. Budapeşte'ye doğru yola çıkmadan evvel, tekrar Slovakya'ya geçip karşı kıyıda Estergon Kalesi'nin bir fotoğrafını çekelim istedik. Kale, uzaktan daha bir güzel görünüyordu. Bu topraklarda canlarını veren şehitlerimiz için dua ettikten sonra Budapeşte'ye doğru yola revan olduk. Bazen sen yolunu bulursun, bazen de yol seni bulmuş. Herhalde bu sefer ikisi aynı anda olmuştu.

Uzun zamandır görmediğim bir dosttan ayrılır gibiydim. Gönüm bu topraklarda, bedenim ise yine yollarda... Yeni yerlere doğru adım adım uzaklaştım Estergon'dan...

Bacalardan tüten fikirler

REFİK HALİT KARAY

Ay, dikkat ederim, damlara basmaktan ve bacalara yaslanmaktan çok haz duyuyor. Tepemizde kedimsi, yumuşak ve tüylü bir gezişi, kendine bir eş arayışı var. Ay ışığı bana, denizde yıkanır, sonra dama çıkıp kurunur gibi geliyor.

S iz, bacalardan bir ağırbaşlılık, bir eski zaman filozofluğu hâli sezmez misiniz? Dumanlar bana başlarındaki isli felsefe düşüncelerini buram buram dışarıya vuruyor zehabını verir. Tünekte hindi-ler ve damda bacalar kadar derin düşünceye dalmayı hiçbir şekil temsil edemez. Bazen bu manzaradan öyle sıkılıyorum ki bacaları sarsmak, kımıldatmak, “tefekkür”den kurtarmak istiyorum.

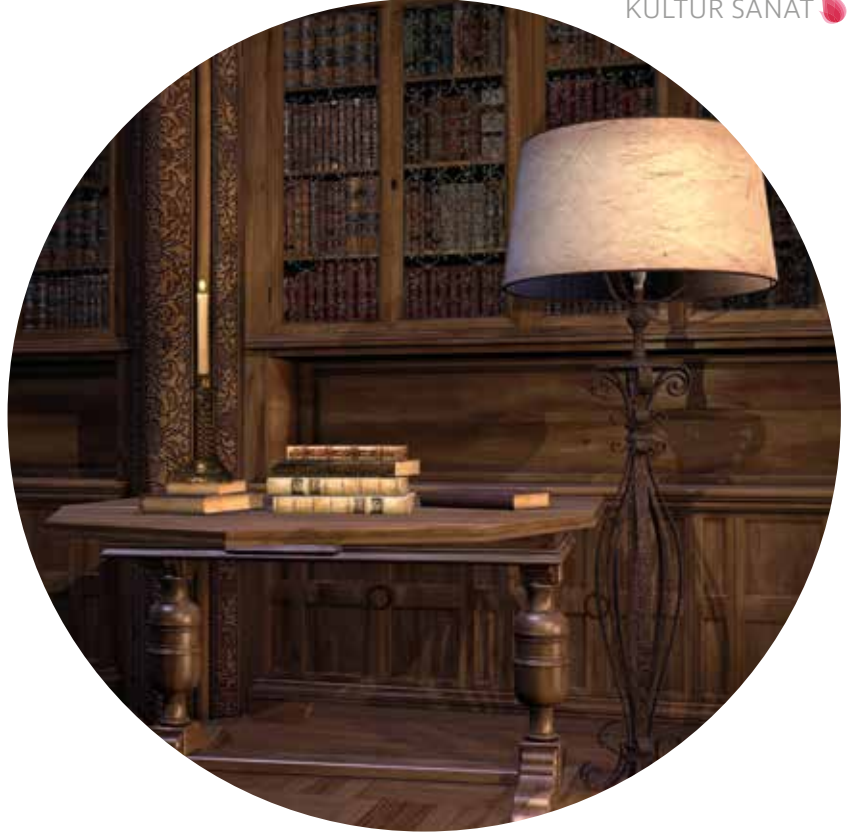
Büyük binaların kıta kıta, yan yana, başları katı şapkalı baca dizileri bana, nedense, Üçüncü Napoleon’un Solferino Meydan Muharebesi’ne ait tabloları hatırlatıyor. Tıpkı o resimlerdeki gibi bu bacalar da yere yatmayı bilmezler, avcıya yayılmazlar, dimdik ve birbirlerine yanlarından yapışık, ateş hattına öyle, kahramanca göğüs gererler!

Damların ağladığını hepimiz bilirsiniz: Yağmur altında... Fakat güldüğünü de ben gördüm: Kırığı yağdığı gecelerin sabahında! Hem ışık, hem de su olan, hem kara benzeyen, hem ter gibi dizilen bu taze, neşeli, inci şey damların bir tebessümü oluyor. Benim başım da bir damdır. Kenarında kâh kumrular ötüşen, kâh güvercinler öpüşen, kâh kediler gezinen bir dam... Güzel fikirlerin muhabbet veya zevk duygularının dolaştığı dam! Bazı insan başlarının damında baykuşlar yuva kurmuş; bedbinlik mekân tutmuştur; kargalar kanat çırpar, puhular göz açar. Benimkinde, isterim ki, küçücük, sevimli, hiçten, fakat hoş fikirler çırpınsın, serçeler cıvıldaşsın!

Refik Halit Karay, Tanıdıklarım, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 2009

Prof. Dr. İsmail E. Erünsal, "Orta Çağ İslam Dünyasında Kitap ve Kütüphane" adlı eserinde, Müslümanlara okumayı üst üste emreden ve onları kalemle yazmaya, ilme teşvik eden, kitapların ve hakiki bilginin kaynağı olan, Orta Çağ İslam dünyasındaki kitapların membaı Kur'an-ı Kerim ile başlar kitabın tarihine.

Kitap; yazarının duygu, düşünce ve hayallerinin iki kapak arasına sığdırıldığı koca bir dünya. Bu dünya kendi dönemine ait olay, zaman ve mekâna dair müthiş bir hafızaya sahip. O eşsiz hafızayı sinesinde saklayan bu hazinelerin koruyuculuğunu üstlenen, muhafazasını sağlayan ise âdeta kütüphaneler... İslam tarihinde kitap ve kütüphaneler denildiğinde aklımıza getirebileceğimiz ilk ve belki de tek isim Prof. Dr. İsmail E. Erünsal, kitabın tarihine ve kütüphanelere yönelik "Orta Çağ İslam Dünyasında Kitap ve Kütüphane" adlı eseriyle karşımıza çıkıyor. Mevcut literatürün yanı sıra yaklaşık 1000 yazmanın incelenmesiyle teşekkür eden, kaynakça konusunda oldukça zengin olan, kültür tarihçilerini heyecanlandıran "Orta Çağ İslam Dünyasında Kitap ve Kütüphane" adlı eser; Orta Çağ İslam dünyasında kitabın ortaya çıkışı ve gelişimi üzerine yapılmış ilk çalışma olma özelliğine de sahip.

Yazar, üç bölümden oluşan eserinde kitabın sözlü ve yazılı iki döneminden; Kur'an-ı Kerim ve onun etrafında gelişen ilimlere dair eserlerin oluşturulmasında ve nakledilmesinde kullanılan sema, kıraat/arz, imlâ, icâze, münâvele ve vicâde adlı metotlardan; sözlü kitap

döneminde önemli bir yer tutan mescitlerdeki ders halkaları, seyahatler (rihle), imlâ meclisleri, bu meclislere devam eden öğrencilerden; kütüphanelerin Emelilerden Osmanlılara kadarki tarihî gelişimi ile teşkilat yapısından; günümüzdeki matbaa ve yayıncının görevlerini üstlenen talebeler, verrâklar, müstemliler ve müstensihlerden; kitapçı çarşılarının yer aldığı Şam, Kahire, Bağdat, Buhara, Semerkant, Kûfe, Bursa, Mekke, Kuzey Afrika/Endülüs gibi İslam coğrafyasının kültür merkezlerinden bahseder.

Kitap meraklılarının kitabın tarihini doyasıya okuyacakları bu eser, kütüphanelerindeki vazgeçilmez eserleri arasında yer alacak.

ORTA ÇAĞ İSLAM DÜNYASINDA KİTAP VE KÜTÜPHANE

MAHİR KILINÇ

Bir hekimin ölümlle yüzleşme hikâyesi "Son nefes havaya karışmadan"

DOÇ. DR. ÜLFET GÖRGÜLÜ
Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı

"**i**

ki kapılı bir handa gidiyorum gündüz gece." diyordu Âşık Veysel. Bir kapısından girdiğimiz bu handa yolcu olduğumuzu, günün birinde diğer kapısından çıkıp ebedî yurdumuza gideceğimizi biliyor muyuz? Evet, hepimiz içimizde yaşattığımız ölümü biliyoruz bilmesine lakin pek çoğumuz ölüm yokmuşçasına yaşıyor, gündemimize onu hiç dâhil etmiyoruz. Ta ki bir hastalık, bir afet, bir travma bize ölümün çok uzaklarda değil, bir nefeslik mesafede olduğunu hatırlatıncaya dek...

Yaşamın ve ölümün anlamını sorgulayan, kendi ölümüyle yüzleşebilen ender insanlardan biridir Paul Kalanithi. "Yaşayan her şey ölmeye mahkûmken, hayatı anlamlı kılan nedir?" sorusunun peşine takılarak tatmin edici bir cevap bulabilmek için kafa yoran, otuz altı yıllık kısa denebilecek ömrünü bu cevabı bulmaya vakfeden bir hekimdir o. Başarılı bir beyin cerrahı olarak yüksek ihtisasını tamamlayıp genç yaşta kariyerinin zirvesine ulaşmak üzereyken ve ailesiyle mutlu bir geleceğin hayalini kurarken son evre akciğer kanseri olduğunu öğrenmesiyle kendini bir anda ölümlle yüz yüze bulur.

"Son Nefes Havaya Karışmadan" Paul Kalanithi'nin hayatını, özellikle hastalığını ve ölüme yaklaşma sürecini ölmeden önce anlattığı ilk ve tek kitabı. Aynı zamanda, yaşayabilmiş olsaydı şayet, başarılı bir hekimlik yanında usta bir yazar olabileceğinin de göstergesi. Aslında hastalığı nedeniyle yarım kalmış, tamamlanamamış bir kitap. Kitabın Sonsöz'ünü yazan eşi Lucy'nin tanımlamasıyla, zamana karşı yarışan ve söyleyecek önemli şeyleri olan bir adamın telaşını taşıyan bir kitap bu. Kalanithi bu kitapla, bir yandan hasta-hekim ilişkisinin merhamet ve empati üzere nasıl yürümesi gerektiğine rehberlik ederken diğer taraftan insanın hayatını sorgulamasına, durup düşünmesine, kendiyi hesaplaşmasına ayna tutuyor. Ve insanın, kıyametin koptuğunu görse bile elindeki fidanı dikmek zorunda oluşuyla vurgulanan sorumluluğunu hatırlatıyor, "Son Nefes Havaya Karışmadan".

İnsan yaşamını anlamlı kılan şey neydi? Yazara göre, "hayatın anlamı"; değişken, ele avuca sığmaz bir kavramdır. Fakat insan ilişkilerinden ve manevi değerlerden ayrı düşünülemez. İngiliz dili, biyoloji, bilim tarihi ve felsefesi dallarında lisans, İngiliz edebiyatında yüksek lisans eğitimleri süresince, hayatın ve ölümün anlamına dair arayışları hızını arttırarak devam eder.

Yaşam ve ölüm hakkında kayda değer bir fikir sahibi olabilmek için önce yaşama ve ölüme dair somut bilgi sahibi olmanın gerektiğine kani olan Kalanithi sonunda tıp okumaya karar verir. Kariyer tercihini beyin cerrahisinden yana yapmasındaki amacını ise "Ölümün peşine düşmek, üzerindeki sır perdesini aralamak, onunla göz göze gelmekti." diyerek dile getirir. Aslında sıradan bir nörocerrahi uzmanlığının ötesinde, "duygusal, bilimsel ve ruhani problemlerin iç içe geçtiği o sık ormanın derinliklerine dalan ve çıkış yolunu tırnaklarıyla kazıya kazıya bulan, birden fazla branşta uzmanlaşmış ender insanların kervanına katılmak" onun için karşı konulmaz, büyüleyici bir fikirdir. En büyük ideali ise hastanın hayatını kurtarmaktan ziyade -zira nasılsa herkes günün birinde ölecektir- hastaya ya da ailesine rehberlik ederek ölü mü ve hastalığı idrak etmesini sağlayabilmektir. "Neşteri yokken bir cerrahın yegâne silahı sözcüklerdir!"

Ciddi hastalıkların insan hayatında bir dönüm değil, yıkım noktası olduğunu hastalarının yaşamı üzerinden onlarca kez tecrübe eden Kalanithi, kendisine konan akciğer kanseri teşhisiyle yüzleştiği ölümden, onca aşinalığına rağmen tanıdık gelen hiçbir şey olmadığını itiraf etmektedir. Zira ölüm; tanık olunanın değil, bizzat yaşananın adıdır ve yaşamının ölmekten başka bir yolu da yoktur.

Yazar şimdi ölüme hem bir hekim hem hasta gözüyle bakabilmeye başlamıştır. Hekim önlüğü içinde kendinden son derece emin bir otoriteyken hasta önlüğü içinde eğik başlı bir kuzu gibidir âdeti. İnsanın ölüm fikriyle yüzleşmesi için hayatını yaşanmaya değer kılan şeyin ne olduğunu keşfetmesi gerektiğini anladığında, ömrünün kalan süresini hayatına değer katan insanlara ayırır. Bir taraftan da ölmek üzere olsa bile, gerçekten ölene kadar hâlâ yaşadığını unutmadan tecrübe ve birikimlerini yazmaya başlar. Onu ateşleyen şey, edindiği gaye; motive eden saatin tik taklarıdır. Amacı ise okurun, onun ayakkabılarını giyip biraz dolaşmasını, hayatı ve ölümü onun penceresinden bir nebze seyrettikten sonra, eninde sonunda kendi ayakkabılarıyla geleceği yerin farkına varmasını sağlamaktır. "Son Nefes Havaya Karışmadan" yaşamla ölümün aslında iç içe olduğunu, mücadelenin hiç bitmediğini ve hayatın buna rağmen anlamlı olduğunu hatırlatıyor okura.

Bir hekim ve yazar olarak Kalanithi'nin yaptığı tam da Stefan Zweig'in anlattığı şeydir aslında: "İnsan dış imkânlarla değil de sadece düşüncelerine odaklandığında ve hayatından bir inanç ve inançtan da bir hayat yarattığında yaşamın özüne dokunur."

(Uykusuz Geceler, s. 119.)

Hesapların üstünde bir hesap: Kûtü'l-Amâre

MUSTAFA DEMİR

Efsane kumandan Halil (Kut) Paşa ve kahraman askerlerinin bize armağan ettiği bu zaferi İngiliz tarihçiler, "Britanya tarihinin en aşağılık teslimidir." diyerek kayda geçtiler.

Kaderin cilvelerine inanırız. Bütün hesapların üstünde bir hesap olduğuna... Bazen en dâhiyane planları, mühendislik işçiliğiyle örülmüş tuzakları alt üst eden bir kadere inanırız. Ferdi olarak kendi hayatımızda müşahede ettiğimiz bu tür cilveleri, sınırlarını çizirken satranç hamleleri yapmak zorunda kalan devletler ve milletler arasındaki ilişkilerde; taarruz ve savunmalarda,

zafer ve yenilgilerde de görmekteyiz. Zira tarih; milletlerin azmi, iradesi, mücadele ve inançlarıyla olduğu kadar tarih çarkının dişlileri arasında bütün hesapların ezilmesiyle de yazılır. "Çanakkale Destanı" gibi "Kûtü'l-Amâre Zaferi" de büyük bir destandır. Bu zaferin kazanılmasında, Türk milletinin savaşçılıktaki mahareti, azmi ve inancının payı büyüktür. Fakat büyük devletlerin hesaplarının bazen tutmadığı gibi zafer umuduy-

la çamurunu çiğnedikleri topraklardan hezimetle döndükleri de herkesin malumudur.

Zengin petrol kaynaklarının da bulunduğu; Basra, Bağdat, Musul gibi Osmanlı Devleti'nin kadim vilayetlerini çevreleyen Ortadoğu topraklarının cazibesi, büyük sömürü güçlerinin iştahını ezelden beri kabartmıştır. Irak Bölgesi, Ortadoğu'yu Uzakdoğu'ya bağlayan yollar üzerinde olmasından dolayı İngilizlerin

de ilgisini çekti ve İngilizler bütün bölgeyi ele geçirmek amacıyla, I. Dünya Savaşı'nda "Mezopotamya Seferi" olarak adlandırdıkları harekete başladılar. Nitekim Hindistan'dan getirdikleri askerî birlikleri, 1914 yılının Kasım ayında Fav adasına çıkardılar. Kafkas Cephesi'ne ağırlık verdiği için Irak Cephesi'nde yeterli birlikleri olmayan Osmanlı Devleti'ni gafil avladıkları düşüncesiyle ve büyük bir hevesle Basra Körfezi'ne doğru ilerleyebildiler. Hesapları şimdilik tutmuş, bu topraklar üzerinde kurdukları büyük hayallerine kavuşacaklarına dair ümitlerinin coşkusuyla ilerliyorlardı. Kurna, Şuaybe, Amâre, Nâsiriye ve Kûtü'l-Amâre savaşlarını kazanarak bu bölgeleri işgal etmeleriyle artan coşkuları; bölgeye "Irak ve Havalisinin Komutanı" olarak atanan Albay Nureddin Bey'in birliklerinin direnci karşısında Selman-i Pak'ta sönmeğe zorunda kaldı. Nureddin Bey'in taarruzuna dayanamayan General Townshed komutasındaki İngilizler, bölgedeki ilerleyişlerini daha fazla devam ettiremediler, nihayetinde geri çekilmek ve Kûtü'l-Amâre'ye sığınmak zorunda kaldılar.

Talih çarkı bir kere durup da saat ibresinin ters istikametine dönmeyegörsün; zafer çığlıkları atmaya hazırlanan ağızların açık kaldığına, zulmün ve ihtirasın kör ettiği nice gözlerin yuvalarından fırladığına şahit olmuştur bu savaş meydanları. Sayıca üstün askerlerini, olanca hissiyatıyla, köşeye sıkıştırdıklarına inandıkları birliklerin üzerine sürdükleri anda göklerden

yıldırım gibi tümen tümen asker iner. Muharebenin seyri bir anda değişir.

1915 yılı Aralık ayının ilk haftasından itibaren, bütün hesapların tersine dönmesiyle Kut kuşatması başladı. Bekledikleri askerî takviye gelece kadar kaleye sığınan İngilizler, umdukları emniyeti bulamadılar ve Osmanlıların şiddetini arttırdığı taarruz ateşinin hararetiyle iyice terlemeye başladılar. Yaklaşık iki aylık erzak stoku bulunan General Townshed'in beklediği yardımların gecikmesinin yanı sıra kış aylarının kötü şartları ve yağmurlar ile taşan Dicle'nin sel baskınları, İngilizlerin direncini kırmıştı. Güvende olduklarını düşünürken birden kalenin içinde mühimmatsız ve erzaksız sıkışıp kalan İngilizler arasında bulaşıcı hastalıklar da baş göstermeye başladı. Dışarda ise sırasıyla Cavit Paşa, Süleyman Askeri Bey ve Nureddin Bey'den sonra bölgenin komutasını devralan Halil Kut Paşa'nın, İngilizlere çevreden gelecek olan yardımları engelleme taktikleri başarıyla sonuç verdi. General Townshed'e takviye için gelen General Aylmer komutasındaki İngiliz birlikleri, Felahiye'de şiddetli muharebeler neticesinde Türkler tarafından bozguna uğratıldı. 1916 Mart ayı itibarıyla ümitleri iyice tükenen İngilizler, günlük iaşelerini yarı yarıya azalttılar. Yeteri kadar beslenemedikleri için açlıktan ve salgın hastalık vakalarından ölümler artmaya başlamıştı. General Townshed, askerini at ve katır eti yemeye zorluyor, bu durum İngiliz birliklerinde bulunan ve Müslüman olan Hintli as-

Beş ay süren kuşatma sonunda, 29 Nisan 1916'da, büyük hayallerle "Mezopotamya Seferi" adını verdikleri işgal hareketini sonlandırarak teslim olmak zorunda kalan İngilizler, kibirle girdikleri Kûtü'l-Amâre'den büyük bir yenilgiyle ayrıldılar.

kerleri rahatsız ediyordu. Teşkilât-ı Mahsusa'nın maharetli casuslarının faaliyeti sayesinde Hintli Müslüman askerlerin içinde bulunduğu durum lehte kullanıldı ve Hintli askerler çözülmeye başladı. Bütün imkânsızlıklarına ve kötü hava şartlarına maruz kalmalarına rağmen azmini ve inancını bırakmayan Türk askerleri, var gücüyle saldırıya devam ettiler. Kaleye doğrudan yardım ve erzak ulaştırılmayan çevredeki İngiliz birlikleri, son çare olarak uçaklarla havadan erzak ikmal yapmaya çalışmış, bunda da başarılı olamamıştır. Yardım getiren uçakların alçaktan uçtukları takdirde Türk askerinin ateşine maruz kaldığına, yüksekten uçtuklarında ise göklerin birlikleri olan rüzgâra ve fırtınaya yakalandığına, uçaktan atılan erzakın üçte ikisinin Türk askerlerinin eline geçtiğine ve çok sayıda İngiliz uçağının düşürüldüğüne dair bilgiler gerek İngilizlerin hatıralarında, gerekse Irak Cephesinde Kut kuşatmasına bizzat katılan yedek subay Abidin Efendi ve İsmail Hakkı Efendi'nin hatıralarında yer almaktadır.

Beş ay süren kuşatma sonunda, 29 Nisan 1916'da, büyük hayallerle "Mezopotamya Seferi" adını verdikleri işgal hareketini sonlandırarak teslim olmak zorunda kalan İngilizler, kibirle girdikleri Kûtü'l-Amâre'den büyük bir yenilgiyle ayrıldılar. Efsane kumandan Halil (Kut) Paşa ve kahraman askerlerinin bize armağan ettiği bu zaferi İngiliz tarihçiler, "Britanya tarihinin en aşağılık teslimidir." diyerek kayda geçtiler.

Güvercinlerin kaderi

DR. ŞERİFE NİHAL ZEYBEK

Kadere iman ediyoruz, amenna ve sadakna... Peki, bir sorunla karşılaşan müminin nasıl davranması münasip olur? "Kaderimse çekerim..." deyip, çaresizce boyun bükerek beklemesi midir doğru olan? Yoksa düşünerek, planlı hareket ederek çözüm amacıyla çabalaması mıdır olması gereken? Kadere iman; "Gayret bizden, takdir Allah'tandır." sözüne uygun yaşamaktır nazarımızda. Bu durumda bize düşen tüm gücümüzle gayret etmektir. "Kadere iman"ı, tembelliğin ve acizliğin kılıfı gibi kullanmak ise ne büyük bir hatadır! Beydebâ; işte bu hakikatleri gözümüzün önünde canlandırıyor, hayvanlar âleminde bir masalla!

Çok eski zamanlarda Hindistan'da bir orman varmış. Avlanmak için elverişli olan bu ormana günün birinde elinde sopa ve ağ bulunan bir avcı gelmiş. Adam elindeki ağı yere sermiş, üzerine buğday taneleri serpmiş, görünmeyen bir yere saklanmış. Bir süre sonra ağın

olduğu yere başkanlarıyla birlikte bir güvercin sürüsü gelmiş. Kurulan ağdan habersiz olan güvercinler, afiyetle buğdayları yemeye başlamışlar. Fakat kuşların bu keyfi uzun sürmemiş, bir anda kendilerini ağın içinde bulmuşlar. Ne olduğunu anlayamayan güvercinler paniğe kapılmış, ne yapacaklarını şaşırılmışlar. Bir yandan kanat çırpıyor bir yandan da bağırıp çağırıyorlarmış; tam bir can pazarı yaşanıyormuş. Herkes kendini kurtarmanın derdine düşmüş ama hiçbirinin de kurtulma ihtimali yok gibi görünüyormuş. İlk heyecanı atlattıktan sonra güvercinlerin başkanı, olaya el koymuş. Bütün kuşları sakinleştirdikten ve susturduktan sonra onlara şöyle demiş:

"Arkadaşlar! Herkes kendini kurtarmaya çalışıyor ama böyle devam edersek hiç birimiz kurtulamayacağız. Eğer kurtulmak istiyorsanız beni iyi dinleyin, hep birlikte

hareket edelim ki başarılı olalım. Avcının tuzağından kurtulmak için beraber aynı yöne uçacağız. Böylece üstümüzdeki ağla birlikte topluca buradan kaçmış olacağız." Güvercinler bu fikri beğenmiş ve hemen uygulamışlar. Başkanın talimatları doğrultusunda kanat çırparak ağla beraber havalanmışlar. Saklandığı yerden kuşları izleyen avcı, şaşkınlık içinde havadaki ağa bakakalmış. Ama avcının bu işin peşini bırakmaya niyeti yokmuş, başlamış kuşları takip etmeye.

Güvercinlerin başkanı, bunu fark etmiş ve yine arkadaşlarını yönlendirmiş: "Arkadaşlar henüz kurtulmuş değiliz, avcı peşimizden geliyor. Eğer açık alanda uçarsak yeniden yakalanabiliriz; bu yüzden şehrin üstünde uçmalıyız. O zaman avcı bizi takip edemez. Hem benim, şehirde yaşayan bir fare dostum var. Onun yanına gidersek dişleriyle ağları kemirir ve kurtuluruz." Güvercinler, başkanlarının dediğini yapmış, şehrin üstünde uçmaya başlamışlar. Bir süre sonra avcı onları kaybetmiş. Güvercin sürüsü, farenin yaşadığı yere gelmiş. Fare, güvercin sürüsünün ağın içinde çaresizce beklediğini görünce şaşakalmış ve güvercin dostuna sormuş: "Sevgili dostum! Bu tuzağa nasıl düştün?" Güvercinlerin başkanı cevap vermiş: "Kıymetli dostum, bu yaşamda kişinin başına her türlü iş gelebilir. Hiçbir şey imkânsız değildir. Bazı şeylere engel olmaya gücümüz, bilgimiz yetmeyebilir. Yaşanması gerekenler vardır. Güneş ve ay bile tutulur. O sebeple hiçbir şeyi akıldan uzak sanma."

Fare bir an önce dostunu kurtarmak arzusuyla güvercinlerin başkanının yanına gitmiş ve onun çevresindeki ağı kemirmeye başlamış. Fakat başkan buna karşı çıkmış ve şöyle demiş: "Sevgili dostum, eğer önce beni saran düğümleri kemirmeye başlarsan yorulabilir ve diğer güvercinleri kurtarmaya üşenebilirsin. Fakat önce diğer arkadaşlarımı ağdan kurtarırsan, yorulsan bile beni bırakamazsın! Çünkü sen bana gerçekten değer veren ve muhakkak beni kurtaracak bir dostsun." Başkanın bu sözlerini tebessüm ile dinleyen fare, çok duygulanmış ve şöyle demiş: "Ah be dostum! Bu dediklerinle bana duyduğun güveni gösterdin ve böylece sana olan güvenimi ve sevgimi daha da artırdın!" Fare, önce güvercin sürüsünün, son olarak da başkanın etrafını saran ağı kemirerek güvercinleri özgürlüğüne kavuşturmuş.

Aklımızı kullanmamız Allah'ın emirlerindedir. Rabbimiz pek çok ayet-i kerimede bize sorar, "Hiç düşünmez misiniz, akletmez misiniz?" diye. Kader anlayışımızda önce tedbir almak vardır sonra teslim olmak. Ve daima aklederek çabalamak. "Suyu akışına bırakmak" değildir kadere imanın gerektirdiği. Güvercinlerin başkanı, tuzağa düşmelerini kader olarak değerlendirir ama boynunu eğip ölmeyi beklemez. Aklını kullanır, plan yapar, emek harcar ve başarıya ulaşır. Elbette bu yapılanları, kadere karşı çıkmak, kaderle mücadele etmek olarak değerlendirmek doğru değildir. Çünkü biz biliriz ki güvercinlerin tuzağa düşmeleri kadar, ağdan kurtulmaları da kadedendir.

HZ. PEYGAMBER'İN (S.A.S.) HİZMETİNDE BİR GENÇ

Enes b. Mâlik (r.a.)

DR. SALİH KESGİN

Takvimler miladi 622 yılını gösterdiğinde Yesrib şehri artık "Medine" olarak anılmasını sağlayacak kutlu bir misafiri bağrına basıyordu. Resûlullah (s.a.s.), Medine girişinde Ranuna vadisinde ilk Cuma namazını kıldırmasının ardından şehre ulaştı. Büyük bir kalabalık tarafından coşkuyla karşılandı fahr-i âlem Efendimiz. O (s.a.s.), Medine'ye geldikten sonra bütün Ensar kendisine hizmet etmek hususunda neredeyse yarışa girdiler. Enes b. Mâlik'in (r.a.) annesi Ümmü Süleym'in bu yarışta yapabilecek veya verebilecek hiçbir şeyi yoktu evladından başka. Dilinden ve gönlünden şu sözler döküldü:

"Ey Allah'ın Resulü! Ensar erkek ve kadınlarından sana hediye vermeyen kalmadı. Bu öğlumdan başka, sana hediye verecek bir şeyim yok. Evladımı yanına al. Sana hizmet etsin."

Hizmeti Peygamber (s.a.s.), bu yüce gönlü annesi kırmadı ve o dönemde dokuz on yaşlarında olan Enes b. Mâlik'in (r.a.) günlük hayatın akışı içindeki işlerinde kendisine yardımcı olmasını kabul etti. Bu isteğinin kabul edilmesi üzerine gönlü huzur dolan anne Ümmü Süleym, "Ya Resûlullah! Şu hizmetkarınız evladım Enes'e dua buyurunuz." diyerek talebini sürdürdü. Bunun üzerine Hz. Peygamber ellerini semaya kaldırdı ve "Yâa Rabbi! Enes'in malını, evladını çok ve bereketli, ömrünü uzun, günahlarını affeyle." ifadeleriyle dua buyurdu. On yıl boyunca Fahr-i Kainat Efendimize hizmet etme şerefine nail olduğu için Hz. Peygamber'in hizmetkârı anlamındaki "Hâdimü'n Nebî" lakabıyla anıldı, Enes b. Mâlik (r.a.). Ne büyük bir şeref, ne yüce bir makamdı bu.

Bu vazifesini ifa ederken Resûlullah'ın (s.a.s.) kendisine sanki bir çocuk gibi değil de olgun bir insan gibi

davrandığını, bir kerecik bile kendisine yüzünü asma-
dığını, sert konuşmadığını şu ifadeleriyle aktarır, o:
"Resûlullah'a (s.a.s.) on yıl hizmet etmekle şeref-
lendim. Bir defa bile olsun bana "öf" dahi demedi. Şunu
niçin böyle yaptın, bunu niçin yapmadın buyurmadı."

Hizmeti Peygamber'in terbiyesiyle yetişen Enes b. Mâ-
lik (r.a.); Bedir, Uhud ve Hendek savaşlarına yaşının
küçük olması sebebiyle bir mücahid olarak iştirak
edemedi; ancak Hudeybiye Antlaşması, Mekke'nin
Fethi, Huneyn Gazvesi, Tâif Muhasarası ve Vedâ
Haccı'nda Resûlullah'ın (s.a.s.) yanında bulundu.

On yıl boyunca Fahr-i
Kainat Efendimize
hizmet etme şerefine
nail olduğu için
Hz. Peygamber'in
hizmetkârı
anlamındaki
"Hâdimü'n Nebî"
lakabıyla anıldı, Enes
b. Mâlik (r.a.).

Resul-i Ekrem'in eğitim ve öğretim tar-
zına, insanlara, özellikle de çocuklara
karşı hoşgörüsüne ve diğer ahlaki dav-
ranışlarına dair birçok bilgi, onun vası-
tasıyla rivayet edildi ümmete. Sahâbe-i
kiramın Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.)
hâllerini, sözlerini ahlakını, işlerini bil-
dirme bakımından önde gelenlerinden
birdir, o. Öyle ki; "Resûlullah'ın (s.a.s.)
Medine'ye geldikleri günü de vefat et-
tikleri günü de gördüm. Müslümanlar
birincisi kadar sevinçli; ikincisi kadar
elemli gün yaşamadılar." beyanı, onun
Efendimize ne derece yakın olduğuna
açıkça delalet etmektedir.

Hizmeti Hz. Ebû Bekir devrinde, Bahreyn böl-
gesinin zekatını toplamakla vazifelendirilen, Hz.
Ömer'in zamanında ise Medine'de kalarak halifenin
danışma kurulunda yer alandır, o. Hz. Osman zama-
nında ilmiyle Basra bölgesinde Müslümanlara ön-
derlik yapan, Hz. Ali'nin halifeliği zamanına, Emevî
halifelerinden bir kısmının idareciliğine de yetişen
gökteki yıldızlardan birdir, o.

Son derece nazik, güzel sözlü ve güler yüzlü olan
Enes bin Mâlik (r.a.), yüksek bir ahlaka sahip idi.
Resûlullah'ı çok sever, onun sünnete uymaya çok

Enes b. Mâlik (r.a.), Peygamber Efendimiz'in (sas.) uzun seneler hizmetinde bulunması sebebiyle onun ilettiği emir ve yasakları çok iyi öğrenmişti. Bu nedenle, Resul-i Ekrem'in hizmetinde bulunduğu yıllarda ondan öğrendiği birçok hususu öğretmeye çalışması Enes b. Mâlik'in (r.a.) en önemli yönünü teşkil eder. O, uzun ömrünü yalnız bu işe vakfetti ve hayatının sonuna kadar ilim öğretmeye devam etti.

dikkat ederdi. Hz. Peygamber'in duasının tecellisi olarak uzun ve bereketli bir ömür yaşadı ve Basra'da h.93/m.711-2 yılında 103 yaşında vefat etti.

Enes b. Mâlik (r.a.), Peygamber Efendimiz'in (sas.) uzun seneler hizmetinde bulunması sebebiyle onun ilettiği emir ve yasakları çok iyi öğrenmişti. Bu nedenle, Resul-i Ekrem'in hizmetinde bulunduğu yıllarda ondan öğrendiği birçok hususu öğretmeye çalışması Enes b. Mâlik'in (r.a.) en önemli yönünü teşkil eder. O, uzun ömrünü yalnız bu işe vakfetti ve hayatının sonuna kadar ilim öğretmeye devam etti. Mekke-i Mükerreme'de, Medine-i Münevvere'de, Basra'da, Küfe'de ve Şam'da dersler verdi, çok ve kıymetli talebeler yetiştirdi. Hasan-ı Basrî, Süleyman et-Teymî, Ebû Kılâbe, Ebû Bekr b. Abdullah el-Müzenî bunlar arasındadır.

Resûlullah'ın (s.a.s.) en yakınında bulunanlardan olması nedeniyle onun rahmet pınarından pek çok hadis nakledilir, Enes b. Mâlik (r.a.) tarafından. Bu nedenle Hz. Peygamber'den en çok hadis nakleden yedi sahabiden birisi olarak kabul edilir, Enes b. Mâlik. Kainatın Efendisi'nden aktardığı şu ifadeler Müslüman kimliğinin temel ilkelerini gösterir bizlere:

"Kolaylaştırırız, zorlaştırmayınız; müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz."

"Herhangi biriniz kendi nefsi için istediğini, Müslüman kardeşi için de istemedikçe, gerçek Mü'min olamaz."

"Birbirinize buğz etmeyiniz, haset etmeyiniz (birbirinizi kıskanmayınız), birbirinize sırt çevirmeyiniz. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olunuz. Bir Müslümanın kardeşiyle üç günden fazla küs durması helal olmaz."

"Sizden bir kimse, başına gelen bir musibetten dolayı ölümü istemesin. Ölümü isteyecek kadar sıkıntılı bir durum içerisine düşmüş olanlar; 'Ya Rabbi! Hayat, hakkımda hayırlı olduğu müddetçe beni yaşat, yoksa ruhumu kabz eyle.' desin."

İlk Yardım: Yaşam zincirinde ilk halka

PROF. DR. HAVVA ŞAHİN KAVAKLI
Acil Tıp Uzmanı

insan sevgisi, insanlara yardım duygusu; eşref-i mahlukat olan insanoğluna ne kadar da yakışan duygulardır. Her birimiz yardım isteyen birilerini duyduğumuzda, hele de sağlık mevzu bahis ise tüm benliğimizle yardıma koşarız. Ancak doğru davranış, yardım çağlığını duyar duymaz duygularımızın seline kapılıp rastgele, bilinçsiz işler yapmak değildir. Bunun için önceden ilk yardım konusunda eğitim almış olmak gerekiyor.

Bu noktada ilk yardım kavramına biraz değinmekte fayda var. Kazalar veya başka nedenlerle oluşan acil durumlarda, ambulans olay yerine gelene veya kişi hastaneye ulaşana kadar kişinin zarar görmesini engellemek, hayati organlarının idamesini sürdürmek

için yapılan erken müdahaleler ilk yardım kapsamındadır. Kalp masajı, suni solunum, elektrik çarpmasında kişiyi uygun şekilde elektrik akımından uzaklaştırmak, kanama varsa kanayan bölgeye temiz bir bezle bastırmak, yaralının omurgasını hareket ettirmeden korumak, yanan vücut bölgesini soğuk suya tutmak ilk yardım müdahalelerine örnek olarak verilebilir. Bu yapılan işlemlerle kaza, hastalık ve afet durumlarında kesin tedaviye kadar geçen sürede hasta ya da kazazedenin zarar görmemesi hedeflenir. Bu ne demektir? Tamamen sağlıklı bir insanın geçirdiği bir kaza sonucu tüm hayatının kararmasını önlemek, bu kişinin bakmakla yükümlü bir ailesi varsa onları ele-güne muhtaç olmaktan kurtarmak, toplum için ise maddi, manevi kazanç demektir.

**İLK YARDIM
HAYAT
KURTARIR**

Acil servislerin ve hastanelerin en modern ve teknolojik biçimde donatılması, acil durumlarda sorunları tatmin edici şekilde çözmemiz anlamına gelmez. Çünkü acil hastalık ve kaza durumları hastane dışı ortamlarda, evimizde, tarlada, bah-

çede, işyerinde, bazen uçakta, bazen denizde meydana gelmektedir. Dolayısıyla sağlık personeli olmayan kişilerin de bu durumlara hazırlıklı ve temel ilk yardım bilgilerini kazanmış olması son derece önemlidir. Yabancı cisim çocuğunuzun

İlk yardım eğitimi uygun, ehliyetli kurs ve kurumlardan alınabilir. İlk yardım yapılırken, tıbbın "önce zarar verme" ilkesi ise ilk hatırlanması gereken kuraldır. Diğeri ise "önce kurtarıcının güvenliği" prensibidir. O yüzden uçaklarda ilk yardım bilgilendirmelerinde "Önce kendi oksijen maskenizi sonra çocuğunuzun oksijen maskesini takın." uyarısı yapılır. Yüzme bilmiyorsanız boğulmakta olan birini kurtarmaya yeltenmemelisiniz.

Her an bir trafik kazasına şahit olabilirsiniz

İlk yardım sırasında, örneğin kanama durumunda temiz bir bez, bir mendil; kırık olduğunda karton ve tahta parçası gibi sert cisimler ilk yardım için işlevsel olabilir. Ev, işyeri ve araçlarımızda ilk yardım çantamız mutlaka olmalı ve malzemeleri düzenli bir şekilde güncellenmelidir.

Ülkemizde, alınan önlemlerle azaltılmış olsa bile trafik kazaları ciddi bir sorun olmayı sürdürmektedir. Her an, her birimiz böyle bir kazanın kurbanı veya şahidi olma riski ile yüz yüze yaşamaktayız. Bu nedenle trafik kazalarında ilk yardım konusu ayrı bir öneme sahiptir. Bu tür bir kaza esnasında ilk yapılacak şey, kendimize soğukkanlı olmayı telkin etmektir. İlk yardım eğitimi almayan biri yaralıya direkt müdahale etmemelidir. 112'yi arayarak olay yeri ve durumu hakkında doğru bilgileri aktarmak ilk iş olmalı ve 112 çağrı merkezi kapatmadan telefon kapatılmamalıdır. Başka kazalara sebebiyet

vermemek için uyarı işaretleri konmalı, olay yerinde güvenli ortamı oluşturmak için gerekenler yapılmalıdır. Aracın kontağı kapatılmalı, anahtarı muhafaza edilmelidir. Araçtan sızabilecek yanıcı ve patlayıcı maddelere karşı çevre uyarılmalı, sigara içilmesine engel olunmalıdır. İlk yardım konusunda eğitilmiş bireyler yaralının durumuna uygun temel yaşam desteğini vermelidir. Hastanın boyun bölgesinde olası yaralanmaya karşı tedbir alınmalı, hasta hareket ettirilmemeli, boyunluk olarak bilinen koruyucu ekipman varsa takılmalı, yoksa eldeki mevcut malzemelerle boyunun hareket etmesi önlenmelidir.

hava yoluna kaçtığına, yaşlı bükükleriniz evde düştüğünde, trafik kazasında, boğulma vakasında, otobüste yolculuk yaparken birisi havale geçirdiğinde, uçakta "Kalp krizi geçiren bir yolcu var." anonsu

olduğunda önceden hazırlıklı olmadan bu durumlarla baş edebilmek mümkün değildir. Kazalara bağlı ölümlerin yaklaşık yarısı kazanın olduğu ilk dakikalarda gerçekleşmektedir. Bu kritik ve altın değerindeki

zaman çok iyi idare edilmelidir. Kazalar sırasında uygunsuz müdahaleler hastaya zarar vermekte, mevcut durumu daha kötüleştirmekte ve belki de ömür boyu sakatlıklarla sonuçlanabilmektedir.

KISSADAN HİSSE

Asıl fakirlik

G

ünlerden bir gün hâli vakti yerinde olan bir baba, oğlunu köye götürür. Babanın amacı insanların ne kadar fakir olabileceklerini oğluna göstermektir. İki çok fakir bir ailenin evinde bir gece ve gün geçirirler.

Yolculuktan döndüklerinde baba oğluna: "İnsanların ne kadar fakir olabildiklerini gördün mü?" diye sorduğunda "Evet!" der oğlu.

"Ne öğrendin peki?" diye sorar aile reisi.

Oğul: "Şunu gördüm; bizim bahçemizde bir köpeğimiz var, onların dört. Bizim bahçenin ortasına kadar uzanan bir havuzumuz var, onların sonu olmayan bir dereleri. Bizim bahçemizde ithal lambalar var, onların yıldızları. Bizim görüş alanımız ön avluya kadar, onlar bütün bir ufku görüyorlar."

Oğlu sözünü bitirdiğinde, babası söyleyecek bir söz bulamaz. Son sözü yine oğul söyler:

"Ne kadar fakir olduğumuzu gösterdiğin için teşekkür ederim baba!"

البصير

ESMA-İ HÜSNA

el-Basir: Görmeye konu olan tüm şeyleri gören, bütün özellikleriyle idrak edip gören, yaratılmışların her hâlini bilen ve gören...

BİR DUA

"Allah'ım! Dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında af ve âfiyet istiyorum..."

Hâkim, Deavât, 1902.

BİR İNCİ

"Dünya hayatına meyledenler deniz suyu içenlere benzerler. İçtikçe susarlar, susadıkça da içlerler."

Sa'dî-i Şîrâzî

LÜGAT

Hemdert

Emr-i ilahi vaki olduktan sonra yola revan oldu Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa (s.a.s). Sırasıyla bineklik etti ona Burak, Hacer-i Muallak... Vahyi kendisine aktarmakla vazifedar Cebrail (a.s.) refakat etti ona. Sidre-i Müntehâ'dan sonra yalnız ilerledi Peygamberimiz, Refik-i a'lâ'ya...

"Gece yürüyüşü"nün akabinde bunu anlatmak vardı insanlığa. İnanmayanlar, inanmak istemeyenler daha da ötesinde alay etme cüretini gösterenler oldu sonra. Biri haber götürdü Ebû Bekir Sıddîk'a, dedi ki: "Senin bu arkadaşın gece Kudüs'e gittiğini söylüyor. Bir gecede Beyt-i Makdis'e varıp döndüğüne nasıl inanırsın?" "Ben; daha fazlasına iman ettim. Onun sabah akşam gökten vahiy aldığına inanıyorum. (Buna mı inanmayayım?)" sözleriyle mukabele etti Ebû Bekir, cevabında; büyük bir vakarla...

Hemdert idi çünkü o. Efendimize dert ortağı, can yoldaşı idi. Düşman alenen cephe almışken imkânlarını sonuna kadar zorlayan idi. Ve mağarada Allah'ın birlikte olduklarından idi.

Hemderdi olmalı insanın. Dert yüklerini birlikte omuzlayacağı bir hemderdi. Ya da hemdert olmalı insan. Derti olanın yüküne omuz verebilmeli. Nitekim bu dünyayı dert sahipleri değiştirdi....

BERCESTE

Kangı dimâğ içinde ki aşkun hevâsı yok
Bin haccederse merve hakıçün safâsı yok
Dilber cemâli Kâ'besini kılmayan tavaf
Yüz nûr görse gözlerinûn rûşenâsı yok
Şeyhî, XV. yy.

Kimin aklında ilahi aşk isteği yoksa, Merve hakkı için bin kez bile haccetse yine gönlünde saflık temizlik olmaz. Sevgilinin Kâbe gibi güzel yüzünün çevresinde dönmeyen gözleri, yüzlerce nur da görseler parlak olamaz, gerçek nurunu göremezler.

HAZIR CEVAP

Gözyaşı...

Atina'nın meşhur kanun koyucusu Solon, günün birinde oğlu ölünce, pek tabii olarak ağlamaya başlar; dostlarından biri de kendisini teskin için şöyle der:

"Döktüğünüz bu gözyaşlarınızın hiçbir faydası yoktur."

Solon:

"Ben de işte onun için ağlıyorum" der.

Çinli mühendisler, ileri teknoloji hipersonik uçakları test etmek için ses hızının 25 katına ulaşabilen rüzgar tünelinin yapımını tamamladı.

Ağır depresyon geçiren bir hastanın beynine yerleştirilen elektrot, obezite sorunuyla mücadelede olumlu sonuçlar verdi. Bu tedavi yöntemiyle hasta, depresyondan büyük ölçüde kurtuldu ve fazla kilolarını hızla vermeye başladı.

Savunma sanayisindeki aerodinamik, aeroakustik, yapısal ve beka analizleri hesaplamalarında kullanılmak üzere yerli hesaplama sistemi kuruldu.

Ölümler Kitabı'na giriş: Zihin kontrolü

Zihinsel kopma, ailesinde büyük travmalar yaşayan çocuklarda daha hızlı ve doğal gerçekleşir. Programlayıcının istenildiği zaman tetiklenebilen perdelenmiş başka bir kişilik oluşturması kolaylaşır.

O kültüme işaret eden en eski yazılı belge Mısır'ın Ölümler Kitabı'dır. Araştırmacılar bu belgelerde insan zihninin kontrolünün, hatta köleleştirilmesinin anlatıldığını belirtiyorlar. Kısacası bu kitap; beyinde travma, korku ve hipnozların kullanılmasının çok eskilere dayandığının kanıtı.

Zihin manipülasyonunda iki ana yöntemden bahsedebiliriz. Birinci yöntemde kişi böyle bir durumdan haberdar değildir. Böyle vakalarda kurban; zihnine yönlendirilen bilinçaltı mesajlara, elektromanyetik dalgalara, desibeli düşük manipülatif mesajlara maruz kalır. İkinci yöntem ise birinci yöntemi neredeyse masum bırakacak kadar canicedir. Travma bazlı

beyin kontrol uygulamaları kurbanı sistematik olarak uygulanır. Beyinde izolasyona sebep olabilecek her türlü travma (şiddet, elektroşok vs.) kurban üzerinde denir. Kimi durumlarda LSD gibi kimyalar yardımıyla da beyin uyuşturulur.

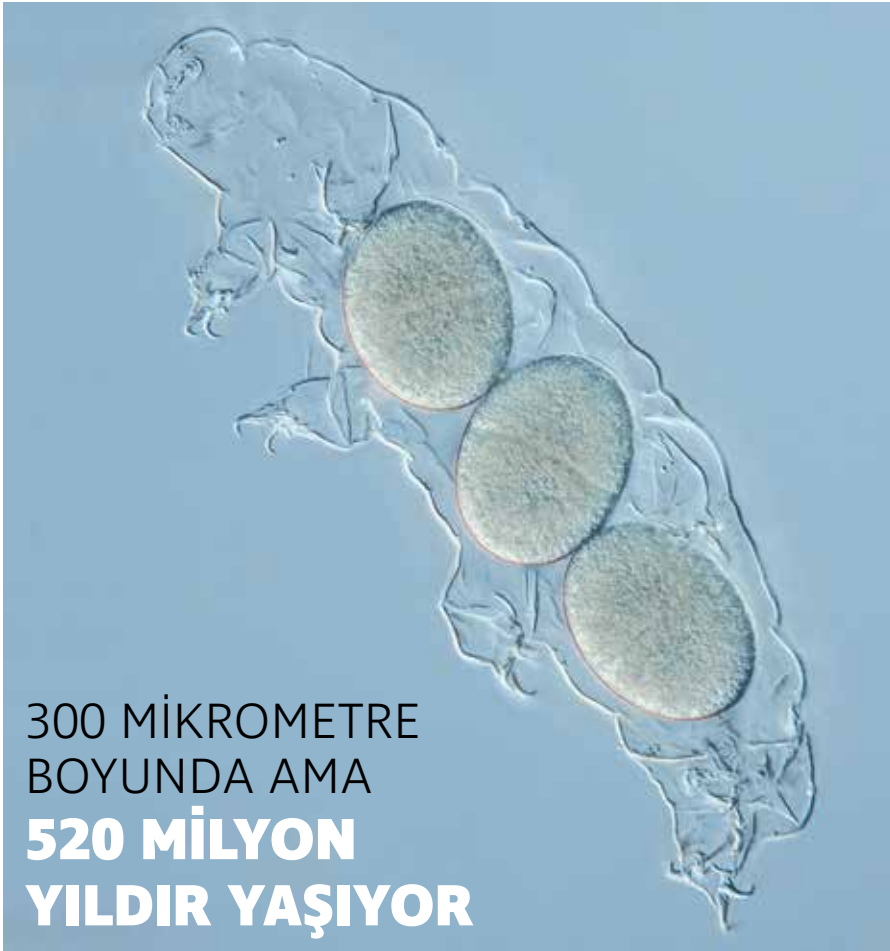
Çok fazla acıya maruz kalan beyinde şiraze kaybolur ve zihinsel kopmalar olur. Bu andan sonra çoklu kişilik bozukluğu başgösterir. Artık kurbanın beyninde yeni, istenilen şekli vermeye hazır ikinci bir kişilik oluşmuş demektir. Yeni kişilik görüntüleri, semboller, sesler ve anlamlar eşliğinde manipüle edilir. Son aşamada ise programlayıcı, bu yeni zihni ya da yeni alt karakteri tetikleyici kelime ve sembollerle kullanmaya başlar.

Dikkat!

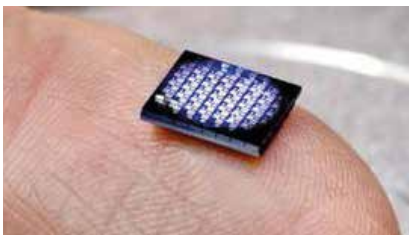
Sosyal medya kız çocuklarını daha çok mutsuz ediyor

İngiltere'de yapılan bir araştırma, sosyal medyadan kaynaklanan olumsuzlukları bir kez daha ortaya koydu. Araştırmaya göre sosyal medya hesabı bulunan 10 yaşındaki çocuklar, sonraki beş yıl içinde sürekli şekilde kendilerini daha kötü hissediyor. Araştırmacıların dikkatini çeken en önemli hususlardan biri de kız çocuklarının bu durumdan erkeklere nazaran daha çok etkilenmesi.

300 MİKROMETRE BOYUNDA AMA 520 MİLYON YILDIR YAŞIYOR

Sadece 300 ila 700 mikrometre yani 0,3 milimetre boyunda olan su ayıları dünyanın en dayanıklı türleri arasında bulunuyorlar. Tırtıla benzeyen ama sekiz bacağı bulunan su ayılarının "O" harfi şeklinde ağızları var. Genelde suda ya da yosunların üzerinde yaşayan su ayılarının temel besin kaynağı ise kendilerinden de küçük olan ve rotifer olarak adlandırılan mikroorganizmalar. Su ayılarının yaklaşık 520 milyon yıl yaşadığı düşünülüyor. Bilim insanları, 150 derece sıcaklığa ve -272 derece soğuğa dayanabilen su ayılarının uzayda dahi hayatta kalabileceğini belirtiyor.

Dünyanın en küçük bilgisayarı üretildi

Tuz kristalinden daha küçük olan bu bilgisayar sadece 1 milimetrekare büyüklüğünde. Bilgisayar, 32 bitlik devre mimarisine ve birkaç bin transistörden oluşan işlemciye sahip.

Cerrahi müdahaleler köpeklerin kişiliğini etkiliyor

Yeni bir araştırma, kuyrukları ve kulakları kesilerek cerrahi müdahalelere maruz kalan köpeklerin algısında ve kişiliğinde olumsuz değişimlerin meydana geldiğini gözler önüne seriyor.

SUALTI KEŞİFLERİ ROBOTLARA KALDI

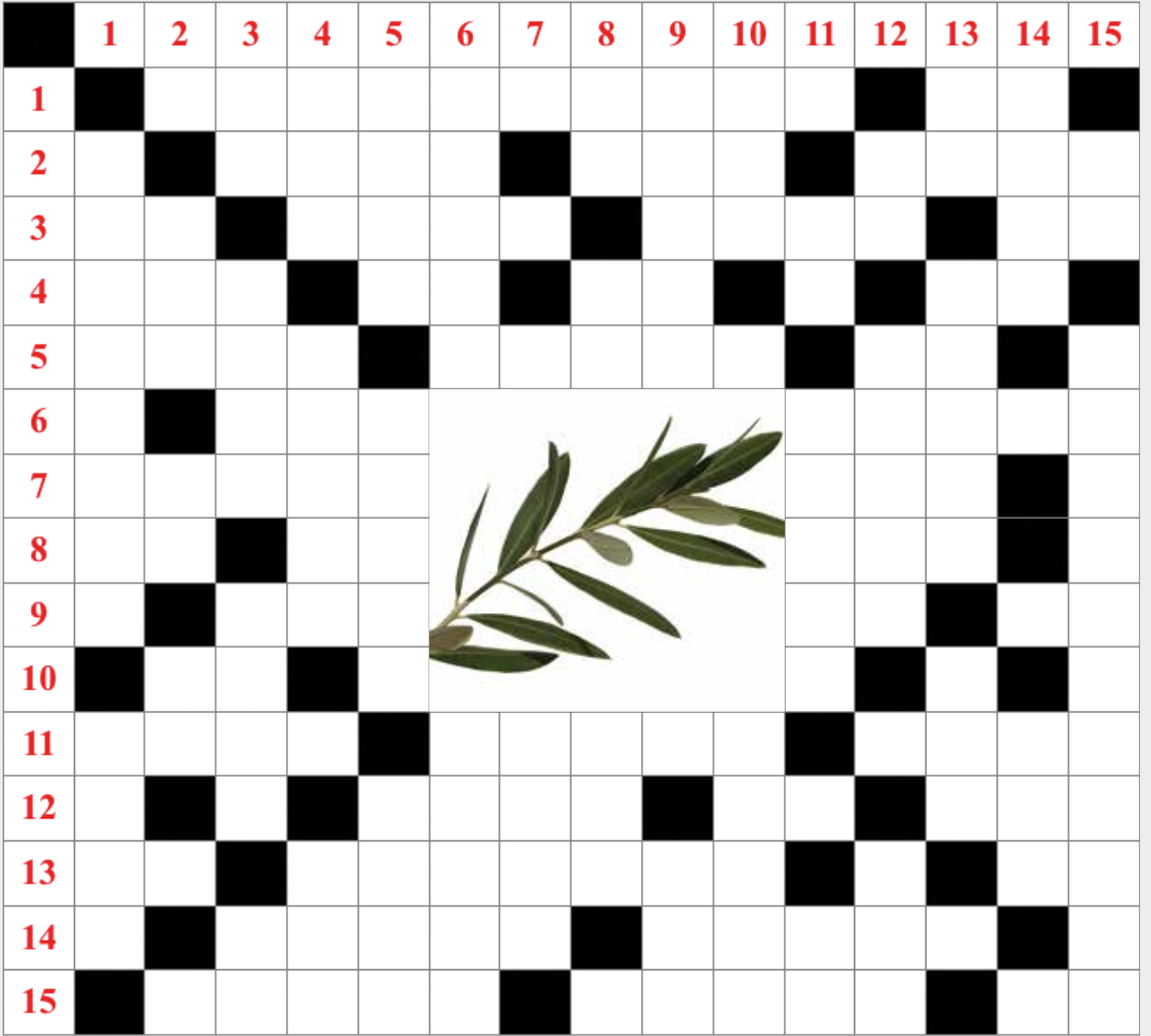
Robot balık Sofi, mercan resiflerindeki yaşamı ve su kalitesini incelemek üzere Büyük Okyanus'ta bulunan Fiji Adası'ndaki Gökkuşluğu resifine daldı. Robot, bir dalgıç tarafından oyun kumandası ile yönetiliyor.

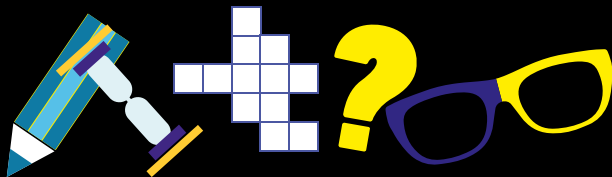
UÇAN TAKSİYE MERHABA DEYİN!

İlk prototipi geçen yıl üretilen Cora'nın Yeni Zelanda'da ticari taksi olarak işletilmesi planlanıyor. Koza biçimli yolcu kabinine sahip araç, dikey pervaneleri sayesinde piste ihtiyaç duymadan olduğu yerde kalkış yapabiliyor. Kalktıktan sonra ise pervanelerini devre dışı bırakarak kanatlı bir uçak gibi düz bir çizgide ilerleyebiliyor.

BULMACA

SOLDAN SAĞA 1- Barışın simgesi. - Bir işte başta gelen kimse veya şey. **2-** Bir işi yerine getirmek için verilen söz. - Çevrelerine göre çukurda kalmış, çoğunlukla alüvyonla örtülü, eğimi az, akarsuların derine gömülmediği, geniş veya dar düzlük, yazı. - "Amacıyla, maksadıyla" anlamlarını taşıyan, neden sonuç bildiren bir edat. **3-** Hayat arkadaşı, refik, refika; birbirine benzeyen iki şeyden her biri, benzeri. - Yok olan, ortadan kalkan. - Ateş, yalaz, şule. - Eski dilde su, âb. **4-** Genellikle ılıman bölgelerde yetişen, yapraklarıyla ipek böceği beslenen ağaç ve bu ağacın, ak, kara, pembe renkte ekşi veya tatlı, sulu meyvesi. - Manganez elementinin kimyasal simgesi. - 100m² değerinde ölçü birimi. - Eski dilde ayak. **5-** "Aşama, adım" anlamlarına sahip bir spor terimi. - Boşlukta yayılan elektromanyetik dalgaları toplayarak bu dalgaların transmisyon hatları içerisinde yayılmasını sağlayan cihaz. - Bilinmeyen tarihleri anlatmak için kullanılan bir sözcük. **6-** Beğenilen, duyguları okşayan, insanda olumlu izler bırakan. - Tavuk, kuzu gibi hayvanların veya biber, domates nevinden sebzelerin içine başta pirinç olmak üzere farklı gıda maddelerinin doldurulması sonucu pişirilen yemek. **7-** Acı olmayan. - Otomobil kelimesinin kısaltması. **8-** Bir seslenme edatı. - Yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk, mağara. - Temel ile zemin arasındaki yükseklik anlamında bir mimari terimi. **9-** İhtiyarların baston yerine kullandıkları uzun sopa. - Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl. - Avukat kelimesinin kısaltması. **10-** Santimetrenin kısaltması. **11-** Bolluk, varlık içinde yaşama anlamına gelen; Kur'an-ı Kerim'in pek çok ayetinde bahsi geçen, cennetin bir bölümü. - Kur'an-ı Kerim'de "O, (ışığıyla karanlılığı) delendir." ayet-i kerimesiyle açıklanan yıldızın adı. - Peygamber Efendimizi (s.a.s.) övmek amacıyla yazılmış şiirlerin genel adı. **12-** Rütbe. - Avrupa Birliği'nin kısaltması. - Birine karşı duyulan nefret. **13-** Numara sözcüğünün kısaltması. - Yayılma, dağılma, bulaşma. - Uzaklık belirtmek için kullanılan bir ünlem. **14-** Geçimini güçlkle sağlayan, zengin karşıtı, yok-

sul kimse. - "İnsanın doğuştan gelen kendine has huyları, davranışları" anlamındaki terim. 15- Birine karşı beslenen kötü niyet, gizli düşmanlık, hınç, kin. - Bir tarikata bağlı olanların barındıkları, ibadet ve tören yaptıkları yer, dergâh. - Kuzu sesi.

YUKARIDAN AŞAĞI 1- Kumaş, mücevher vb. değerli eşyaların alınıp satıldığı kapalı çarşı; iş hanı. - Torun sahibi olan kadın, büyükanne. **2-** Futbolda bir oyuncunun topu kaleye sokmak için ayağıyla yaptığı sert ve hızlı vuruş. - Bir yılın on iki bölümünden her biri. - Kalsiyum elementinin kimyasal simgesi. **3-** Konut, hane, yuva. - Hükümdar koltuğu. - Etken, etmen, sebep, faktör. - Müzikte bir nota. **4-** İlkbahar ve sonbahar arasında kalan mevsim. - Şehirde kamu düzenini, huzur ve güvenliği sağlayan kuruluş, kolluk, zabıta. - Sarmaktan emir. **5-** Eski dilde yemek, yiyecek. - Yüzüstü yere uzanılıp eller omuz açıklığında yere dayalı bir biçimde, ayak parmakları üzerinde, bel ve dizler bükülmeden dirseklerin yukarı aşağı doğru indirilip kaldırılmasıyla yapılan bir beden hareketi. - Kabartmalı pamuklu kumaş. **6-** Bir işin elden geldiğince iyi olmasına çabalama, özenme, özen, ihtimam. - Kapalı bir biçimde, dolaylı olarak söz söyleme, taşlama, iğneleme sanatı. **7-** Altın, gümüş gibi madenlerden yapılmış şeylerin saflık derecesini gösteren ölçü. **8-** Müzikte bir nota. - Binme, yük çekme, taşıma gibi hizmetlerde kullanılan tek tırnaklı bir hayvan. - Düşünce, görüş, fikir, oy. **9-** İşsiz, işsiz güçsüz, başıboş, aylak. - Özellikle Batı Anadolu'da kullanılan; yiğit, zeybek anlamına gelen bir sıfat. **10-** Dili tutulmuş, konuşamaz duruma gelmiş, dilsiz. - Ekmeğe katılan peynir, zeytin, helva vb. yiyecek. **11-** İnleme, beddua. - Bir basamaklı en büyük sayı, rakamların sayısal değer bakımından en büyüğü. - Ülkemizin uçuş kodu. **12-** Belirti, nişan, alamet, emare. - Elektromanyetik ışık enerjisinin ölçülebilen en küçük birimi, ışıközü. - Kimi besinlerin vücutta yanmasıyla oluşan, erimiş bir hâlde vücuttan dışarı atılan azotlu madde. **13-** Acıkmış olan. - Bir hava taşıtını kullanmak ve yönetmekle görevli, bu iş için özel eğitim almış kimse. - Temiz, saf, katıksız, arı. **14-** Yüz, çehre. - İlgilendiren, ilişkin, ilişik, ilgili anlamlarına gelen bir sözcük. **15-** Başına geldiği isme olumsuzluk anlamı katan Farsça kökenli bir ön ek.- Bilhassa gayrimüslimlere karşı yapılan savaşların manzum ya da mensur olarak anlatıldığı, içerikleri bakımından yalnızca edebiyat incelemelerine değil tarihi araştırmalara da konu olan, kültür tarihimizde önemli bir yer tutan edebî tür.

ZOR

2	4	9		1				5	
		5			2	3			6
						5	1		9
3				6				8	
						8	2		
			6		3				
				2		7	5		
	7			3		4		9	
6		2		1					4

KOLAY

6	1			3					4	
			9					1	2	3
2				7	8					
5			8		7	2	4			
3				6		5				9
			7	8	1			2		6
					9	4				2
7	5	3						9		
	4					7			6	8

ÇÖZÜMLER

Bulmacaların çözümlerine karekodu okutarak ya da aşağıdaki linken ulaşabilirsiniz.

www.diyandetdergi.com/bulmaca-cozumleri

İyilik yeniliktir dostum... Darlığın hüznünü varlığın mutluluğu ile yenilemektir... Bundan böyle hem yapanı hem yapılanı hem "Yaptıran"ı memnun eder iyilik...

Bir rengi, bir ırkı, bir cinsi yoktur iyiliğin... İnsana da yapılır hayvana da... Babaya da yapılır balığa da... Açlara da yapılır ağaçlara da...

Yapan, yapılan ve yaptıran arasında oluşan bir kevnî eylemdir iyilik... İyilik yapılan çöktür. Ancak onu yapan insan, yaptıran ise Rahman'dır...

MESUT ÖZÜNLÜ

KELİMELERİN UÇMAYA HAZIR KANATLARI VARDIR

CENGİZHAN ORAKÇI

Hani aziz büyükler: "Herkes yaratılışındaki istidadına göre bir şekilde yanışını beyan eder." derler ya. Hakikat bundan ibaret işte. Kimi bir kibritlik alev çıkarırken kimi de dünyaları ateşe veriyor. İstidadında olmayan şeyleri varmış gibi göstermek ne ayıp! Hem anlaşılmaz mı sanıyorsun sende olmayan, fitratında olmayan üstünde pek eğreti durur. Sen, sende olanla yetinsen belki iyi olacak. Senin harcın kelimeler değilse, dokunma bile onlara! Onların uçmaya hazır kanatları vardır, sen uçuştan habersizsen incitme sakın ruhunu kelimelerin. Sen, bir çınarın kalbinden kelimeler çıkarıp alevlere büründüğünü bilmiyorsan biz neyi konuşuyoruz burada. Kelimelerin de bir söylemediği olur hep, sözlükçüler bilmez bunu. Lakin sen bil.

YANMAKTAN USANMAZAM

Yanmaktan usanmazam pervâne miyem bilmem
Hiç sonunu saymazam divâne miyem bilmem
Dil-hâne harâb oldu yıkıldı türâb oldu
Her cânibi bâb oldu vîrâne miyem bilmem
Her şâm u seherde zârım gûş eylemez ol yârım
Bakmaz bana hünkârım bîgâne miyem bilmem
Kalbimde ocağım var sînemde de dağım var
Âteşte durağım var hep yâne miyem bilmem
Nûrî dem-i dehşette bahr-i gam-fırkatte
Ka'r-ı yem-i hayrette dürdâne miyem bilmem

ABDÜLAHAD NÛRÎ

